God fortsättning!

Tack för det stora förtroende Ni förbundsmedlemmar visat mig genom att välja mig till ny ordförande för Sveriges Veterinärförbund och för allt stöd och alla uppmuntrande och vänliga ord och brev! Jag känner en stor ödmjukhet inför detta, samtidigt som jag är stolt över uppdraget – att få representera den fina svenska veterinärkåren och alla de värden den står för. Jag lovar att göra mitt bästa för att bidra till att Sveriges veterinärer verkligen får en god fortsättning. Då avser jag inte bara det år som nyligen börjat, utan framför allt det härligt okända som vi kallar framtiden.

Jag vill också i detta sammanhang framföra ett stort och varmt tack från veterinärförbundet till min företrädare, Erik Kjellgren, för de stora insatser han gjorde under sin mandatperiod. Erik, Du har stor del i att vi står där vi nu står, med stort intresse i samhället för de frågor vi veterinärer arbetar med och ett tydligt fullmäktigebeslut i konkurrens- och tillsynsfrågorna. Du har haft en jobbig tid under en svår men nödvändig process, där Du samtidigt blev måltavla för frustration över att det både gick för fort och för långsamt. God fortsättning på Din nya tillvaro, jag önskar Dig en välförtjänt återhämtning, samtidigt som jag hoppas att Du på olika sätt vill fortsätta att vara en värdefull resurs för förbundet.

Nu vill jag att vi alla tillsammans satsar på framtiden i stället för att gräva ner oss i det förflutna. Ingen skall tro att spänningarna inom förbundet löses upp genom ett enkelt ordförandebyte. Det krävs att alla bjuder till, försöker svälja gammal förtret och i stället blickar framåt. Ge mig och den styrelse Ni satt mig att leda Ert stöd i arbetet att stärka veterinärmedicinens roll i samhället. Om vi samverkar är vi starka och har goda möjligheter att vara med och påverka vår framtid. Förtroende för vår verksamhet är en grundförutsättning för att vi skall lyckas att skapa en god fortsättning.

Vid höstens fullmäktigemöte fattades flera viktiga beslut. Förbundets syn på behovet av boskillnad mellan tillsynsmyndighet och klinisk, konkurrensutsatt veterinär service klargjordes. Situationen vad gäller stressrelaterade sjukdomar och utbrändhet bland veterinärerna skall utredas och förslag till förebyggande åtgärder skall tas fram, i ett första steg avseende djursjukhus- och klinikanställda veterinärer. Kravet på reglerad arbetstid för alla veterinärer skall drivas. Förhållandena vid veterinärmedicinska fakulteten på Lantbruksuniversitetet, i fråga om ekonomin och dess påverkan på undervisning, forskning och arbetsmiljö, skall genomlysas. Förbundet skall även fortsättningsvis driva frågan om förbud mot djurskyddsvidriga slaktdjurstransporter. Tillsättandet av en professur i ämnet djurskydd skall drivas på. Förbundsstyrelsen har nu ett stort ansvar att på ett kraftfullt sätt omsätta fullmäktigebesluten till handling.

Veterinärförbundet bör hålla en hög profil vad gäller etik i livsmedelsproduktionen. Hur djurskydds- och livsmedelskontrollen skall organiseras är aktuella frågor som är viktiga att bevaka. Tag del av Svante Englunds utredning om djurskyddstillsyn m m (t ex på sid 53 och på Jordbruksdepartementets hemsida), begrunda, diskutera och framför sedan Era synpunkter till respektive riksförening eller sektion så kan Ni påverka förbundets remissvar.

Ledare

Från många håll framförs att det råder brist på veterinärer. En bristsituation kan bidra till hårdare arbetsbelastning och stress, liksom till att veterinärerna trängs ut från vissa sektorer. Samtidigt förefaller fler svenskar än någonsin tidigare studera veterinärmedicin vid högskolor i andra länder. Hur många av dessa som kommer att bli yrkesverksamma i Sverige, liksom hur många av de svenskutbildade som kommer att söka sig utomlands, är okänt. Förbundet bör verka för att vi får en bättre uppfattning om hur en rimlig balans mellan tillgång och efterfrågan på veterinär arbetskraft skall uppnås. Jag kommer att verka för att upprätthålla goda relationer mellan förbundet och departement, centrala verk och andra organisationer. LRF har uttryckt intresse för en dialog om framtidsfrågor, vilken jag välkomnar.

Min ambition är att förbundet skall komma närmare medlemmarna, varför jag gärna vill träffa Er för att få ta del av Era uppfattningar och funderingar och samtidigt få informera om förbundets verksamhet. Jag kommer gärna till de större arbetsplatserna eller när Ni samlas, t ex i de regionala veterinärsällskapen eller till kurs. Bjud in mig – annars kanske jag kommer ändå!

En God Fortsättning tillönskas veterinärförbundet och alla SVT-läsare av

Dag Hultefors
förbundsordförande

Sveriges Veterinärförbund

Box 12 709, 112 94 Stockholm
Telefon: 08-654 24 80. Telefontid 8.30–11.30, 12.30–16.30. Telefax 08-651 70 82
Besöksadress: Kungsholms Hamnplan 7. e-postadress: office@svf.se
Sveriges Veterinärförbunds hemsida: www.svf.se

Kansli
Telefon: 08-654 24 80

Kanslichef:
DAG HULTEFORS, leg. vet.
Dir.tel. 08-652 61 25
(Bost.tel. 035-17 35 88)
(Mobiltel. 070-566 08 36)
e-post: dag.hultefors@svf.se

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, jur kand.
Dir.tel. 08-654 20 40
(Bost.tel. 08-765 91 19)
(Mobiltel. 070-418 07 99)
e-post: anders.lefrell@svf.se

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, leg. vet.
Dir.tel. 08-652 02 88
(Bost.tel. 018-24 24 61)
(Mobiltel. 070-717 73 19)
e-post: christina.arosenius@svf.se

Informationschef:
JOHAN BECK-FRIIS, leg. vet.
Dir.tel. 08-652 02 86
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Ombudsman:
AMELIE LOTHIGIUS, jur. kand.
Dir.tel. 08-652 02 87
(Bost.tel. 08-26 25 39)
(Mobiltel. 070-788 70 47)
e-post: amelie.lothigius@svf.se

Kamrer:
RUNE KOSKINEN
e-post: rune.koskinen@svf.se

Sekreterare:
BIRGITTA AHLKVIST, SVT
e-post: birgitta.ahlkvist@svf.se
BIRGITTA LARSSON
e-post: birgitta.larsson@svf.se
MARIANNE LUNDQUIST, SVS, AEA
e-post: marianne.lundquist@svf.se
AGNETA SVENSSON, SVF
e-post: agneta.svensson@svf.se

Styrelse
Sveriges Veterinärförbund

Ordförande:	**Bost.tel**
DAG HULTEFORS	035-17 35 88
Vice ordförande.	
ÅSA BERGQVIST	0418-66 21 62
ILMARS DREIMANIS	035-509 84
TORKEL EKMAN	018-38 44 11
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
EVAMARI LEWIN	08-754 73 00
KARIN PETTERSSON	0511-37 10 24
PER SAHLANDER	0171-44 20 93
SUSANNA STERNBERG	018-30 39 33

Kollegium
Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

Ordförande
ANDERS FORSLID

Vice ordförande
ANNE MÖRNER PEDERSEN

PETER FRANZÉN
KRISTER MARTIN
ANDERS SANDBERG
SUZANNE SANDQVIST
LENA STENGÄRDE

Postgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden
Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

Svensk Veterinärtidning
Telefon: 08-654 24 80

Ansvarig utgivare och chefredaktör:
Johan Beck-Friis
e-post: johan.beck-friis@svf.se
Journalist:
Karin Åström Bengtsson (tjänstl)
Katarina Hörlin Barnekow
e-post: katarina.horlin.barnekow@svf.se
Redaktionssekreterare, annonser:
Birgitta Ahlkvist
e-post: birgitta.ahlkvist@svf.se

Prenumerationspris 2001
Sverige: 765 kronor + moms.
Norden: 1020 kronor + moms.
Europa utanför Norden: 1090 kronor + moms.
Utanför Europa: 1235 kronor

Utgivningsdagar 2001

1	23 jan	10	15 aug
2	13 feb	11	5 sep
3	6 mar	12	26 sep
4	27 mar	13	17 okt
5	18 apr	14	7 nov
6	10 maj	15	28 nov
7	7 jun	16	19 dec
8–9	28 jun		

Manusdagar: 4 veckor före utgivningsdag. Korta repliker införes i nästkommande tidning om de är redaktionen tillhanda senast 2 veckor efter manusdag.

Annonsmaterialdagar: 3 veckor före utgivningsdag.

Fackpressupplaga 1999
= 2.800 ex.

Riksföreningar inom Sveriges Veterinärförbund

SVENSKA DISTRIKTSVETERINÄRFÖRENINGEN – DVF
Ordförande: Ilmars Dreimanis
Sekreterare: Kristina Olsson

SVENSKA BESIKTNINGSVETERINÄRFÖRENINGEN – BVF
Ordförande: Leif Skarhed
Sekreterare: Klas Svensson

SVERIGES YNGRE VETERINÄRERS FÖRENING – SYVF
Ordförande: Anette Karlsson
Sekreterare: Susanne Åkerblom

FÖRENINGEN VETERINÄRER I ENSKILD TJÄNST – FVET
Ordförande: Johan Hellander
Sekreterare: Christer Gyllerup

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER I ADMINISTRATIV TJÄNST – VIAT
Ordförande: Torsten Jakobsson
Sekreterare: Anna Waldensten

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER VID VETENSKAPLIGA INSTITUTIONER – FVVI
Ordförande: Anna Lunden
Sekreterare: Ingrid Hansson

PRIVATPRAKTISERANDE VETERINÄRERS FÖRENING – PVF
Ordförande: Per Arvidsson
Sekreterare: Anneli Bjöersdorff

DJURSJUKHUSANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – DaVF
Ordförande: Fredrike Ritter
Sekreterare: Eva Hjortstad

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Krister Martin (tf)
Sekreterare: Patricia Hedenqvist

HUSDJURSSEKTIONEN:
Ordförande: Lena Stengärde
Sekreterare: Gösta Nyberg

HÄSTSEKTIONEN
Ordförande: Peter Franzén
Sekreterare: Bengt Johansson

LIVSMEDELSSEKTIONEN
Ordförande: Anders Sandberg
Sekreterare: Karin Granath

SMÅDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Suzanne Sandqvist
Sekreterare: Helene Hansson

Svensk Veterinär tidning

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND VOLYM 53 JANUARI 2001 NR 1

Centraltryckeriet AB, Borås 2001 ISSN 0346-2250

INNEHÅLL

Granskade artiklar

5 **C Berg, G S Sanotra: Kartläggning av förekomsten av benfel hos svenska slaktkycklingar – en pilotstudie**
Med hjälp av s k gait scoring har författarna studerat förekomsten av benproblem i åtta slaktkycklingflockar.

15 **M Karlsson, C Fellström, A Franklin: Svindysenteri och antibiotikaresistens**
Detta är del 3 i artikelserien Intestinala spiroketala infektioner.

1 **Ledare**
D Hultefors: God fortsättning

21 **M Stéen, C Berg, K Hammarberg: Nordiska veterinärer belyser ekologisk djurhållning**
NKVet höll i oktober 2000 sitt årliga möte, denna gång i Hveragardi på Island.

26 **Månadens Epiztel**

28 **Homeopatin och vetenskapen**

34 **Sakfrågorna åter på FVE-mötet**

37 **Djur offer för grym tortyr**

38 **Forskningspengar till coronavirus**

41 **Forskarguldtackan 2000 till fjäderfäexpert**

43 **C Seidefors: Agria Djurförsäkring finansierar 23 forskningsprojekt**

47 **Här är din styrelse år 2001**

50 **Hon har utfärdat din legitimation – möt Jordbruksverkets grand old lady**

52 **D Hultefors: Höstträff med Hallands Veterinärsällskap**

53 **Ny djurskyddsmyndighet i Lund**

Insänt
55 L Berg: Vita sidor i kompendiet?

57 **Kalvfrågan belystes på workshop**

58 **Id-bricka ersätter blått pappkort**

58 **Kongresser och kurser**

Från regering och riksdag
59 Bättre regler mot löneskillnader mellan könen

60 **Disputationer**

Läkemedel
60 Ändrade karenstider

Förhandlingsnytt
61 Privatanställdas pensionsmedförande lön för 2000

Kanslinytt
61 Nya medlemmar
61 Specialistkompetens

62 **SVS-kurs: Hältdiagnostik hos hund**

Noterat
62 2001 års veterinäravgifter hos SKK
62 Bort med kött-, ben- och fjäderfämjöl i foder
62 CTG ger ut djurskyddsråd
63 Fredrik Danielsson kirurgspecialist
63 Jordbruksverkets medicinpriser anmäls
64 20 000 nötkreatur i Sverige ska BSE-testas i år
64 Förslag om nya regler vid djurtransport
64 Nytt djurhus på Karolinska

63 **Svensk veterinärlegitimation**

SVT nr	Utkommer	Senaste manusdag	Senaste annonsdag
2/01	13 feb	16 jan	23 jan
3/01	6 mar	6 feb	13 feb

Omslagsfoto: Charlotte Berg.

Aveln för allt mer snabbväxande slaktkycklingar har medfört bieffekter hos djuren, där förekomst av benfel hos kycklingarna uppmärksammats mest. I en artikel på sidan 5 beskrivs en kartläggning av förekomsten av benfel hos svenska slaktkycklingar.

Nyfödd 38-åring med drygt tre miljoner försäkrade

Från och med årsskiftet är AFA det nya namnet på den organisation och verksamhet som tidigare bedrevs under namnet AMF Försäkring.

AFA består av de tre bolagen AFA Livförsäkringsaktiebolag, AFA Sjukförsäkringsaktiebolag och AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag.

AFA är ett av de äldsta försäkringsbolag som administrerar kollektivavtalade försäkringar, bestämda i avtal mellan arbetsmarknadens parter.

Genom att ta namnet AFA blir vår roll tydligare och förutsättningarna att administrera de kollektivavtalade försäkringarna blir ännu bättre. Drygt tre miljoner människor omfattas av minst en av våra försäkringar.

Utöver namnet ändrar vi en liten detalj till, vår nya postadress är 106 27 Stockholm. I övrigt är allting annat lika, våra uppdrag och vår organisation förändras inte.

Vill du veta mer kan du ringa Information 08-696 46 13, eller besöka www.afa.se

AFA, 106 27 Stockholm • Telefon vx. 08- 696 40 00 • www.afa.se

Kartläggning av förekomsten av benfel hos svenska slaktkycklingar – en pilotstudie

*CHARLOTTE BERG, leg veterinär, VMD och GURBAKHSH SINGH SANOTRA, agronom.**

På senare tid har diskussionerna om eventuella djurskyddsproblem inom slaktkycklinguppfödningen i Sverige och Europa varit livliga. Något som ofta omnämns är förekomsten av rörelsestörningar orsakade av ledproblem, vilka är kopplade till olika typer av tillväxtrubbningar och störningar i benbildningen. Förekomsten av benproblem i form av rörelsestörningar hos svenska slaktkycklingar har nu studerats i en pilotstudie omfattande åtta flockar. Detta har skett med hjälp av så kallad gait scoring, en visuell bedömning av fåglarna där deras benställning och förmåga att röra sig obehindrat bedöms.

Inledning

Den huvudsakliga forskningen gällande djurskyddsfrågor för fjäderfä i Sverige har under senare tid omfattat inhysningssystem för värphöns samt frågor kopplade till beläggningsgraden för slaktkycklingar. I syfte att förbättra inhysningsmiljön för slaktkycklingar har under 1990-talet ett antal studier genomförts av uppkomstmekanismer och riskfaktorer för fotskador hos kycklingarna. Detta har genererat ett fothälsoprogram vilket kopplats till det djuromsorgsprogram som sedan senare delen av 1980-talet funnits i branschen. Arbetet med att förbättra fothälsan får anses framgångsrikt, då andelen djur med grava fotskador minskat med över 50 procent sedan fothälsoprogrammet påbörjades 1994 (2).

Genom avel har man fått snabbväxande slaktkycklinghybrider som äter mindre mängd foder och uppnår hög kroppsvikt på kortast möjliga tid. Idag uppnår kycklingen en levande vikt på närmare 1 600 gram på 35 dagar. Under senare år har förekomsten av bieffekter av den snabba tillväxten hos kycklingarna åter kommit att diskuteras alltmer, både inom näringen och i media. Främst har debatten gällt förekomsten av benfel hos kycklingarna. Med den vardagliga benämningen ”benfel” avses främst olika typer av ledproblem. Den vanligaste formen inom den europeiska slaktkycklinguppfödningen anses vara tibial dyskondroplasi (TD) (1), vilket är en form av störning i benets tillväxtzoner där brosket inte förbenas korrekt. Även andra typer av tillväxtrubbningar och störningar i benbildningen och ledernas funktion förekommer dock (16). Ett exempel är skev benställning, som kan yttra sig i form av ”kobenthet” (valgus) eller ”hjulbenthet” (varus) i intertarsalleden. Ett annat exempel är skador på höftledskulan (femoral head necrosis, FHN, mer korrekt benämnt proximal femoral degeneration), vilka ofta orsakas av en stafylokockinfektion som i grava fall leder till en total nedbrytning av ledkulan (18, 28). Denna sjukdom kan även förvär-

Figur 1. På grund av avel mot mer snabbväxande slaktkycklingar har benfel hos kycklingarna uppkommit som en bieffekt. Artikeln kartlägger utbredningen av benfel hos svenska slaktkycklingar.

ras av nutritionella faktorer och av andra störningar i benbildningen, såsom TD (28).

Tibial dyskondroplasi

Tibial dyskondroplasi kan i höggradiga fall leda till att en fraktur i tillväxtzonen uppstår (31), men en vanligare konsekvens är en onormal benställning (16), vilket leder till stört rörelsemönster. TD kan orsakas av en rad olika samverkande faktorer, till exempel otillräcklig motion (5, 20, 21), hög utfodringsintensitet och genetisk belastning (32, 25, 33). Dessa faktorer bidrar var för sig till att ledutvecklingen sker alltför snabbt, varvid bildandet av normalt brosk påverkas negativt. Det har visats att bland annat fodersammansättningen (8, 12), och då särskilt D-vitamininnehållet (22), samt under hur lång tid varje dygn som foder finns tillgängligt kan ha effekt på förekomsten av TD (7, 9, 26). Andra forskare har funnit att en hög beläggningsgrad (djurtäthet) leder till att djuren rör sig mindre (4) vilket ökar risken för TD och andra former av benproblem (3, 24).

Försök med användande av speciella ljusprogram har i vissa fall visat att en förlängd mörkerperiod kan leda till en reduktion av förekomsten av TD-relaterade benproblem hos kycklingarna, och också till en lägre förekomst av kliniska rörelsestörningar (5, 19). Detta kan dock i viss utsträckning tillskrivas reducerad kroppsvikt (27). I andra studier, där benproblemen främst berott på fibros i senorna, har man dock inte funnit någon effekt av liknande ljusprogram (15). Även typen av golv samt ströbäddskvaliteten och andra hygieniska faktorer anses ha viss betydelse för förekomsten av benproblem (5).

Gait scoring

Problemet är i avsevärd utsträckning genetiskt betingat (25, 13, 14, 33), och stora ansträngningar hos de internationella avelsfirmorna anses också ha lett till en minskning av förekomsten. Studier från andra länder visar dock att problemet trots detta kvarstår (10, 23). En nyligen genomförd dansk undersökning visade till exempel att ca 30 procent av slaktkycklingarna hade ett tydligt påverkat rörelsemönster (23). Förutom att grava benfel hindrar kycklingarna från att nå foder och vatten i tillräcklig utsträckning bedöms skadorna kunna ge upphov till smärta och lidande (10, 17). Därtill tvingas uppfödarna ofta avliva drabbade djur under uppfödningstidens gång, vilket innebär att benfel också är dyrt för näringen.

Ett brittiskt forskarlag vid University of Bristol har utarbetat en metodik för bedömning av förekomsten av benfel i form av onormala rörelser hos levande kycklingar. Denna metod, kallad ”gait scoring” går ut på att bedöma hur kycklingen rör sig på ett plant underlag (13). Metoden har även tillämpats i andra länder, bland annat den ovan nämnda danska undersökningen som resulterat i en rapport utgiven av Dyrenes Beskyttelse (23).

Syfte

Syftet med denna studie var att kartlägga förekomsten av benfel hos svenska slaktkycklingar. Aktuella frågeställningar var:

- Hur stor andel av kycklingarna i ett antal slumpvis utvalda besättningar har benfel?
- Hur allvarliga är dessa benfel?
- Hur stora är skillnaderna mellan olika flockar och besättningar?

Figur 2. Bedömning av rörelsemönstret hos slaktkyckling enligt ”gait scoring”-metoden. Kycklingen iakttogs på 1–1,5 meters håll när den placerats på en avskärmad ströyta i sin invanda miljö.

Tabell 1. Beskrivning av de åtta deltagande flockarna med avseende på flockstorlek, ålder vid undersökningstillfället, foderleverantör och högsta tillåtna beläggningsgrad. SL = Svenska Lantmännen, HBKL = Halland, Blekinge, Kronobergs Lantmän.

Besättning /flock	*Flockstorlek (antal djur)*	*Ålder (dagar) vid undersökning*	*Foder-leverantör*	*Tillåten beläggningsgrad (kg/m² vid slakt)*
1a	38 700	32	SL	36
1b	38 700	33	SL	36
2a	15 000	33	HBKL	35
2b	20 000	29	HBKL	35
3a	15 800	29	SL	30
3b	15 000	29	SL	30
4a	16 700	31	SL	36
4b	16 700	31	SL	36

Figur 3. Kyckling med normal benställning (gait score 0).

Figur 4. Kyckling med skev benställning (gait score 2).

Figur 5. Kyckling med klar defekt som påverkar rörelse, acceleration och hastighet (gait score 3).

Material och metoder

Djur från totalt åtta olika flockar fördelade på fyra olika besättningar medverkade i undersökningen, vilken genomfördes under hösten 2000. Samtliga besättningar var belägna i Sydsverige och samtliga flockar bestod av både tuppar och hönor av samma hybrid (Ross), dock inte med exakt samma föräldradjur (föräldradjurens ålder var mellan 38 och 51 veckor). Den planerade beläggningsgraden låg mellan 30 och 36 kg/m^2 (Tabell 1). Samtliga flockar hölls på strö-bädd av kutterspån. Bedömning av rörelsemönstret hos 50 slumpvis utvalda fåglar per flock skedde under veckan närmast före slakt, vilket innebär att djuren var mellan 29 och 33 dagar gamla vid undersökningstillfället. Djurägarnas journaler visade att dödligheten i samtliga undersökta flockar låg inom gränsen för vad som är att betrakta som förväntat (Tabell 1).

Bedömning av ”gait score” gjordes ute i besättningarna, där lämpligt plant underlag fanns att tillgå. Belysningen i den aktuella avdelningen släcktes ner, varefter de personer som skulle fånga kycklingarna gick cirka tio meter in i avdelningen och där hägnade in drygt 50 kycklingar med hjälp av nätgrindar i plast. Därefter tändes åter belysningen. Denna urvalsmetod bedömdes skapa minsta möjliga stress och oro i flocken, och ge ett tämligen representativt urval kycklingar för vidare bedömning.

Figur 6. Kyckling med allvarlig defekt, kan gå men lägger sig vid första givna möjlighet (gait score 4).

De två personer som tillsammans utförde bedömningen av kycklingarnas rörelsemönster iakttog fågeln på 1–1,5 meters håll när den placerats på en avskärmad ströyta i sin invanda miljö (Figur 2).

Följande skala tillämpades (13): 0 = normalt rörelsemönster, 1 = svag odefinierad defekt, 2 = tydlig defekt som dock inte hindrar rörelse, 3 = tydlig defekt som påverkar rörelse, acceleration och hastighet, 4 = allvarlig defekt, kan gå men lägger sig vid första givna möjlighet, 5 = kycklingen kan inte gå (Figur 3–6).

Innan rörelsemönstret bedömdes vägdes djuren på en våg med 50 grams noggrannhet (figur 7). I samband med bedömningen registrerades även andra eventuella ben- eller fotskador, såsom skev benställning (varus och valgus), böjda tår eller trampdyneskador. Registreringen gjordes eftersom dessa typer av skador även kan antas påverka djurens rörelsemönster. Djuren klassificerades också grovt efter kön, för att undvika snedfördelning mellan antalet tuppar och antalet hönor och för att kunna identifiera eventuella skillnader mellan könen.

Studiens av resursskäl begränsade omfattning (8 flockar) minskade möjligheten till en fullständig statistisk analys. I de fall där en sådan kunnat genomföras användes programvara från Statistical Analysis Systems version 6.12 (SAS Institute Inc, 1989). Ett så kallat Wilcoxon 2-sample test användes för separat analys av sambandet mellan kön och benhälsa, och logistisk regressionsanalys utfördes för att beräkna de enskilda effekterna av kön och vikt på risken för att

Figur 7. Vägning av kyckling före bedömning av benhälsan.

utveckla onormalt rörelsemönster (gait score >0) respektive benfel (gait score 2). Förväntade sannolikheter och 95 procent konfidensintervall för benproblem vid kroppsvikter på 1 350 och 1 550 g beräknades också. I de fall en variabel (kön) eller samspelsvariabel (vikt*kön) inte var signifikant exkluderades den från analysen. Besättning och avdelning/flock inkluderades som en slumpeffekt. Som gräns för statistisk signifikans användes p>0,05 (NS).

Resultat

Totalt hade 36,5 procent av de undersökta fåglarna gait score 0, 23,0 procent gait score 1, 25,8 procent gait score 2, 13,5 procent gait score 3 och 1,3 procent gait score 4 (Figur 8). Inga fåglar med gait score 5, dvs oförmåga att gå, påvisades. Totalt hade alltså 14,8 procent av de undersökta fåglarna en klar rörelsedefekt (gait score >2), vilket motsvarar det som i dagligt tal kallas ”benfel”.

Andelen fåglar med helt normalt rörelsemönster (gait score 0) varierade från 31 till 41 procent, och andelen fåglar med klar rörelsedefekt (gait score 3 eller högre) varierade från 9 till 25 procent i de olika besättningarna (Tabell 2, Figur 9). Medelvikten hos de undersökta flockarna, på besättningsnivå, varierade från 1 353 till 1 544 g (Tabell 2). Ingen av de undersökta fåglarna uppvisade grav trampdynedermatit (fotskador).

Skev benställning påvisades hos 20,8 procent av fåglarna i de undersökta flockarna (Tabell 2). Den högsta förekomsten av skev benställning (33 procent) påvisades i den besättning som även hade lägst förekomst av djur med helt normalt rörelsemönster (gait score 0: 31 procent). På motsvarande sätt påvisades den lägsta förekomsten av skev benställning (13 procent) i den besättning som hade högst andel djur med helt normalt rörelsemönster (41 procent) av de undersökta besättningarna.

Vid analys av resultatet på besättnings- och flocknivå framkom att det rådde påtagliga skillnader både mellan olika besättningar och mellan olika avdelningar inom en och samma besättning (Figur 9 och 10). Till exempel återfanns 80 procent av de djur som erhållit gait score 4 i en och samma besättning.

Vid analys av resultatet uppde-

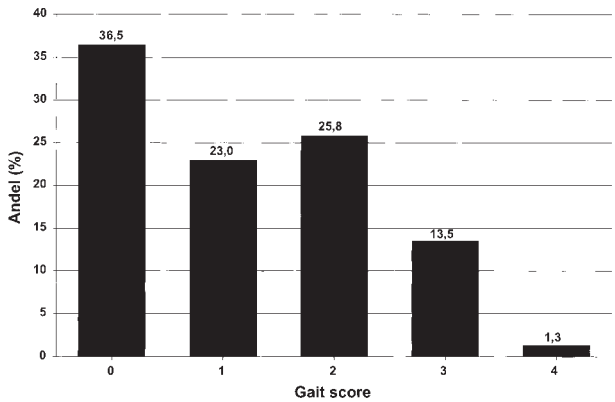

Figur 8. Fördelning av andelen kycklingar totalt i studien med avseende på rörelsemönster enligt fastlagd ”gait scoring”-skala, där 0 motsvarar normalt rörelsemönster och 4 motsvarar allvarlig defekt (5 motsvarar oförmåga att gå).

Tabell 2. Kroppsvikt med angivande av standardavvikelse och lägsta och högsta värde, förekomst (prevalens) av rörelsestörningar samt skev benställning (varus/valgus) i de fyra studerade besättningarna.

Besättning	*Vikt (g)*				*Prevalens (procent)*		
	Medelvärde	*Std avv*	*Min*	*Max*	*Gait score>0*	*Gait score>2*	*Skev benställning*
1	1544	234	1000	2000	69	16	33
2	1430	219	1050	1950	65	9	18
3	1353	179	1000	1900	59	9	13
4	1458	228	900	1950	61	25	19
Totalt	1446	226	900	2000	63,5	14,8	20,8

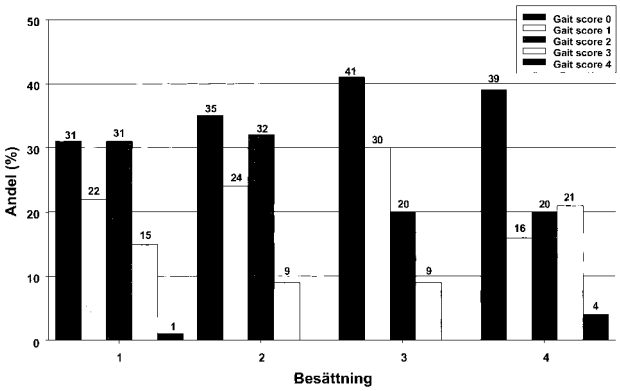

Figur 9. Fördelning av andelen kycklingar på besättningsnivå, med avseende på rörelsemönster enligt fastlagd "gait scoring"-skala, där 0 motsvarar normalt rörelsemönster och 4 motsvarar allvarlig defekt (5 motsvarar oförmåga att gå).

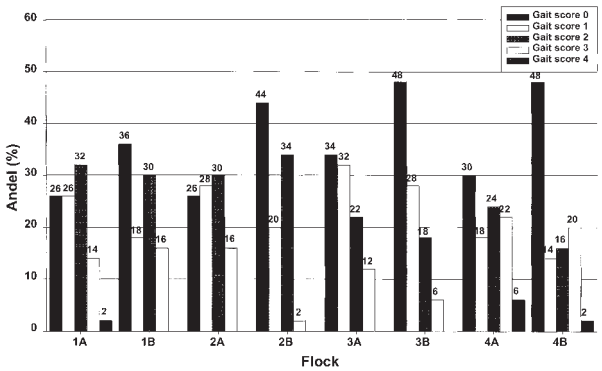

Figur 10. Fördelning av andelen kycklingar på flocknivå, med avseende på rörelsemönster enligt fastlagd "gait scoring"-skala, där 0 motsvarar normalt rörelsemönster och 4 motsvarar allvarlig defekt (5 motsvarar oförmåga att gå).

lat efter kön befanns att tuppar och hönor skilde sig signifikant (p<0,001) åt med avseende på fördelningen av gait score-värden (Figur 11).

Regressionsanalysen av hur de registrerade variablerna påverkade risken för benproblem visade att det fanns ett signifikant samband mellan kroppsvikten och förekomsten av icke-normalt rörelsemönster (gait score >0), förekomsten av benfel (gait score >2) samt förekomsten av skev benställning (Tabell 3). Det fanns också ett signifikant samband mellan kön och förekomst av skev benställning, samt en interaktion mellan vikt och kön med avseende på förekomsten av icke-normalt rörelsemönster. Den skapade modellen med beräkningar av förväntade sannolikheter och 95 procent konfidensintervall för benproblem vid kroppsvikter på 1 350 och 1 550 g vid de undersökta åldrarna illustrerar också detta samband (Tabell 4). Här kan man bland annat utläsa att sannolikheten att en höna som vid tillfället ifråga väger 1 550 g inte har helt normalt rörelsemönster (gait score > 0) är 75 procent, medan sannolikheten att en lika gammal höna som väger 200 g mindre skall ha detsamma är 46 procent.

Diskussion och slutsatser

De slaktkycklinghybrider som används inom den svenska uppfödningen skiljer sig inte i någon nämnvärd utsträckning från de som förekommer i övriga Europa, varför den genetiska bakgrunden kan förmodas vara likartad. I Sverige har problemen med benfel hos slaktkycklingar ansetts vara mindre omfattande än på andra håll, bland annat beroende på att svenska kycklingar ges en mindre koncentrerad diet (på grund av antibiotikaförbudet), hålls vid lägre beläggningsgrader och slaktas vid lägre ålder än vad som är fallet i många andra europeiska länder. Hittills har systematiska undersökningar som styrker detta antagande saknats. De registreringar av förekomsten av benfel som görs i samband med kontrollbesiktningen efter slakt bedöms inte vara tillräckligt omfattande eller tillräckligt standardiserade för att ge en rättvisande bild.

Materialets storlek i denna pilotstudie ger inte utrymme för några långtgående slutsatser gällande eventuella effekter av till exempel föräldragrupp, fodersammansättning, beläggningsgrad eller kön. Det kan konstateras att skillnader förelåg mellan de ingående besättningarna och flockarna med avseende på förekomsten av benfel, men möjligheten att här identifiera de bakomliggande orsakerna är ytterst begränsad.

I denna studie har en metod kallad "gait scoring" använts. Metoden bygger på en visuell bedömning av djurens sätt att röra sig. Metoden har tidigare använts i flera andra länder (13, 18, 23) för att bedöma benhälsan hos slaktkycklingar i kommersiella besättningar. Det skall dock betonas att denna typ av bedömningar har ett antal begränsningar. Bland annat kan skillnader mellan olika bedömares upp-

Tabell 3. Beräkning av lutningskoefficient (Koeff) och signifikansnivå (Pr) för faktorer som påverkar risken för benproblem. NS = icke signifikant.

Resultat	*Vikt (g/100)*		*Kön*		*Vikt*kön*	
	Koeff	*Pr*	*Koeff*	*Pr*	*Koeff*	*Pr*
Gait score>0	0,64	<0,001	–	NS	0,061	<0,001
Gait score>2	0,51	<0,001	–	NS	–	NS
Skev benställn.	0,60	<0,001	0,57	0,004	–	NS

Tabell 4. Förväntade sannolikheter (F) och 95 procent konfidensintervall (CI95) för benproblem vid kroppsvikter på 1350 och 1550 g.

Resultat	*Kön*	*1350 g*		*1550 g*	
		F	*CI95*	*F*	*CI95*
Gait score>0	Tuppar	0,66	0,56-0,74	0,88	0,82-0,93
	Hönor	0,46	0,38-0,53	0,75	0,64-0,83
Gait score>2	Båda	0,06	0,04-0,10	0,16	0,12-0,22
Skev benställning	Tuppar	0,10	0,08-0,14	0,28	0,22-0,34
	Hönor	0,06	0,04-0,09	0,18	0,13-0,24

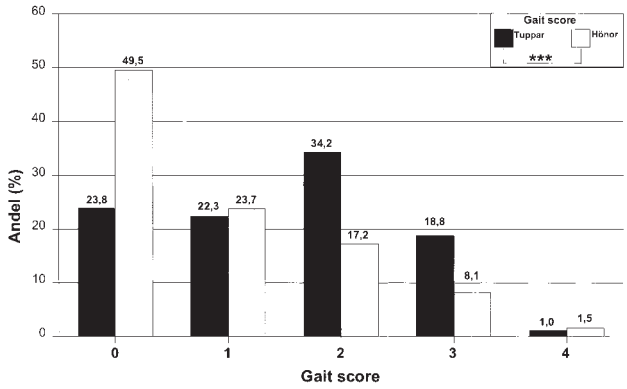

Figur 11. Fördelningen av andelen kycklingar, uppdelat på tuppar respektive hönor, med avseende på rörelsemönster enligt fastlagd "gait scoring"-skala, där 0 motsvarar normalt rörelsemönster och 4 motsvarar allvarlig defekt (5 motsvarar oförmåga att gå).

fattning om hur skalan skall tillämpas lätt uppstå. För att motverka detta utfördes bedömningen i den nu aktuella pilotstudien gemensamt av två personer, varav den ena tidigare medverkat i motsvarande undersökningar i Danmark.

Andra faktorer, såsom djurens ålder (och därmed vikt) vid bedömningen och urvalsmetoderna för de undersökta djuren, kan också påverka resultatet. I denna studie, liksom i de flesta andra studier där man bedömt rörelsemönstret hos kycklingar i kommersiella besättningar, var urvalet av kycklingar i viss mån styrt av de praktiska förutsättningarna och därför inte helt slumpmässigt. Likaså skedde könsbestämningen endast genom en visuell bedömning av fåglarna, vilket innebär att en viss felklassificering inte kan uteslutas. Även uppfödarens kunnande och intresse är av betydelse för resultatet, eftersom en uppmärksam uppfödare tidigt kan identifiera fåglar med grava rörelsestörningar och avliva dessa, vilket gör att de inte upptäcks vid en senare bedömning (1). Det bör också poängteras att metoden enbart innebär en klassificering av djurets sätt att röra sig, och inte till fullo kan klargöra orsakerna till de eventuella rörelsestörningar som påvisas. För att kunna fastslå orsaken till en rörelsestörning måste man ofta antingen använda någon form av röntgenutrustning eller avliva fågeln för att därefter kunna undersöka leder och skelett vid obduktion eller med hjälp av histopatologi (18, 27).

Vanskliga jämförelser

De här nämnda begränsningarna i metodiken gör att jämförelser mellan olika studier, utförda av olika bedömare under olika förutsättningar, blir mycket vanskliga. I olika studier har rapporterats förekomster av benfel (gait score 3 eller högre) på mellan 3 och 30 procent, vilket antingen kan tolkas som en indikation på stora variationer i problemets utbredning eller som ett resultat av bristande standardisering av metodiken. Motsvarande förekomst i den nu genomförda svenska pilotstudien var knappt 15 procent, vilket tydligt visar att benfel hos slaktkycklingar förekommer även i Sverige. Dock var andelen kycklingar med grava rörelsestörningar (gait score 4), vilka medför uttalad ovilja att gå, relativt låg (1,3 procent) i jämförelse med utländska studier (23). Resultaten i övrigt, med avseende på könseffekter och samband med sned benställning, är i överensstämmelse med tidigare studier (7, 16, 23). Likaså är resultaten vad gäller sambandet mellan kroppsvikt och rörelsemönster i enlighet med vad som tidigare rapporterats (26, 27).

Ledproblemen orsakar smärta

Eftersom innerveringen och receptorernas uppbyggnad vid lederna hos fjäderfä är mycket lik den hos däggdjur (11) finns det anledning att anta att sådana ledproblem som är smärtsamma för människor och andra däggdjur också orsakar smärta hos kycklingar. Det har visats att fåglar med benfel blir rörligare om de får anti-inflammatoriska smärtstillande preparat, och att dessa fåglar också själva hellre väljer att äta ett foder innehållande sådana substanser jämfört med ett normalt foder (6, 17).

I mycket grava fall, där benproblemen leder till att fåglarna inte kan nå foder eller vatten, är risken för lidande uppenbar. Sådana kycklingar skall därför utan dröjsmål avlivas av djurskyddsskäl. Dessa kycklingar kan misstänkas vara drabbade av FHN, men även TD kan orsaka denna typ av grava rörelsestörningar.

Fåglarnas välbefinnande påverkas sannolikt inte i någon större utsträckning av rörelsestörningar på en nivå som motsvarar gait score 1, och möjligen också endast i ringa grad av gait score 2, dvs ojämn gång eller lättare hälta som inte hindrar rörelse. Hos fåglar med gait score 3, vilket innebär en klar defekt som påverkar rörelse, acceleration och hastighet, har ett samband mellan hältan och förekomst av TD påvisats (23), och beteendestudier visar att halta kycklingar tillbringar mindre tid ströbadande än friska kycklingar samt att djur med hälta reagerar starkare på det så kallade tonic immobility-testet, vilket indikerar rädsla (29). Andra beteendestudier har visat att kycklingar med benfel tillbringar betydligt mindre tid stående än djur utan benfel, samt att djuren med benfel ägnade kortare tid åt att gå och sällan sågs springa (30). I samma studie visades också att kycklingar med benfel ägnade ungefär 30 procent mindre tid till att dricka, genom att de drack fort och sedan lade sig ner (30). Även andra forskare har gjort bedömningen att välbefinnandet hos djur med gait score 3 är påverkat (13), bland annat med hjälp av tester med smärtstillande och anti-inflammatoriska preparat (17). Det bör dock poängteras att det inte därmed invändningsfritt kan sägas att samtliga djur med måttlig rörelsestörning lider eller känner obehag, eftersom detta måste relateras till

den bakomliggande orsaken till rörelsestörningen.

Benfel ett erkänt djurskyddsproblem

I en nyligen publicerad rapport från EU:s vetenskapliga kommitté för djurhälsa och djurskydd (1) framhålls benproblem som ett av de stora djurskyddsproblemen inom slaktkycklinguppfödningen. Man betonar där behovet av ett mer objektivt och standardiserat bedömningssystem och systematiska epidemiologiska studier.

Benfel hos slaktkycklingar är alltså ett erkänt djurskyddsproblem, vilket i sig motiverar fördjupade studier av förekomst och riskfaktorer. Enligt vår uppfattning bör ”gait scoring”-metoden därför vidareutvecklas och standardiseras, i syfte att göra det möjligt att genomföra benhälsobedömningar i kommersiella besättningar i större skala. Möjligheter finns även att på sikt använda sig av bedömningar av benhälsan som en välfärdsindikator i ett befintligt djuromsorgsprogram, tillsammans med tidigare fastlagda indikatorer såsom fothälsa. Liknande tillämpningar förekommer även i andra länder (23).

Genetiska och förebyggande åtgärder

Fortsatta ansträngningar för att förbättra de genetiska förutsättningarna, fodret och skötseln behövs för att komma till rätta med problemen (1). Fortsatt forskning och arbete med de genetiska frågorna (14) på internationell nivå bör prioriteras, men även regionalt och hos den enskilda uppfödaren finns utrymme för åtgärder. I rekommendationer till uppfödare bör vikten av att avliva drabbade djur betonas, men på sikt måste större ansträngningar läggas på att förebygga förekomsten av benfel. Detta kan till exempel omfatta modifieringar av nuvarande utfodringsprogram med översyn av fodersammansättningen (22), samt en övergång till måltidsutfodring (26). Aktuellt kan även vara att genomföra andra åtgärder som syftar till att stimulera kycklingarna att röra sig mer (5), till exempel en ökning av avståndet till foder och vatten (21).

Sammanfattning

Med benämningen ”benfel” avses främst olika typer av ledproblem hos slaktkyckling. Den vanligaste formen anses vara tibial kondrodysplasi, TD, men även andra typer av tillväxtrubbningar och störningar i benbildningen och ledernas funktion förekommer, så även infektioner. Problemet anses kopplat till djurens snabba tillväxt och är till viss del genetiskt betingat, men kan även påverkas av utfodring, inhysning och skötsel.

Förutom att grava benfel hindrar kycklingarna från att nå foder och vatten i tillräcklig utsträckning bedöms skadorna vara smärtsamma för djuren.

Benfel hos slaktkycklingar är ett av de djurskyddsproblem inom slaktkycklinguppfödningen som fått störst uppmärksamhet internationellt. Förekomsten av benfel hos svenska slaktkycklingar har studerats i en pilotstudie omfattande åtta flockar fördelade på fyra besättningar. Detta har skett med hjälp av visuell bedömning av fåglarnas rörelsemönster, så kallad gait scoring. I samband med rörelsebedömningen skedde även vägning, könsbestämning och bedömning av djurens benställning och fothälsa. Samtliga flockar var könsblandade och bestod av samma hybrid. Totalt 50 djur i varje flock undersöktes veckan före slakt.

Resultaten visar att 36,5 procent av fåglarna hade helt normalt rörelsemönster (gait score 0), 48,8 procent hade en svag defekt eller ett lindrigt påverkat rörelsemönster (gait score 1-2), 13,5 procent hade en måttlig störning där benfelet påverkat rörelse, acceleration eller hastighet (gait score 3), och 1,3 procent uppvisade allvarliga defekter (gait score 4). Ingen kyckling som inte kunde gå (gait score 5) påvisades.

Skev benställning (varus/valgus) påvisades hos 20,8 procent av fåglarna, och det fanns ett signifikant samband mellan förekomsten av skev benställning och förekomsten av benfel (gait score 3 eller högre) samt med fåglarnas kroppsvikt vid undersökningstillfället.

Påtagliga skillnader med avseende på förekomsten av benfel påvisades mellan de olika besättningarna och mellan olika avdelningar inom en och samma besättning.

Den använda metodens begränsningar ligger i att eventuella skillnader mellan olika bedömare gör det svårt att jämföra olika studier med varandra. Andra faktorer såsom djurens ålder och vikt vid bedömningen samt urvalsmetoderna för de undersökta djuren kan ha betydelse, liksom uppfödarens principer för utgallring av sjuka och halta djur. Metoden kan inte heller klargöra orsakerna till de eventuella rörelsestörningar som påvisas.

Lindriga rörelsestörningar påverkar sannolikt inte djurens välbefinnande, medan grava benfel är ett djurskyddsproblem, dels för att de kan ge upphov till smärta och dels för att de kan leda till att fåglarna får svårt att ta sig till foder och vatten. Även när det gäller de måttliga benfelen finns skäl att misstänka att de leder till försämrat välbefinnande, eftersom studier visar att djurens beteende är påverkat och att smärtstillande medel förbättrar rörligheten hos drabbade fåglar.

För att komma till rätta med problemen krävs främst fortsatta ansträngningar på avelssidan, men även inom områden som utfodring och skötsel finns möjligheter att påverka förekomsten av benfel.

Summary

Survey of the prevalence of leg weakness in Swedish broiler chickens – a pilot study

The general term ”leg weakness” in broilers usually refers to joint

problems in hips, knees or intertarsal joints. Tibial chondrodysplasia (TD) is considered to be the most common disorder but also other forms of developmental disturbances, deformities and infections may occur. TD is believed to be linked to the rapid growth rate of the birds and partly has a genetic background, but can also be influenced by nutrition, housing and management. Severe leg weakness, regardless of the cause, will lead to considerable difficulties in walking which will make it difficult for the birds to reach feed and water, and the lesions are also considered as painful to the birds.

Leg weakness in broilers is one of the main animal welfare related problems receiving attention internationally. The prevalence of leg weakness in Swedish broilers has now been surveyed in a pilot study encompassing a total of eight flocks from four different farms. This has been done by a type of visual assessment of the birds' walking ability, known as gait scoring. At the same occasion the birds were weighed and sexed, and the position of their legs and the foot health evaluated.

All flocks were of mixed sexes and consisted of the same commercial hybrid. A total of 50 birds per flock were scored during the last week before slaughter (29-33 days of age).

The results show that 36.5 percent of the birds had a fully normal gait (gait score 0), 48.8 percent had a slight defect or a mildly affected gait (gait score 1-2), 13.5 percent had a moderately but obviously disturbed gait pattern where manoeuvrability, acceleration or speed was affected (gait score 3), and 1.3 percent showed severe disorders (gait score 4). No bird that was incapable of sustained walking (gait score 5) was found.

Angular limb deformities (varus/valgus) were found in 20.8 percent of the birds, and there was a significant correlation between this type of deformities and the prevalence of leg weakness (defined as gait score 3 or higher) and the birds' body weight.

Considerable differences in the prevalence of leg weakness between the different farms and also between different compartments/flocks within the same farm were found.

The method used has a number of limitations and there is a risk of poor repeatability and poor inter-rater agreement, as the method is difficult to standardise. This makes it hazardous to compare the results from different studies.

Other factors, such as the age and body weight of the birds' at time of classification, may be of importance, as may the producer's practice with respect to culling sick or lame birds. Also, the method cannot be used for identifying the underlying causes of the possible gait problems found.

Mild gait disturbances will most likely not have any major influence on bird welfare, whereas severe leg weakness, where the birds show considerable difficulty in walking or are unable to walk, will inevitably lead to very poor welfare. These birds will have problems in reaching food and water, and will also experience pain. There is also cause for concern about the welfare of birds with only moderate leg problems, as there are studies showing that their behaviour is affected and that administration of analgesic drugs will lead to improved walking ability in lame birds.

To minimise these problems, continued effort is needed to improve genetics, nutrition and management methods.

Tack

Författarna tackar Växjö Djurskyddsförening för finansiering av studien och Jørgen Damkjer Lund för hjälp med den statistiska bearbetningen. Vi tackar också Monica Stampe på Kläckeribolaget för praktisk hjälp i samband med besättningsbesöken, och de inblandade slaktkycklinguppfödarna för att de välvilligt ställde sina djur och sin tid till vårt förfogande.

Referenser

1. Anon. The welfare of chickens kept for meat production (broilers). Report of the Scientific Committee on Animal Health and Animal Welfare. European Commission, Health and consumer protection directorate-general, Brussels, 2000. http://europe.eu.int/comm/food/fs/sc/scah/out39_en.pdf
2. Berg C. Foot-pad dermatitis in broilers and turkeys – prevalence, risk factors and prevention. Acta Universitatis Agriculturae Sueciae, Veterinaria 36. PhD thesis, Uppsala 1998.
3. Bessei W. Der Einfluß der Besatzdichte auf Leistung, Verhalten und Gesundheit von Broilern –- Literaturübersicht. Arch Geflügelk 1993, 57, 3, 97–102.
4. Blokhuis HJ & van der Haar JW. The effect of stocking density on the behaviour of broilers. Arch Geflügelk 1990, 54, 74–77.
5. Classen HL. Management factors in leg disorders. In: Whitehead CC, ed. Bone biology and skeletal disorders in poultry. Oxford, Carfax Publishing Company, 1992, p 195–211.
6. Danbury TC, Weeks CA, Chambers JP, Waterman-Pearson AE & Kestin SC. Self-selection of the analgesic drug carprofen by lame broiler chickens. Vet Rec, 2000, 146, 307–311.
7. Edwards HM. Studies on the etiology of tibial dyschondroplasia in chickens. J Nutr, 1984, 114, 1001–1013.
8. Edwards HM & Veltmann JR. The role of calcium and phosphorus in the etiology of tibial dyschondroplasia in young chicks. J Nutr, 1983, 113, 1568–1575.
9. Edwards HM & Sørensen P. Effect of short fats on the development of tibial dyschondroplasia in chickens. J Nutr, 1987, 117, 194–200.
10. Farm Animal Welfare Council. Report on the welfare of broiler chickens. Surbiton, Surrey, FAWC, 1992.
11. Gentle M. Ankle joint receptors in the domestic fowl. Neuroscience, 1992, 49, 991–1000.
12. Hulan HW, Simons PCM, van Schagen PJW, McRae KB & Proudfoot FG. Effect of cation-anion balance and calcium content on general performance and incidence of leg abnormalities of broiler chickens. Can J Anim Sci, 1987, 67, 165–177.
13. Kestin SC, Knowles TG, Tinch AE & Gregory NG. Prevalence of leg weakness in broiler chickens and its relationship with genotype. Vet Rec, 1992, 131, 190–194.
14. Kestin SC, Su G & Sørensen P. Different commercial broiler crosses have different susceptibilities to leg weak-

ness. Poultry Sci, 1999, 78, 8, 1085–1090.
15. Laster CP, Hoerr FJ, Bilgili SF & Kincaid SA,. Effects of dietary roxarsone supplementation, lighting program, and season on the incidence of leg abnormalities in broiler chickens. Poultry Sci, 1999, 78, 2, 197–203.
16. Lynch M, Thorp BH & Whitehead CC. Avian tibial dyschondroplasia as a cause of bone deformity. Avian Path, 1992, 2, 275.
17. McGeown D, Danbury TC, Waterman-Pearson AE & Kestin SC. Effect of carprofen on lameness in broiler chickens. Vet Rec, 1999, 144, 668–671.
18. McNamee PT, McCullagh JJ, Thorp BH, Ball HJ, Graham D, McCullough SJ, McConaghy D & Smyth JA. Study of leg weakness in two commercial broiler flocks. Vet Rec, 1998, 143, 5, 131–135.
19. Møller AP, Sanotra GS & Vestergaard KS. Developmental instability and light regimen in chickens Gallus gallus. Appl Anim Behav Sci, 1999, 62, 57–71.
20. Reiter K & Bessei W. Effect of locomotor activity on bone development and leg disorders in broilers. Arch Geflügelk, 1998a, 62, 247–253.
21. Reiter K & Bessei W. Possibilities to reduce leg disorders in broilers and turkeys (review). Arch Geflügelk, 1998b, 62, 145–149.
22. Rennie JS & Whitehead CC. The effectiveness of dietary 25- and 1-hydroxycholecalciferol in preventing tibial dyschondroplasia in broiler chickens. Bri Poultry Sci, 1996, 37, 413–421.
23. Sanotra GS. Registrering af aktuel benstyrke hos slagtekyllinger (Velfærdsmoniteringsprojekt). Dyrenes Beskyttelse, Köpenhamn, 1999.
24. Sanotra GS, Vestergaard KS & Thomsen MG. The effect of stocking density on walking ability, tonic immobility and the development of tibial dyschondroplasia in broiler chicks. Proc. 29th Int. Congr. of the Int. Soc. for Appl. Ethology, Exeter (U.K), 1995, 221-222.
25. Sheridan AK, Howlett CR & Burton RW. The inheritance of tibial dyschondroplasia in broilers. Bri Poultry Sci 1978, 19, 491-499.
26. Su G, Sørensen P & Kestin SC. Meal feeding is more effective than early feed restriction at reducing the prevalence of leg weakness in broiler chickens. Poultry Sci, 1999, 78, 7, 949-955.
27. Sørensen P, Su G & Kestin. The effect of photoperiod:scotoperiod on leg weakness in broiler chickens. Poultry Sci 1999, 78, 3, 336-342.
28. Thorp BH, Whitehead CC, Dick L, Bradbury JM, Jones RC & Wood A. Proximal femoral degeneration in growing broiler fowl. Avian Path 1993, 22, 325-342.
29. Vestergaard KS & Sanotra GS. Reduced dustbathing and increased fear are related to leg disorders in broiler chickens. Vet Rec 1999, 144, 205-209.
30. Weeks CA & Kestin SC, Effect of leg weakness on behaviour of broilers. Proc. 9th Eur Poultry Conf. Glasgow, 1994. Vol 1, 290-291.
31. Wise DR. Nutrition-disease interactions of leg weakness in poultry. In: Haresign, W., Dyfed, L. eds. Recent advances in animal nutrition. Butterworth, London, 1978, 41-57.
32. Wise DR & Jennings AR. Dyschondroplasia in domestic poultry. Vet Rec 1972, 91, 285-286.
33. Wong-Valle J, McDaniel GR, Kuhlers DL & Bartels JE. Correlated responses to selection for high and low incidence of tibial dyschondroplasia in broilers. Poultry Sci 1993, 72, 1621-1629.

VMD Charlotte Berg, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges Lantbruksuniversitet, Box 234, 532 23 Skara.

Agronom Gurbakhsh Singh Sanotra, Institut för Husdyrbrug og Husdyrsundhed, Den Konglige Veterinær- og Landbohøjskolen, Grønnegårdsvej 8, DK-1870 Frederiksberg C Köpenhamn, Danmark.

JORDBRUKS VERKET

Ambulant hästpraktik – Vad är bäst för häst?

Kurs för hästengagerade veterinärer i blandad praktik

Kursinnehåll: Föreläsningar samt praktiska övningar och erfarenhetsutbyte inom aktuella ämnesområden, med särskild inriktning på hantering av kolik, akut hälta och tandproblem. Föreläsare är bl.a. Ragnar Svanholm och Torbjörn Lundström.

Målgrupp: Veterinärer med ambulant hästpraktik.

Målsättning: Innehållet i denna kurs ska vara praktiskt användbart och att du som deltagare direkt ska kunna omsätta kursinnehållet i din ambulanta verksamhet. Kursmaterial erhålls i form av ett datastöd på CD-rom, som kan vara användbart för dig direkt ute i fält. I detta material finns bl.a. handledningar, referat, faktasamlingar, blanketter m.m.

Datum: 26–27 mars Jönköping
2–3 april Hallsberg

Tider: Dag 1 start kl.09.00 och dag 2 avslutning kl.17.00

Kursledare: Henrik Hansson, 070-243 36 43
E-post: henrik.hansson@mbox303.swipnet.se
Olle Johansson, 070-346 29 82
E-post: olof.johansson@mbox315.swipnet.se
Anna Forslid, 070-640 49 22
E-post: anna.forslid@swipnet.se

Anmälan: Görs på rekvirerad anmälningsblankett hos Camilla Ljungkvist, DV-avd, SJV tel 036-15 50 37, fax 036-12 91 11, e-post: camilla.ljungkvist@sjv.se

Anm. tid: Senast **tre veckor före kursstart så att kursbekräftelse** kan skickas ut senast tio dagar före kursstart. Max 35 deltagare per kurstillfälle.

Pris: 4 800:– exkl. moms. Måltider, logi och kurspärm/CD ingår.

Välkomna!

Global efterutbildning

Det har successivt utvecklat sig till en tradition, att Kruuse tar initiativ till studieresor i anslutning till internationella veterinärkongresser.
Detta kräver planering, inte enbart för Kruuse, men också för intresserade deltagare.
För bästa planering 2001 önskar vi härmed informera om kommande program:

AAHA
(American Animal Hospital Association)
San Antonio, Texas
d. 10. - 14. mars 2001
www.healthpet.com

BSAVA
(British Small Animal Veterinary Association)
Birmingham, England
d. 4. - 7. april 2001
www.bsava.ac.uk

WSAVA
(World Small Animal Veterinary Association)
Vancouver, Canada
d. 8. - 11. augusti 2001
www.venuewest.com

Skandinavisk Dyrlæge Golf
Himmerland Golf & Country Club, Danmark
d. 31. augusti - 2. september 2001
www.himmerlandgolf.dk

BEVA
(British Equine Veterinary Association)
Harrogate, England
d. 12. - 15. september 2001
www.beva.org.uk

AABP
(American Association of Bovine Practitioners)
Vancouver, Canada
d. 13. - 15. september 2001
www.aabp.org

WEVA
(Worldwide Equine Veterinary Association)
Napoli, Italien
d. 5. - 7. oktober 2001
www.iaep.com/weva

BVNA
(British Veterinary Nurses Association)
NAC Stoneleigh
d. 12. - 14. oktober 2001
www.vetweb.co.uk

AAEP
(American Association of Equine Practitioners)
San Diego, Californien
d. 25. - 28. november 2001
www.aaep.org

Vid intresse av och för fullständig information över något eller några av ovanstående alternativ, kontakta Kruuse på telefon 08 - 85 02 00 eller fax 08 - 85 75 17. (email går också bra till: elisabeth.sorbier@kruuse.com
När många kollegor samlas för att prata det fackliga innehållet är lyft, det vet vi.
Vårt mål är att aktualisera detta även under innevarande år.
Vill mötas!

Intestinala spiroketala infektioner, del 3

Svindysenteri och antibiotikaresistens

*MÄRIT KARLSSON, leg veterinär, forskningsassistent, CLAES FELLSTRÖM, VMD, professor och ANDERS FRANKLIN, VMD, docent.**

Vid behandling av svindysenteri finns i Sverige idag bara två antibiotika att välja mellan: tylosin och tiamulin. I cirka två tredjedelar av svenska diagnostiserade utbrott är Brachyspira hyodysenteriae *resistent mot tylosin. Ännu har ingen resistens mot tiamulin upptäckts i Sverige. Utbrott av svindysenteri med en tiamulinresistent stam, som förekommer utomlands, skulle kunna leda till att vi står utan behandlingsalternativ. Vid SVA pågår ett forskningsprojekt om antibiotikaresistens och svindysenteri. Följande artikel är en sammanfattning av hittills uppnådda resultat.*

Inledning

Svindysenteri är en av de allvarligaste sjukdomarna inom svinproduktionen världen över. Förutom lidande för djuren ger svindysenteri upphov till betydande ekonomiska förluster (1, 2). *Brachyspira hyodysenteriae,* spiroketen som orsakar svindysenteri, är en krävande bakterie att odla och den växer endast i anaerob miljö. Att testa känsligheten hos *B hyodysenteriae* för antibiotika är därför svårare att lyckas med än för till exempel stafylokocker och kolibakterier. Det saknas riktlinjer för vilken metod som bör användas och resistensläget i Sverige har hittills varit dåligt känt.

De två antibiotika som idag används i Sverige för att behandla svindysenteri är tylosin (Tylan® vet) och tiamulin (Tiamutin® vet). Undersökningar från andra länder visar en utbredd tylosinresistens (7, 9, 11). Även tiamulinresistens finns rapporterad från bland annat Storbritannien och Tyskland (3 och opublicerade data).

Sedan februari 1998 pågår projektet ”Den genetiska bakgrunden till resistensutveckling mot antibiotika hos *Brachyspira hyodysenteriae*” finansierat av Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR). Det är ett delprojekt i en större forskningssatsning av SJFR, ”Friska husdjur – åtgärder för att minska sjukdomar i animalieproduktionen” (8). Syftet med projektet är dels att genetiskt beskriva resistensmekanismer och dels att ta fram en metod för övervakning av resistensläget hos *B hyodysenteriae*.

Metod för känslighetstesterna

I projektet har en buljongmetod för att testa antibiotikakänslighet hos *B hyodysenteriae* tagits fram. Totalt har hittills över 150 svenska isolat från 1990–2000 testats och känslighetstester av inkommande prover sker numera kontinuerligt på avdelningen för bakteriologi vid SVA.

Isolat av *B hyodysenteriae* från rutindiagnostiken vid SVA fryses regelbundet ned i flytande kväve. För känslighetstesterna som presenteras i den här artikeln har 76 isolat från åren 1997–2000 använts. Isolaten odlas inför testerna på FAA-plattor (fastidious anaerobe agar, SVA) och testas avseende indolproduktion och grad av hemolys vid växt på TSA-plattor (trypticase soy agar, SVA) (Figur 1).

En panel bestående av en odlingsplatta av plast med 48 brunnar där antibiotika torkats

Figur 1. Isolat av B hyodysenteriae *från SVA:s rutindiagnostik frysta i flytande kväve tinas upp och kontrolleras före antibiotikakänslighetstesterna. Foto: Gunnar Dahlgren.*

in i olika koncentrationer tillverkas på avdelningen för antibiotika, SVA. Panelen innehåller spädningsserier med tvåfaldigt stegrade koncentrationer av tylosin, erytromycin, tiamulin, valnemulin, klindamycin och virginiamycin. Varje brunn fylls med en bakteriesuspension i BHI-buljong (brain heart infusion) berikad med tioprocentigt fetalt kalvserum.

Buljongen måste vara i rörelse för att *Brachyspira* spp ska kunna växa. Odlingen sker därför på skakbord och panelen har brunnar med plan botten och en diameter på 12 mm för att få tillräcklig omrörning. För att få en anaerob miljö används fyrkantiga anaerobklockor (GENbox, bioMérieux, Lyon, France) som passar panelernas storlek (Figur 2). Efter fyra dagar i 37°C läses den första brunnen som inte har synlig växt som den lägsta hämmande koncentrationen eller MIC (minimal inhibitory concentration).

Brytpunkter

För att kunna använda begreppen känslig (S), intermediär (I) och resistent (R) krävs att det finns värden för MIC som utgör brytpunkter mellan dessa kategorier. En klinisk brytpunkt, det vill säga den som man kan rätta sig efter för val av antibiotikum vid behandling, tas fram genom en sammanvägning av data om farmakokinetik, klinisk effekt och populationsdistributionen av MIC. När det gäller *B hyodysenteriae* har följande brytpunkter (µg/ml) föreslagits för tylosin: S≤1, I>1-4, R>4 och för tiamulin: S≤1, I>1-4, R>4 (11). För övriga antibiotika i panelen finns inga brytpunkter föreslagna. Brytpunkterna är baserade på resistenstester med agarspädning vilket betyder att de kan skilja sig något från vad som gäller för den buljongspädning som används på SVA. Vi har ändå valt att diskutera resultaten utifrån dessa värden.

Resultat från känslighetstesterna

Resultaten presenteras i Figur 3 och Tabell 1. Om man använder den kliniska brytpunkten R>4 µg/ml för tylosin så är endast elva av 76 isolat känsliga eller intermediärt känsliga. Om man däremot rättar sig efter hur populationens MIC-värden är distribuerade är 64 procent tveklöst resistenta och resten fördelas mellan MIC ≤2–16 µg/ml. Det finns inte studier gjorda för att dokumentera att de isolat som har MIC 8–16 µg/ml är behandlingsbara med tylosin. Sannolikt ger tylosin administrerat per os tillräckligt höga koncentrationer i tarmlumen för att hämma även de isolat som har MIC upp till 16 µg/ml. Däremot nås inte de bakterier som penetrerat tarmslemhinnan av dessa koncentrationer.

Resultaten visar korsresistens mellan tylosin, erytromycin (makrolider) och klindamycin (linkosamid). Den mutation som ger tylosinresistens (se följande stycke) orsakar denna korsresistens.

Hittills har inga *B hyodysenteriae* resistenta mot tiamulin hittats i Sverige. Valnemulin är något mer aktivt mot *B hyodysenteriae* in vitro än tiamulin och MIC-värdena följer varandra. Isolat med högst MIC för tiamulin har också högst MIC för valnemulin.

Virginiamycin är en streptogramin. Streptograminer består av två antibakteriella komponenter, A och B, som verkar synergistiskt. Mutationer motsvarande den som orsakar tylosinresistens hos *B hyodysenteriae* (se följande stycke) orsakar resistens mot Streptogramin B hos andra bakteriearter (10). Däremot är kombinationen av A och B fortfarande verksam mot dessa bakterier. Detta framgår också av distributionen av MIC för virginiamycin bland svenska *B hyodysenteriae*-fältisolat som visar en samlad känslig population. Virginiamycin finns inte längre registrerat för behandling av djur i Sverige.

Figur 2. Antibiotikakänslighetstester av B hyodysenteriae *görs på SVA i en specialtillverkad panel för odling i buljong. Panelerna inkuberas i fyrkantiga anaerobklockor på skakbord. Foto: Bengt Ekberg.*

Tylosinresistens

Vi har i projektet beskrivit en punktmutation som orsakar tylosinresistens hos *B hyodysenteriae*. Tylosin ingår i gruppen makrolidantibiotika som hämmar bakterietillväxt genom att binda till ribosomen och härigenom stoppa proteinsyntesen. Ribosomer består av ett antal proteiner

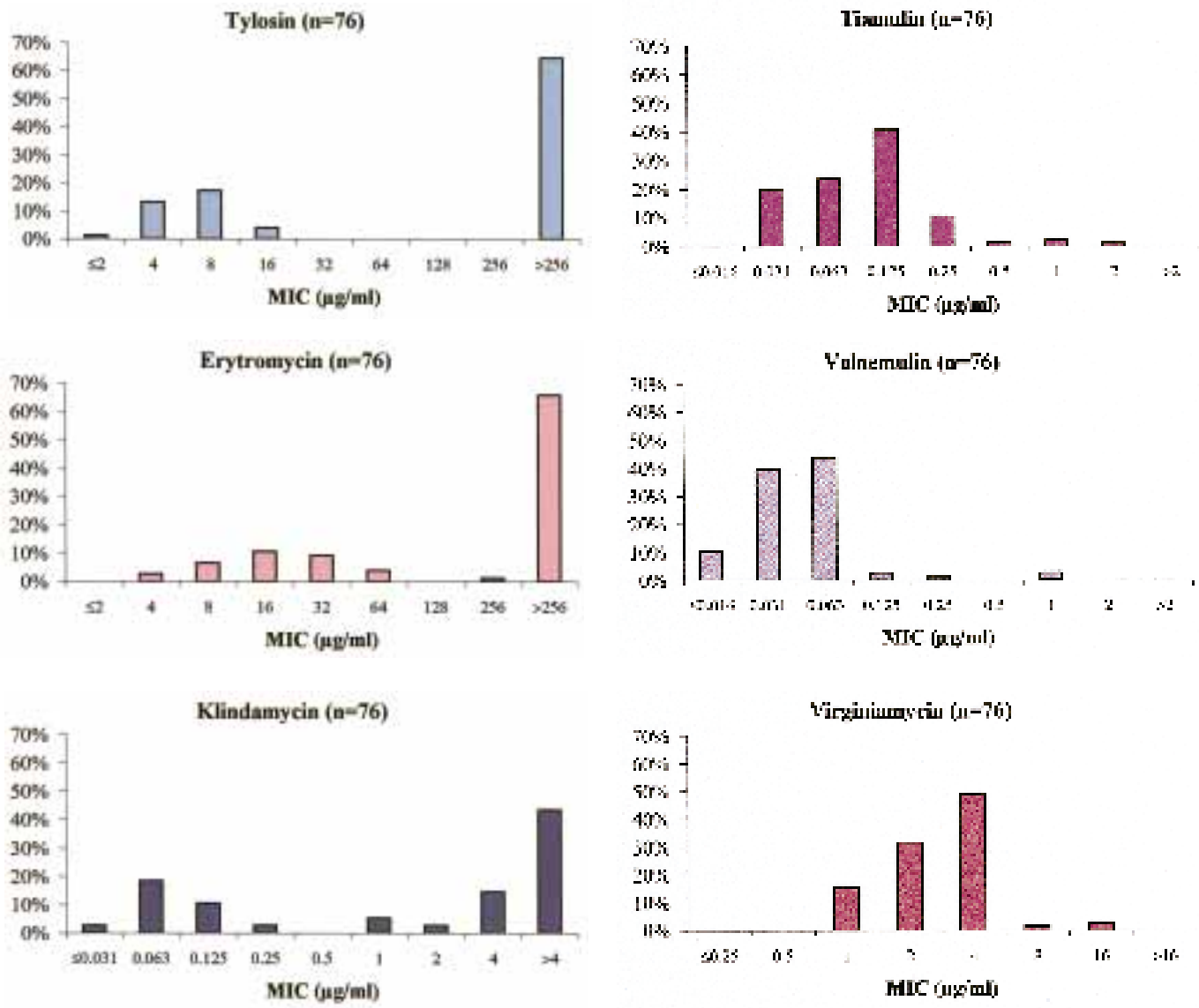

Figur 3. Distribution av MIC (minimal inhibitory concentration)-värden för sex olika antibiotika i 76 svenska isolat av B hyodysenteriae *från 1997–2000.*

Tabell 1. Resultat från antibiotikakänslighetstester av svenska B hyodysenteriae*-isolat från 1997 till 2000. MIC presenterat som µg/ml, n = antal isolat, MIC_{50} = det MIC-värde som hämmar 50 procent av isolaten, MIC_{90} = det MIC-värde som hämmar 90 procent av isolaten.*

År	*tylosin*		*erytromycin*		*klindamycin*		*tiamulin*		*valnemulin*		*virginiamycin*	
	MIC_{50}	MIC_{90}	MIC_{50}	MIC_{90}	MIC_{50}	MIC_{90}	MIC_{50}	MIC_{90}	MIC_{50}	MIC_{90}	MIC_{50}	MIC_{90}
1997–1998 (n=20)	8	>256	64	>256	0,125	>4	0,063	0,125	0,031	0,063	2	4
1999 (n=28)	>256	>256	>256	>256	4	>4	0,125	0,125	0,063	0,063	4	4
2000 (n=28)	>256	>256	>256	>256	4	>4	0,125	0,25	0,063	0,063	4	4
1997–2000 (n=76)	>256	>256	>256	>256	4	>4	0,125	0,25	0,031	0,063	4	4

och några rRNA-kedjor (ribosomal ribonucleic acid). Kedjan 23S rRNA veckar sig in i ribosomens aktiva centrum där aminosyrorna sammanfogas till ett protein. Det är här som makrolidantibiotika binder. Om en enda nukleinsyrebas byts ut i kedjan kommer den att vecka sig annorlunda och hindra makrolidmolekylen från att binda. I *B hyodysenteriae* muterar position 2 058 i genen för 23S rRNA, vilket ger resistens mot såväl makrolidantibiotika som linkosamider (klindamycin, linkomycin). När spiroketerna utsätts för låga koncentrationer av tylosin in vitro selekteras dessa mutanter fram på en–två veckor (4).

Tiamulinresistens

Tiamulin är ett derivat av pleuromutilin, en antibakteriell substans producerad av basidiomyceten *Pleurotus mutilis* (6). Liksom makroliderna hämmar även pleuromutiliner bakteriens proteinsyntes genom att binda till ribosomen. Pleuromutiliner används endast till djur och framför

allt till grisar. Kunskapen om verkningsmekanism och resistensmekanism/er för pleuromutilinerna är begränsad och alltså även kunskapen om spridning av sådan resistens.

Trots att vi har använt tiamulin i Sverige sedan 1987 har ännu inte resistenta isolat påträffats i landet. Utveckling av resistens mot pleuromutiliner sker långsamt och stegvis in vitro till skillnad från tylosinresistens (5). Därför kan ett väl övervägt bruk av tiamulin ge oss chansen till att även i fortsättningen ha åtminstone ett effektivt antibiotikum mot svindysenteri.

Tyvärr har resistens mot tiamulin beskrivits utomlands (3, 9). I till exempel Polen förkommer besättningar där man mer eller mindre kontinuerligt använder tiamulin eftersom man inte lyckats bli av med infektionen (föredrag från Ekenäsmötet 2000, T Jakubowski).

Valnemulin

Under hösten 1999 började valnemulin (Econor® vet), ett nytt antibiotikum i pleuromutilingruppen, säljas i Sverige. Det har under året som gått kommit in biverkningsrapporter som lett till att försäljningen sedan 4 september 2000 är tillfälligt förbjuden i Sverige. Detta finns beskrivet tidigare i Svensk Veterinärtidning, där även den allvarliga interaktionen mellan jonoforantibiotika och pleuromutiliner tas upp (SVT nr 6/00 s 352–352, nr 7/00 s 413, nr 11/00 s 580–581 och 12/00 s 678). I oktober 2000 gav ”The European Agency for the Evaluation of Medicinal Products” en rekommendation att tillfälligt förbjuda försäljningen i alla medlemsländer inom EU (EMEA/30215/00). Kommissionen gick den 16 oktober ut med ett informationsbrev till relevanta myndigheter i respektive land med en uppmaning att dra in produkten.

Behandling

Djur med svindysenteri måste behandlas med antibiotika. Om resistensläget för *B hyodysenteriae* inte är känt rekommenderas tiamulin. Vid låga MIC-värden för tylosin eller om tylosin erfarenhetsmässigt har god effekt, och målet inte är att eliminera *B hyodysenteriae* från besättningen, kan tylosin med fördel användas. På så sätt minskas användningen av tiamulin och därmed även risken för resistensutveckling mot tiamulin.

Vid akuta utbrott behandlas gravt allmänpåverkade djur parenteralt en till tre dagar. Drabbade djurgrupper eller hela besättningen medicineras via dricksvattnet i fem till sju dagar. Detta kan sedan följas upp med behandling i foder två till tre veckor.

Svindysenteri i Australien

Vid Murdoch University i Perth, Western Australia, forskar David Hampson och hans grupp på brachyspirainfektioner hos både djur och människor. Den inom projektet utvecklade buljongmetoden sattes upp vid Murdoch University under sommaren 2000. Syftet var att testa metoden under andra förhållanden och att undersöka det stammaterial som man har i Australien. Efter en del praktiska bekymmer i starten fungerade metoden väl och ett drygt 70-tal isolat testades. Försteförfattaren till denna artikel fick genom SLU-medel för internationalisering av forskarutbildningen möjlighet att vistas i Australien och följa försöken.

I Australien används fortfarande antibiotika, till exempel tylosin, som tillväxtbefrämjare för grisar. Det finns också fler antibiotika registrerade för behandling av svin än i Sverige, till exempel linkomycin. Veterinärer som arbetar med svinhälsa i Australien anser att de inte har något stort problem med svindysenteri för tillfället.

Det kan finnas flera orsaker till den här uppfattningen. Det är dyrt att få en bakteriologisk diagnos på grund av de stora avstånden mellan laboratorium och besättning. Vissa prover måste skickas över hela kontinenten vilket i avstånd motsvarar tvärs över Europa. Tillväxtbefrämjarna som används döljer troligen dessutom symtomen i smittade besättningar. En av Australiens största besättningar (över 25 000 suggor) har *B hyodysenteriae* sedan många år och behandlar regelbundet med tiamulin. Storleken på besättningen gör den i princip omöjlig att sanera.

Resistensövervakning

Känslighetstester av *Brachyspira* spp ingår ännu inte i SVA:s rutindiagnostik. Möjlighet finns dock att inom forskningsprojektet få isolat testade till exempel inför en sanering. Framför allt är

Figur 4. Friska grisar på en försöksgård i Perth, Western Australia där man testat den svenska Västgötamodellen.

det viktigt att bevaka känsligheten för tiamulin. Om tiamulinresistenta *B hyodysenteriae*-stammar uppträder i Sverige måste spridning av dessa hindras. I värsta fall måste besättningen slås ut. Vid terapisvikt med tiamulin är det av största vikt att resistensbestämning görs. Kontakta i dessa fall någon av författarna.

Summary

Swine dysentery and antibiotic resistance

In Sweden, only two antibiotics are registered for treatment of swine dysentery: tylosin and tiamulin. The disease is caused by an anaerobe spirochete, *Brachyspira hyodysenteriae*. In February 1998 a project called "The genetic basis of antibiotic resistance in *Brachyspira hyodysenteriae*" started at the National Veterinary Institute, Sweden (SVA). So far, a point mutation causing macrolide and lincosamide resistance in *B hyodysenteriae* has been described. In addition to the genetic work, a method for antibiotic susceptibility testing of the spirochetes has been developed and antibiotic susceptibility of Swedish field isolates is continuously investigated. Up to now about two thirds of these field isolates are resistant to tylosin but no tiamulin resistance has been detected.

To date only tiamulin has a high activity against a majority of Swedish *B hyodysenteriae* isolates in vitro. Resistance to tiamulin has been reported from other countries and is a serious threat to the pig industry. Thus it is necessary to use tiamulin in a prudent way to counteract development of tiamulin resistance.

Tack

Författarna tackar Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR) som finansierar projektet. Ett stort tack också till Annica Landén, Margareta Horn af Rantzien och Ulla Zimmerman för teknisk hjälp.

Referenser

1. Fellström C & Gunnarsson A. Bakteriella orsaker till diarré hos växande grisar i Sverige II. Svensk VetTidn 1995, 47, 211–216.
2. Fellström C. Intestinala spiroketala infektioner hos människor och djur. Del 2: Diagnostik och bekämpning av svindysenteri i Sverige. Svensk VetTidn, 2000, 52, 865–870.
3. Gresham AC, Hunt BW & Dalziel RW. Treatment of swine dysentery-problems of antibiotic resistance and concurrent salmonellosis [letter]. Vet Rec, 1998, 143, 619.
4. Karlsson M, Fellström C, Heldtander M U K, Johansson K E & Franklin A. Genetic basis of macrolide and lincosamide resistance in Brachyspira (Serpulina) hyodysenteriae. FEMS Microbiol Lett, 1999, 172, 255–260.
5. Karlsson M, Gunnarsson A & Franklin A. Susceptibility to pleuromutilins in Brachyspira (Serpulina) hyodysenteriae. Animal Health Research Reviews (accepterad).
6. Kavanagh F, Hervey A & Robbins WJ. Antibiotic substances from basidiomycetes. VIII. Pleurotus mutilis and Pleurotus passeckerianus. Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America 1951, 37, 570–574.
7. Kitai K, Kashiwazaki M, Adachi Y, Kunugita K & Arakawa A. In vitro antimicrobial activity against reference strains and field isolates of Treponema hyodysenteriae. Antimicrob Agents Chemother, 1987, 31, 1935–1938.
8. Magnusson U. "Friska husdjur – åtgärder för att minska sjukdomar i animalieproduktionen". Svensk VetTidn, 1998, 50, 161–162.
9. Molnar L. Sensitivity of strains of Serpulina hyodysenteriae isolated in Hungary to chemotherapeutic drugs. Vet Rec, 1996, 138, 158–160.
10. Roberts MC, Sutcliffe J, Courvalin P, Jensen LB, Rood J & Seppala H. Nomenclature for macrolide and macrolide-lincosamide-streptogramin B resistance determinants. Antimicrob Agents Chemother, 1999, 43, 2823–2830.
11. Rønne H & Szancer J. In vitro susceptibility of Danish field isolates of Treponema hyodysenteriae to chemotherapeutics in swine dysentery (SD) therapy. In: Proceedings, International Pig Veterinary Society Congress, Lausanne, Switzerland 1990, 126.

*Leg veterinär, forskningsassistent Märit Karlsson, Avdelningen för Antibiotika, Statens veterinärmedicinska anstalt, 751 89 Uppsala.
Professor Claes Fellström, Institutionen för kirurgi och medicin, stordjur, Sveriges lantbruksuniversitet, Box 7018, 750 07 Uppsala.
Docent Anders Franklin, Avdelningen för Antibiotika, Statens veterinärmedicinska anstalt, 751 89 Uppsala.

Gemensam nordisk veterinär fortbildningssida på Internet

Sedan den 1 januari 2001 finns en ny hemsida för nordisk veterinär fortbildning på Internet. Det är de svenska, danska, finska och norska veterinärförbunden som gemensamt startat en hemsida för annonsering av veterinära fortbildningskurser. Tanken är att kurser av intresse för hela den nordiska veterinärkåren ska annonseras här fortlöpande. De fyra förbunden ansvarar för urvalet av kurser från respektive land, och också för inmatningen av nytt material till sidan. Varje förbund står därmed som en garant för att de kurser som presenteras på sidan håller en minsta godtagbar veterinärmedicinsk kvalitet. Sidan administreras rent tekniskt av SLU Kontakt Fortbildning.

Adressen till den nya nordiska fortbildningssidan är http://www-nordvet.slu.se

Se till att lägga in denna adress som bokmärke eller favorit i datorns web-program. Här ska det aktuella kursutbudet från hela det veterinära Norden vara samlat. När sidan väl blivit etablerad kan den förhoppningsvis bidra till att dubbleringar av fortbildningskurser i olika länder inte behöver inträffa. Detta i sin tur leder till att de kurser som ordnas kan få bättre kvalitet och ett större upptagningsområde. Glöm därför inte att titta på http://www-nordvet.slu.se varje gång du letar efter en fortbildningskurs. Synpunkter på sidans innehåll och utformning kan i Sverige lämnas till Christina Arosenius eller undertecknad vid Sveriges Veterinärförbund.

Johan Beck-Friis

Nordiska veterinärer belyser ekologisk djurhållning

*MARGARETA STÉEN, länsveterinär, docent, CHARLOTTE BERG, leg veterinär, VMD och KALLE HAMMARBERG, besiktnings- och distriktsveterinär.**

Under rubriken ”Veterinary Challenges in Organic Farming” höll NKVet i oktober 2000 sitt årliga möte, denna gång i Hveragerdi på Island. Ett drygt 50-tal veterinärer deltog, varav närmare 20 från Sverige, närmast från Jordbruksverket (SJV), Livsmedelsverket (SLV), Svenska Djurhälsovården, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA). Deltagarna hade samlats för att med veterinära ögon granska och diskutera den ökande ekologiska livsmedelsproduktionen, där djur och djurhållning är en väsentlig del.

Ett arrangemang av NKVet

NKVet, Nordic Committee for Veterinary Scientific Cooperation, är en organisation som bildades 1977 med syftet att öka det vetenskapliga utbytet mellan de nordiska ländernas forskare inom det veterinära fältet och att uppmuntra till vetenskapliga nätverk. Länder som ingår är Danmark, Finland, Norge, Island, Sverige liksom Färöarna och Grönland. I vidare mening deltar de baltiska länderna och nordvästra Ryssland. Sverige representeras i organisationskommittén av Ann Albihn från SVA.

En välkomstdrink i ett av Hveragerdis stora ekologiska växthus på kvällen före mötet inledde sammankomsten. Drinken bjöds i en i växthuset odlad paprika. På Island, med sina varma källor och därur lätt utvunnen energi, är växthusodling vanlig. Här produceras utan kemikalier allt från snittblommor till exotiska växter. Skadeinsekter hålls under kontroll genom att svavelångor från underjorden får svepa igenom växthusen med jämna mellanrum. Det var många av besökarna som undrade varför inte Island kunde fungera som Nordens trädgård, och förse övriga länder med ekologiskt odlade grönsaker och frukter istället för att vi, som idag, importerar från sydligare nejder.

Tioprocentmålet blir 20 procent

Det ekologiska lantbruket har i Sverige definierats enligt följande: ”Ett självbärande, uthålligt agro-ekosystem i balans. Systemet skall baseras så långt det är möjligt på lokala och förnybara resurser”.

Riksdag och regering stod bakom målsättningen att tio procent av den svenska åkerarealen år 2000 skulle vara ekologiskt brukad, vilket också uppnåddes. Speciellt i de nordligare länen har det ekologiska lantbruket fått ordentligt fäste. Målet har nu höjts till 20 procent vad gäller animalieproduktion år 2005. Den ekologiska djurhållningen skall alltså fungera som en integrerad del av livsmedelsproduktionen. Storskaliga djurkoncentrationer kan härvidlag bli omöjliga på grund av ökad risk för växtnäringsläckage. Genom ett kretsloppstänkande skall de resurser som tas i anspråk recirkulera så mycket som möjligt.

EU-regelverk för ekologisk djurhållning

Inom EU finns framtaget ett regelverk för att produkter skall få marknadsföras och säljas som ekologiska. Det krävs att produk-

Gurkodling i växthus uppvärmt genom energi från varma källor. De isländska naturresurserna medger optimala förhållanden för ekologisk växthusodling.

Isländska kor under utomhusvistelse. I EU:s författning för ekologisk animalieproduktion finns regler om utomhusvistelse, motion och lösdrift.

tionen är kontrollerad av godkänd myndighet eller kontrollorgan. I Sverige har KRAV och Svenska Demeterförbundet (antroposofernas kontrollorganisation) fått SJV:s godkännande som kontrollorgan.

I regelverket sägs bland annat att djurhälsan skall hållas god, huvudsakligen genom förebyggande åtgärder med lämpliga raser, balanserad utfodring baserad på djurens fysiologiska behov, gynnsam miljö, lämplig djurtäthet, byggnader och uppfödningsmetoder. Likaså finns regler om utomhusvistelse, motion och lösdrift. Åtgärder som leder till stress, skada, sjukdom eller lidande under produktion, hantering, transport eller slakt bör minimeras. Reglerna ger också riktlinjer för behandling av djur vid sjukdom eller skada. Förordningen föreskriver att man i första hand skall använda alternativ behandling (örtmediciner eller homeopati) och inte traditionell skolmedicin för att behandla eller förebygga sjukdom. Dock är det också fastlagt att när sjukdom eller skada uppstår skall djuren omedelbart behandlas med medel som har effekt på sjukdomen och det aktuella djurslaget ifråga.

De tänkta följderna av EU-regelverket kom att diskuteras mycket under mötet.

Ekologisk produktion påverkar

Vibeke Dantzer, ordförande i NKVet, öppnade mötet (det 14:e sedan 1977) med en välkomsthälsning och påminde om våra rötter och historiskt gemensamma intressen i Norden. Hon framförde också föreningens tack till organisationskommittén under ledning av Gunnar Torkelsson och Rögnvaldur Ingólfsson, och till de stödjande organisationerna The Nordic Joint Committee for Agricultural Research (NKJ), South Icelandic Diary Company (MBF), Hveragerdi Community Council och The Icelandic Ministry of Agriculture för möjligheten att få arrangera detta möte på Island.

Dantzer framhöll att en ökad efterfrågan på ekologiska produkter klart kommer att påverka den framtida livsmedelsproduktionen, samtidigt som bruk av läkemedel, pesticider, hormoner liksom restsubstanser i livsmedel kommer att få fortsatt och ökad uppmärksamhet och engagera till debatt. Det veterinära engagemanget har en given plats i den ekologiska produktionen och debatten. 16 föreläsare, därav sju från Sverige, talade på mötet om djuromsorg, djurhälsa, smittskydd och recirkulation i relation till ekologiskt lantbruk.

För hälsa och miljö

Stig Thamsborg från Danmark presenterade övergripande de olika ländernas definition av ekologiskt lantbruk. Han redogjorde också för konsumenternas motiv att köpa ekologiskt framtagna produkter. I Danmark tänker 45 procent av tillfrågade konsumenter på sin hälsa, 25 procent på miljön, 17 procent på smak och utseende, och sex procent anger att de handlar ekologiskt för att det är politiskt korrekt.

Risker med knott och homeopati

Av de svenska föredragshållarna höll Åsa Lindqvist och Kalle Hammarberg en uppskattad dialog framme på podiet. Temat var djuromsorg och djurhälsa i relation till de regler som finns för ekologisk djurhållning. De diskuterade tolkningen av de regler som styr valet av behandlingsmetod när djur blir sjuka. Det handlade om att homeopati och örtmedicin företrädesvis skall användas, och om att skolmedicinska preparat inte får användas i förebyggande syfte. Föredragshållarna såg klara risker med detta.

Som genuin norrlänning tog Hammarberg också upp de svårigheter han ser för gårdar i subarktiska områden att driva ekologisk djurhållning med de regler som idag säger att minst 50 procent av djurens foder skall vara producerat på den egna gården, samt de risker han såg i att inte med repellenta medel få skydda djuren mot diverse insektsangrepp som mygg, knott och parasiterande flugor.

Parasitproblem i ekologiska fårbesättningar

Åsa Lindqvist framhöll att parasiter kan bli ett gissel i ekologiska fårbesättningar. Hon redogjorde för fårhälsovårdens treåriga parasitprojekt där *Haemonchus contortus* påträffats i 37 procent av svenska ekologiska fårbesättningar. *Trichostrongylus* spp och *Nematodirus* spp förekommer även de vanligt på fårbeten som övervintrare. *Nematodirus battus* är en ny bekantskap

Sigurdur Sigurdarson, Arvid Uggla och Kalle Hammarberg under en paus i den isländska naturen. Kalle Hammarberg föreläste annars om de svårigheter han ser för gårdar i subartiska områden att driva ekologisk djurhållning. Foto: Ing-Marie Sandström.

i Sverige, och har upptäckts i ekologiska besättningar (se SVT 15/00).

För att bedriva ekologisk djurhållning fordras stora kunskaper och ett gott djuröga. Föredragshållarna avslutade med att framhålla behovet av en veterinär insyn i de ekologiska besättningarna och att dessa borde ingå i en organiserad djurhälsovård.

Inte bara maskar

Risken för parasitproblem i ekologisk djurhållning underströks även av Arvid Uggla. Mot bakgrund av krav på ökad betesgång och annan utevistelse påtalade Uggla det ökande trycket av infektiösa agens, speciellt i form av parasitära nematoder och protozooer. Detta gäller inte minst för djur som konventionellt hållits inomhus, såsom grisar och fjäderfä. Då profylax med antiparasitära medel inte tillåts innebär reglerna att djuren är oskyddade mot det parasittryck som utomhusmiljön kan bygga upp. Det bör också påpekas, hävdade Arvid Uggla, att med en utdragen utomhusperiod kan husdjuren också komma i ökad kontakt med vilda djur som kan överföra sjukdomar av zoonotisk karaktär såsom *Trichinella* spp, *Echinococcus* spp och *Toxoplasma* spp. Framtida forskningsfält här bör förutom betesstrategier omfatta immunologi, vaccinframställning, avel för parasitresistens och biologisk kontroll av parasiter.

Campylobacter

Att utomhusvistelse inte bara medför fördelar framhöll också Anders Engvall i en föredragning som belyste risken av att ekologiska hönsfåglar kunde utsättas för högre smittryck av *Campylobacter* än i kontrollerad inomhushållning. Bakterien är inte ovanlig i naturen, speciellt återfinns den hos vilda fåglar och kan ofta isoleras från ytvatten. Det är känt att den vanliga husflugan och troligen också andra insekter kan bära på bakterien och infektera t ex en slaktkycklingflock. Det kan räcka med att en enda fågel infekteras för att spridning sker till alla fåglarna. Slaktkycklingen är känsligast för sådana infektioner just i den ålder som det ekologiska regelverket kräver att de skall vara ute. Engvall drog slutsatsen att ekologiskt producerade slaktkycklingar kan innebära en större risk för människors hälsa än kycklingar uppfödda inomhus, åtminstone under svenska förhållanden.

Jämförande undersökningar

Kristina Forslund redogjorde för undersökningar om hälsotillstånd hos mjölkkor i ekologisk produktion i jämförelse med konventionell sådan. Hon kunde inte se att ekologisk produktion i sig var till djurens nackdel, vare sig det rörde omsorg eller hälsa. Snarare pekade undersökningarna på att hälsotillståndet kunde vara något bättre i ekobesättningarna, även om skillnaderna generellt inte nådde signifikant nivå.

Vet vi svaret om tre år?

Torlef Løken från den norska Veterinärhögskolan redogjorde för en treårig utvärdering av homeopatisk behandling av mastit, med konventionell skolmedicinsk behandling och kontroll (ingen behandling) som just påbörjats. Han menade att om man finner att homeopatin har god effekt och kan minska bruket av antibiotika, bör man öka den veterinära kompetensen på behandlingsformen. Om undersökningen visar att homeopati är verkningslös skall metoden snarast tas ur det veterinära sortimentet. I Norge får veterinärer, i motsats till i Sverige, använda sig av homeopati vid behandling av djur. Få veterinärer lär dock göra det.

Gott liv och riskmoment för ekogrisar

Om djurhälsa och omsorg i svinproduktion talade Pirkko Hämeenoja. Hon menade att ekologiskt hållna grisar har ett gott liv med goda möjligheter till arteget beteende och motion. Möjligheten att böka och bädda reducerade stress. Dock framhöll Hämeenoja vissa svagheter när det gällde djurhälsan. Vaccinationer, antibiotika och avmaskningsmedel används i ringa omfattning. Mycket kan göras med en god djurhållning menade Hämeenoja, men situationer där medicinering är nödvändig uppstår. Hon frågade sig hur stor andel ledinflammationer och ”white spots” som behövs innan medicinering är försvarbar. Det ekonomiska utfallet är en springande punkt, då dålig ekonomi är ett hot mot djuromsorgen.

Smittskydd och hygien i ekologisk fjäderfäproduktion

Lotta Berg redogjorde för hälsa och välfärd hos ekologiskt hållna fjäderfän. Hon konstaterade inledningsvis att det finns ytterst lite vetenskaplig litteratur på området. Det mesta av den tillgängliga kunskapen baseras på praktiska erfarenheter. Efter en kort genomgång av de viktigaste skillnaderna mellan konventionell och ekologisk fjäderfähållning, t ex kravet på utomhusytor, hemmaproducerat foder utan syntetiska aminosyror och den högre slaktåldern för ekologiska djur, diskuterade hon hur detta kan påverka fåglarnas hälsa. Beteendestörningar såsom fjäderplockning och kannibalism är inte ovanliga i ekologiska värphönsbesättningar och kravet på utomhusvistelse kan medföra ökad exponering för rovdjur samt smittsamma sjukdomar som rödsjuka, salmonella och campylobacter. De senare är inte minst viktiga ur livsmedelshygienisk synvinkel. Berg drog slutsatsen att många av de problem som förekommer inom konventionell fjäderfähållning också kan ses inom den ekologiska produktionen och att det finns behov av ökat smittskydds- och hygientänkande. Dessutom behövs grundligare kunskaper om förebyggande djurhälsovård inom ekologisk fjäderfäproduktion.

Ekologisk avel

En annan vinkling på djurhälsoproblem i ekologisk djurhållning togs upp av Ulf Magnusson. Han diskuterade möjligheterna att genom avel minska sjukdomsincidensen. Flera olika ”genvägar” beskrevs, dock påpekade Magnusson också att metoder som är möjliga att arbeta med i konventionella besättningar kan vara svårare att genomföra i de ekologiska. En orsak till detta är att den ekologiska djurpopulationen ännu är liten, vilket minskar basen för avel och avkommeprövning. Ett annat aber är att vi ännu inte har tillräckligt med basala kunskaper om sjukdomspanoramat i ekologiska besättningar.

Vattenfallet Gullfoss som besöktes av NKVet-delegaterna är ett av Islands vackraste och vildaste turistmål. Foto: Ing-Marie Sandström.

Han menade att vi redan känner till att sjukdomar i ekologisk produktion i viss mån skiljer sig från den konventionella produktionens sjukproblem. Den ekologiska produktionen har, som nystartad, en möjlighet att lägga större vikt vid t ex infektionsmotståndskraftiga djur, om man jämför med dagens konventionella avelsmål. Ett framgångsrikt arbete skulle medföra förbättrad djurhälsa och en minskad antibiotikaanvändning – centrala mål inom den ekologiska djurhållningen.

Återcirkulering av bilogiskt avfall utmanar

Stort intresse tilldrog sig också Ann Albihns föredragning om kretslopp och återcirkulering av biologiskt avfall och bruk av detta i det ekologiska jordbruket. Hon såg det som en stor utmaning. Risker som måste tas i beaktande och vid behov minimeras är bland annat rester av

Isländsk mjölkko på en ekologisk gård. De isländska korna har inte uppblandats genom andra rasimporter, och de uppvisar ett mycket ursprungligt utseende.

tungmetaller som kadmium och bromerade flamskyddsmedel. Med veterinära ögon ser hon också mikrobiella risker med att använda bioavfall. Speciellt nämndes EHEC och salmonella, båda högaktuella, inte minst genom EU-bestämmelser som luckrat upp importreglerna för biologiskt avfall. Det skapar risker som gör att ett lands smittläge snabbt kan förändras.

Positivt eller negativt med ekologisk djurhållning

Det är naturligt att ett internordiskt möte som behandlar veterinära spörsmål med ekologisk djurhållning fokuserar på de problem föredragshållarna och delegaterna arbetar med och möter. Ändå genomsyrades de rikliga diskussionerna vid sidan av föredragen av en positiv grundsyn till ekologisk livsmedelsproduktion och djurhållning som inte framgår tydligt i rapporterna. Man ser utmaningar men också lösningar på mycket av det som idag ses som problem. Det kan komma att krävas omformuleringar av regler. Den ekologiska djurproduktionen är inte statisk. Veterinärerna bör ha goda möjligheter att påverka beslutande myndigheter, men då krävs också större intresse och ökade insatser för att ta fram fakta och kunskaper som gör intryck och påverkar makthavare, regelskrivare och producenter. Den ekologiska rörelsen är på stark frammarsch och inom djurhållningen kan veterinärerna hjälpa till att påverka riktningen.

Laktovegetarianer som producerar kött

En studieresa till en av Islands tre ekologiska gårdar med djurproduktion låg också i programmet. Gården var antroposofisk och ägarna hade fått sin utbildning i Järna. Gården fungerade som ett vårdhem med självhushåll. All animalisk produktion togs tillvara och förädlades lokalt. Värdfolket var i och för sig själva laktovegetarianer, men hade ingenting emot att servera gästerna egenproducerade kötträtter från gårdens får och kor. De isländska korna som inte uppblandats genom andra rasimporter, uppvisade ett mycket ursprungligt utseende med rejält tilltagna grovfodermagar. Lite ren sightseeing bjöds vi också på. Vi besökte det underbara vattenfallet Gullfoss och bad erbjöds i jorduppvärmda bassänger. För att inte tala om ”ur-Geysir” som fortfarande sprutar sitt hetvatten och svaveldoftande ångor ur den vulkaniska jorden. Vårt grannland, Island, så nära och så annorlunda.

Vi författare vill tacka arrangörerna för nedlagt arbete och för möjligheten att få delta i mötet, och också sända ett speciellt tack till kollega Sigurdur Sigurdarson som med sin enorma lokalkännedom (någon sade att han kände alla isländska får vid namn), sin vänliga humor och goda humör lyfte programmet utanför de vetenskapliga sessionerna till härliga höjder.

Föredragen, som här endast presenterats i kraftigt förkortade urval, kommer att publiceras av NKVet i Acta Vet Scand. Missa inte denna milstolpe för det veterinära intresset för ekologisk djurhållning.

*Länsveterinär Margareta Stéen, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Borgmästarplan, 801 70 Gävle.
VMD Charlotte Berg, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234, 532 23 Skara.
Besiktnings- och distriktsveterinär Kalle Hammarberg, Distriktsveterinärstationen, Malnvägen 2, 824 50 Hudiksvall.

Aktuella bensinrabatter för veterinärförbundets medlemmar

Sveriges Veterinärförbund erbjuder sedan närmare tio år tillbaka sina medlemmar drivmedelsrabatter hos de största bensinbolagen i landet.

Rabatterna har liksom bensinpriserna gått upp och ner, och några bolag har försvunnit medan andra tillkommit. Därför ges här en uppdatering av bolag och rabattvillkor för förbundets medlemmar, från den 1 januari 2001. Följande villkor gäller:

Statoil:

Bensinrabatt på bemannade stationer:	20 öre/liter
Rabatt på diesel:	50 öre/liter
Motorolja:	10 procent

Norsk Hydro:

Bensinrabatt på bemannade stationer:	18 öre/liter
Bensinrabatt på obemannade stationer:	12 öre/liter
Diesel:	40 öre/liter

Preem:

Bensinrabatt på bemannade stationer:	22 öre/liter
Bensinrabatt på obemannade stationer:	16 öre/liter
Rabatt på diesel:	55 öre/liter
Smörjmedel:	10 procent

Shell:

Bensinrabatt på bemannade stationer:	15 öre/liter
Bensinrabatt på obemannade stationer:	9 öre/liter
Rabatt på diesel:	40 öre/liter

Rabatterna gäller tills vidare, men kan utan föregående meddelande ändras av bensinbolagen. På obemannade stationer ligger bensinpriset idag generellt 10-15 öre under priset på bemannade stationer.

Johan Beck-Friis

Månadens Epiztel

Den första epizteln på det nya året inleds med information om det nya övervakningsprogrammet för BSE, vilket kommer att rapporteras mera om framöver. Epizteln kan också meddela att EU har förklarat Sverige fritt från enzootisk bovin leukos. Sydsveriges duvor har åter drabbats av paramyxovirus, men det är ännu inte fastställt om det rör sig om Newcastlesjuka. Epizteln är som vanligt sammanställd av Solveig Öijeberg Bengtson, SVA, 018-67 40 00, i samarbete med Jordbruksverket.

Nytt övervakningsprogram för BSE

Sveriges nuvarande övervakning av BSE, enligt EU-beslut 98/272/EG, bygger på kliniska fall inrapporterade av veterinär eller djurägare. Det har dels handlat om djur äldre än 24 månader med kliniska symtom där BSE inte kunnat uteslutas, dels djur äldre än fyra år med kroniska lidanden. SVA har under de senaste åren obducerat ca 60 djur per år inom ramen för denna övervakning. Samtliga har varit negativa med avseende på BSE, men många andra intressanta diagnoser har framkommit, bland annat har en hel del fall av endokarditer påvisats.

Den 1 januari 2001 ändrades EU:s beslut till att gälla en betydligt större grupp djur över 30 månaders ålder. Orsaken är att de nya snabbtest som tagits fram möjliggör att testa betydligt större provvolymer än tidigare obduktionsmetod tillät. För Sverige gäller att vi i vår epidemiologiska övervakning testar djur inom fyra riskkategorier. Den största gruppen är självdöda och avlivade djur för destruktion på Stenstorp, ca 18 000 djur per år. Den andra består av djur för nödslakt, ca 1 200 djur/år, den tredje utgörs av djur för obduktion och den fjärde av djur från normalslakt som importerats från land som inte är fritt från BSE.

Rutinerna för provtagning är utarbetade enligt ett bestämt schema. Vid Stenstorp tas hjärnstam ut genom foramen magnum med ett skedliknande instrument och placeras tillsammans med öronbricka i tättförslutande plastburkar. Cirka 80 hjärnprov per dag kommer att tas ut och fraktas till SVA i kylboxar. Från de tre övriga provtagningskategorierna tas hjärnstam ut och placeras i tättförslutande rör och skickas in till SVA i vadderade frankerade kuvert.

Proven tas om hand på avdelningen för patologi, som efter att ha tagit ut den del som skall analyseras vidare på avdelningen för virologi dels fixerar halva hjärnstammen, dels sparar resterande färskt material för eventuella vidare tester. Svarstiderna för analyserna är om allt går väl ca två dygn.

Skulle något prov visa en svårbedömbar reaktion görs omgående konfirmerande tester som innefattar histologi, immunohistokemi och framgent Western Blot. Vid tveksamma fall kommer även material att skickas till VLA, Weybridge i Storbritannien för ytterligare konfirmering. För information om testförfarande hänvisas till Epizteln i SVT 16/00 alternativt till SVAs hemsida www.sva.se.

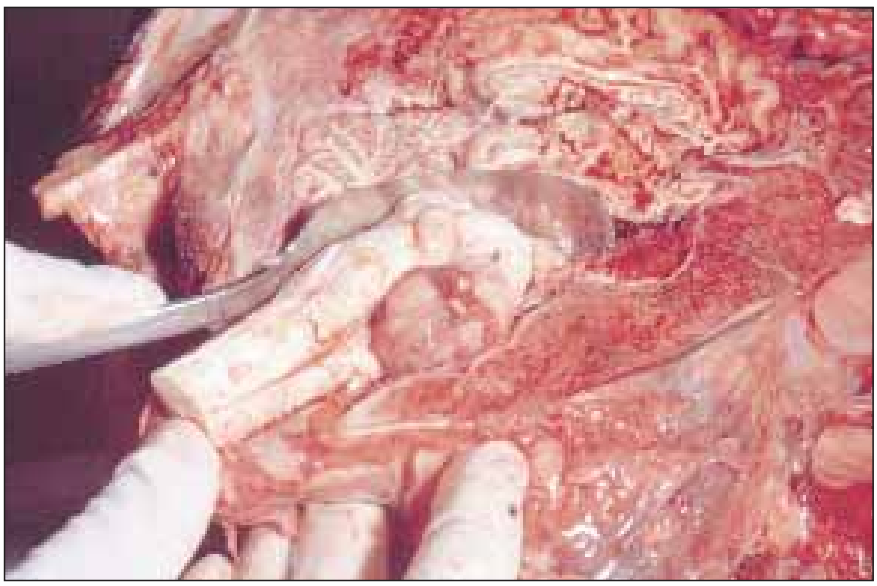

Schematisk bild på kluven nötskalle som visar att skeden ska föras in 7–8 cm för provtagning av hjärnstammen hos det döda djuret. Foto: SVA.

Enzootisk bovin leukos, officiell friförklaring

Den 5 december 2000 godkändes Sveriges ansökan om officiell friförklaring från enzootisk bovin leukos av EU:s ständiga veterinärkommitté. Beslutet kommer officiellt att fattas av kommissionen senare.

Det bör observeras att officiell frihet betyder att minst 99,8 procent av besättningarna skall vara officiellt fria. Sverige har 99,9 procent officiellt fria besättningar, vilket betyder att ett mindre antal fortfarande inte är friförklarade. Samma regler som tidigare gäller för dessa besättningar tills de kan bli officiellt fria, vilket innebär att djur därifrån endast får gå till direkt slakt. Den sammanlagda provtagningen i övriga besättningar kommer att läggas på en lägre nivå än förut, i enlighet med EU:s krav för att behålla status som officiellt leukosfritt land.

Flera vilda duvor har påträffats självdöda i Skåne, och SVA har isolerat paramyxovirus typ 1 i organmaterial från dessa duvor.

Misstanke om Newcastlesjuka i Skåne

Vid månadsskiftet november–december inkom till SVA:s viltavdelning självdöda vilda duvor från Teckomatorp i Skåne. Duvorna matades på en fastighet. Samtliga duvor dog enligt uppgift akut under ett par dygn i slutet av november månad. Initialt misstänktes förgiftning men i mitten av december isolerade SVA:s fjäderfäavdelning ett duvparamyxovirus typ 1 från organmaterial från dessa duvor. Då det på fastigheten hölls ett 40-tal andra fjäderfän (höns, ankor, myskankor m m) beslöts om spärrförklaring samt blodprovstagning av fjäderfäna.

Enligt uppgift har inga tecken på sjukdom setts bland övriga fjäderfän. I ett antal prov påvisades dock antikroppar mot paramyxovirus-1 och Jordbruksverket beslöt därför om avlivning av samtliga fjäderfän på fastigheten. Alla dessa fåglar har obducerats och organprover genomgår nu virusisoleringsförsök på fjäderfäavdelningen. Provsvaren kan ta upp till tre veckor. Om paramyxovirus-1 påvisas skickas detta till EU:s referenslaboratorium i Weybridge, Storbritannien, för bestämning av virus intracerebrala patogenicitetsindex (ICPI). Om index är 0,7 eller över definieras sjukdomsutbrottet som Newcastlesjuka, vilket enligt EU:s direktiv bland annat medför att skydds- och övervakningsområden upprättas runt smittad fastighet.

Fler utbrott av PMV-1 hos duva

Duvparamyxovirus typ 1 har tidigare under hösten påvisats bland vilda duvor bland annat i Åhus och Ängelholm. Hittills har ICPI fastställts för Åhusfallet, och index var i detta fall 1,2.

NKVet

Paratuberculosis
Eradication or Acceptance

Preliminary announcement of the 2001 Symposium of the Nordic Committee for Veterinary Scientific Cooperation (NKVet).

Where?
KolleKolle Conference Centre, DK-3500 Værløse, 20 Km North of Copenhagen.

When?
18-19 May 2001.

Target Groups
Researchers, practitioners and decision makers mainly within the Nordic countries involved or interested in Paratuberculosis.

Highlights
Introduction. Immunology. Eradication and control, diagnostic methods. National control strategies. Paratb in different animals including sheep, goats and wildlife. Paratb and Crohns disease. Possible linkage? Research in the Nordic countries. All lectures to be followed by 10-20 min. discussion.

Further information
Full programme and information on registration, accommodation etc. will be included in the next announcement. But until then – make a reservation in your schedule for 18-19 May 2001 in Copenhagen, Denmark.

SLU-seminarium

Homeopatin och vetenskapen

Med anledning av den ökade fokuseringen på homeopati för djur, anordnade Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forskning under slutet av förra året ett seminarium i ämnet. Intresset för sammankomsten var stort, och såväl motståndare som förespråkare av homeopati fick ge sin syn på saken.

Under titeln ”Homeopatin och vetenskapen” inbjöd Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forskning den 28 november 2000 till ett halvdagsseminarium, för att diskutera homeopati som behandlingsform för djur. Seminariet ville belysa metoden ur ett vetenskapligt perspektiv. Arrangörerna ville också söka reda ut vad som krävs för att en behandlingsform skall betraktas som vetenskapligt styrkt.

I sin inledning konstaterade moderatorn Ulf Magnusson att det är svårt för många traditionsmedicinare att acceptera homeopatins principer. För veterinärer tillkommer dessutom djurskyddsaspekterna. Både författningsmässigt och känslomässigt lever veterinären efter devisen: ”ett sjukt djur ska snarast ges nödvändig vård”. Det handlar inte bara om ofarlig vård.

Ogräsbekämpare

För att belysa homeopatin från alla håll hade Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forskning samlat föreläsare som både var förespråkare och motståndare till metoden. Intresset från åhörarhåll var stort, sällan har ettans föreläsningssal på klinikcentrum varit så fullsatt. Jordbruksministerns utredare för alternativa behandlingsmetoder på djur, Maggi Mikaelsson, fanns glädjande nog också i publiken.

Den förste av dagens talare måste nog klart placeras i kategorin homeopatimotståndare. Det var Dan Larhammar, professor i molekylär cellbiologi vid institutionen för neurovetenskap, Uppsala Universitet, och ordförande i Föreningen för vetenskap och folkbildning. Larhammar presenterade sin förening som ”ogräsbekämpare”, som granskar och slår hål på myter kring pseudovetenskaper i samhället. Hit räknade han så skilda fenomen som UFO-rapportering, slagrutehantering och homeopati.

Så extraordinära påståenden som t ex homeopatin presenterar, kräver extraordinära bevis för att kunna tas på allvar, konstaterade Larhammar inledningsvis. Den som vetenskapligt kan bevisa att/hur homeopatin fungerar skulle få flera Nobelpris. Dessutom skulle såväl fysikens som medicinens grundlagar behöva skrivas om. Sådan bevisning lär dock aldrig läggas fram, spådde Larhammar.

Kriterier för pseudovetenskap

Varför ska då seriösa forskare bry sig om grundlösa pseudovetenskaper? Dan Larhammar svarade på sin egen fråga genom att peka på forskarens skyldighet att reagera på vad som händer i samhället. När allt fler människor tror på läror som t ex homeopati, måste forskarna kommentera detta. Kommentarerna måste då vara sakliga och bygga på den vetenskapliga traditionen.

Enligt den principen redogjorde Larhammar för hur Föreningen för vetenskap och folkbildning, tillsammans med liknande föreningar i andra länder, skiljer vetenskap från pseudovetenskap. Dels kan man själv genom försök bevisa eller motbevisa uppsatta teser, men det finns sju generella kännetecken på en pseudovetenskap. Dessa är:

1. Auktoritetstro.
2. Experiment som inte kan upprepas.
3. Handplockade exempel (anekdoter), selekterade data.

Dan Larhammar är ordförande i Föreningen för vetenskap och folkbildning. Han räknade in homeopati i samma kategori pseudovetenskaper som UFO-rapportering och slagrutehantering.

Lisbeth Larsson, agronomie doktor på svartvinbärsodling, försvarade djurhomeopatins vederhäftighet.

4. Ovilja till prövning.
5. Likgiltighet inför motsägande fakta.
6. Inbyggda undanflykter, t ex ”om patienten blir sämre bekräftar det effekten”.
7. Att gamla förklaringar överges utan att ersättas.

Samma beviskrav för alla

Som en kommentar konstaterade Larhammar att orsaken till att pseudovetenskaper får så starkt fotfäste är människans psyke. Det är enkelt och tacksamt är blint tro på auktoriteter, och när man presenterar handplockade exempel glömmer man data som inte passar förväntningarna. Människans oförmåga att bedöma statistiska samband gör också att okontrollerade, okritiska presentationer verkar trovärdiga. Dessutom brukar det alltid finnas någon eller några personer med traditionella vetenskapliga meriter, som för pseudovetenskapens talan. Dessa lyfts fram för att ge större tyngd åt de ovetenskapliga resonemangen.

Ett argument som Larhammar ofta mött är hur vetenskapen ska kunna gå framåt om man är så skeptisk mot nyheter. Orsaken till skepsisen är dock för det mesta att teorierna inte fungerar. Den traditionella forskningen framskrider genom att testa ett flertal olika teorier, där många förkastas. Homeopatin ser Dan Larhammar i detta sammanhang inte ens som en teori utan som ren vidskepelse. Den inställningen resulterar ofta i att hans kritik avspisas som personliga påhopp, då homeopaterna inte kan bemöta hans vetenskapliga argument.

Larhammars slutbudskap var att vi inte får skilja på utvärderingen av traditionell och alternativ vetenskap. Båda måste bedömas enligt samma kriterier.

Uppfyllde kännetecknen

Efter denna bredsida var det dags för Lisbeth Larsson, agronomie doktor och redaktör för tidskriften ”Homeopati för djur”, att ge sin syn på saken. Lisbeth Larsson är hortonom och har disputerat på ekologisk odling av svarta vinbär, och konstaterade själv att hon kan mycket lite om djur. Däremot är hon intresserad av homeopati, vilket i kombination med doktorsgraden har gjort henne till ambassadör för djurhomeopatin.

Dan Larhammars beskrivning av pseudovetenskapernas natur hängde fortfarande i luften, och Lisbeth Larsson uppfyllde snart flera av hans kännetecken.

Hon beskrev ingående 1700-talsläkarens Samuel Hahnemans ursprungsteorier om homeopatin, och hur de fortfarande gäller. Hon fortsatte med att ge ett antal handplockade exempel på lyckade behandlingar, och förklarade hur djurens personlighet gör så att samma behandling inte botar skilda individer med samma sjukdom. Hon var dock öppen för att fler vetenskapliga studier av homeopatins effekt bör göras. Samtidigt konstaterade hon att det är svårt att få pengar till detta, och att homeopatin därför hamnat i ett moment 22 visavi den traditionella vetenskapen.

Homeopatin ska vara ett komplement till och inte en ersättning för veterinärmedicinen, då hon menade att den löser ett bredare spektrum av problem. Metoden kräver mer engagemang av djurägaren, och ”tränar djurögat”. Lisbeth Larsson ansåg att alla veterinärer ska utbildas i homeopati, så de vet vad den handlar om. Eventuellt skulle man t o m gå så långt att de icke-veterinärer som utövar djurhomeopati också ska avkrävas någon form av utbildning, förklarade hon.

Den vetenskapliga bevisning för homeopatins effekt som Lisbeth Larsson kunde redovisa var en metastudie från tidningen Lancet 1997, där Klaus Linde och medarbetare hävdade att homeopatins effekt inte kan förklaras enbart genom placeboreaktioner. Hon efterlyste därför fler kliniska studier.

Farmakologiska aspekter

Under rubriken ”Forskarens syn på homeopati” var det sedan

Det finns inte ens några teoretiska möjligheter att dagens försök att förklara homeopatins effekt som avtryck av ursprungssubstanserna i vattenmolekyler skulle stämma, konstaterade Lars-Erik Appelgren.

Lars-Erik Appelgrens tur att belysa frågan. Som professor i farmakologi vid SLU berömde Appelgren Samuel Hahneman för sin klarsynthet att späda ut 1700-talets läkemedel så mycket som möjligt. Många av de då populära preparaten orsakade mer skada än nytta, och ju mer de späddes desto mindre farliga biverkningar uppträdde.

Dagens försök att förklara homeopatins effekt som avtryck av ursprungssubstanserna i vattenmolekyler, avfärdade han dock helt. Dessa idéer har granskats av farmakologer i flera länder, som inte ens funnit några teoretiska möjligheter att de skulle kunna stämma. Vidare består den ”kliniska erfarenhet” som homeopaterna åberopar uteslutande av okontrollerade prövningar. De kan därför inte användas för att bedöma metodens effekt, fortsatte Appelgren.

De positiva resultat som ses kan tillskrivas placeboeffekten, vilken även finns hos djur. McMillan och medarbetare beskrev 1999 i Journal of the American Veterinary Medical Association (JAVMA) placeboeffektens beståndsdelar hos djur. Dels handlar det om betingade reflexer, dels om förväntningar: tillit, hopp och suggestion. Dessutom kan placebogivor frisätta endogena opioider, och slutligen har ökad mänsklig kontakt en positiv effekt på tamdjur.

Appelgren nämnde i detta sammanhang den metastudie i Lancet av Klaus Linde och medarbetare från 1997, som Lisbeth Larsson refererat till. Av hundratals genomgångna homeopatistudier var det 89 som hade sådana basegenskaper att de gick att använda i rapporten. Slutsatsen den gången var att homeopatin inte enbart kan förklaras genom placeboeffekt. Samme Linde skrev dock 1999 en ny artikel i Lancet, där han tog tillbaka påståendet. Underlaget i den föregående artikeln var inte tillräckligt hållbart, visade det sig.

För att acceptera ett behandlingsförsök för homeopatiska eller andra preparat krävde Appelgren fyra basala beståndsdelar: En kontrollgrupp, slumpvis urval, objektiva kriterier och dubbelblindtest. Dagens terapiformer måste bevisa att behandlingen gagnar och inte bara låter bli att skada patienten, avslutade han.

Regelverket

Reglerna kring olika typer av läkemedel och substanser som påstås ha terapeutisk effekt är inte alltid lätta att överblicka. Här redogjorde jur kand Anna Maria Åslund-Nilsson från Läkemedelsverket för den lagstiftning som styr hanteringen i Sverige.

En ny läkemedelslag infördes 1 juli 1993 och den är helt beroende av EU-lagstiftningen inom området. Hon beskrev de fem grundrekvisit som föreligger för att en produkt skall få kallas läkemedel. Säljaren måste redovisa bruksfärdighet, avsikt, tillförsel, syftet med användningen och om det är till människor eller djur. Sedan ställs vissa krav på

Anna Maria Åslund-Nilsson från Läkemedelsverket redogjorde bland annat för EU-direktiv 92/74/EEG som förbjuder användning av homeopatika till livsmedelsproducerande djur.

dessa vad gäller kvalitet. Ändamålsenlighet, märkning, fullständig deklaration och en godtagbar och särskiljande benämning måste redovisas. Läkemedel utan effekt kan till exempel inte godtas och därmed inte registreras. Följaktligen kan homeopatika inte registreras och utgör därmed inte heller läkemedel.

Naturläkemedel däremot finns upptagna i förordningen och är godkända för egenvård i enlighet med väl beprövad inhemsk tradition. Dessa måste genomgå samma ansökningsförfarande som övriga läkemedel men kraven på dokumentation är lägre ställda. Inga naturläkemedel godkända för djur finns registrerade.

I svensk lagstiftning är homeopatika inte läkemedel utan betecknas som ”varor”. För att få säljas måste en homeopatisk pro-

dukt vara registrerad men ingen effektprövning krävs. Det finns också ett EU-direktiv som förbjuder användning av homeopatika till livsmedelsproducerande djur.

Ett stort antal frågor ställdes om det juridiska läget med anledning av regelverket, t ex om det idag begås lagbrott av dem som behandlar andra livsmedelsproducerande djur än sina egna. Trots att ett flertal personer från Läkemedelsverket som sysslar med just homeopati var närvarande, blev tyvärr inte auditoriet helt på det klara med vad som gäller.

Ansvarsaspekten

Avslutande talare var docent Andreas Kjellander från Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd. Han redogjorde för en del av de fall av alternativbehandlingar på humansidan som nämnden hanterat och de prejudikat som hittills finns. De regler som gäller för användning av homeopati på människor är att det inte får användas på barn under åtta år, inte vid vissa infektionssjukdomar och inte heller för behandling av cancer eller diabetes. Behandlingen måste ske på patientens initiativ och inte läkarens, konventionell terapi skall saknas eller användas parallellt och metoden får inte ge upphov till biverkningar.

Många frågor, färre svar

Under den sammanfattande diskussionen kom den första frågan från Maggi Mikaelsson, som ville ha en definition av hur man vet att ett djur är sjukt. Någon helt klar definition kunde församlingen kanske inte åstadkomma och det konstaterades att det ofta är djurägaren som först anser att djuret är sjukt. Veterinären får sedan använda sina kunskaper för att avgöra om denna diagnos är rätt eller fel. Det påpekades också att på humansidan är homeopati inte tillåten vid smittsamma sjukdomar, och frågan ställdes vem som avgör detta vid homeopati på djur. Risken för spridning av epizootier och de därmed förknippade ekonomiska följderna för djurägaren påpekades från auditoriet. Symtom som kan verka lindriga för djurägaren kan ändå vara mycket allvarliga från smittskyddssynpunkt. Detta är ett tungt argument för att en veterinär diagnos alltid ska ställas.

En annan fråga gällde ansvarsfördelningen om en veterinär behandlar ett djur efter homeopatbehandling och biverkningar uppstår. Inte heller här gavs något klart svar, varje fall bedöms för sig och ansvarsnämnden tar hänsyn till alla faktorer och bedömer biverkningarna.

Det påpekades från auditoriet att alternativmedicin i USA omsätter mer pengar än skolmedicinen, varför marknaden är enorm. Alla djurägare är inte heller ”ideala”, många använder homeopati i stället för veterinär av ekonomiska skäl.

Församlingen var dock ganska ense om att mer forskning behövs för att få klarhet i detta svåra ämne, åsikt bör bytas mot insikt.

På en direkt fråga till Lisbeth Larsson om hon kunde acceptera studier som visar negativa resultat för homeopatin svarade hon att hon kan acceptera just den studiens resultat, men däremot inte kan tänka sig att förkasta homeopatin generellt. Att kullkasta tro genom att presentera fakta är uppenbarligen inte lätt, vilket på många sätt sammanfattade hela seminariet.

Johan Beck-Friis,
Christina Arosenius

Granskning av artiklar

Samtliga artiklar som inkommer till Svensk Veterinärtidning (med undantag av insändare, reseberättelser o d) granskas före publiceringen. Granskningen avser artikelns sakinnehåll och vetenskapliga uppläggning. Som regel anlitas ämnesföreträdare från veterinärmedicinska fakulteten eller SVA men även andra personer kan komma ifråga för olika specialområden. Redaktionen använder sig som regel inte av utländska granskare. Artiklar skrivna av svenska ämnesföreträdare utsätts endast för granskning av den vetenskapliga uppläggningen.

Redaktionen

Anaesthesia and Analgesia

2 May, 2001 - SLU, Ultuna, Uppsala

Continuing Education in Anaesthesia and Analgesia

Parallel sessions including large animal anaesthesia, small animal anaesthesia and inhalation anaesthesia in rodents and rabbits

Invited speakers: Drs. *Polly Taylor*, Cambridge, *Yves Moens*, Bern, *Frank Gasthuys*, Gent, *Peter Pascoe*, Davis and *Paul Flecknell*, Newcastle

3-4 May, 2001 - SLU, Ultuna, Uppsala

AVA Spring Conference 2001

European College of Veterinary Anaesthesia

Keynote lecturers: Drs. *Polly Taylor*, Cambridge, *Ola Stenqvist*, Gothenburg, *Göran Hedenstierna*, Uppsala and *Claes Frostell*, Stockholm

Organizer: Docent Görel Nyman, SLU
Further information on
www.service.slu.se/conference/ava2001
or by contacting SLU Conference Service
e-mail ava2001@slu.se, fax +46 18 67 35 30

SWEDISH UNIVERSITY OF AGRICULTURAL SCIENCES SLU

Excenel® vet.

(natriumceftiofur)

- infektionsbehandlingen med 0 dagars mjölkkarens -

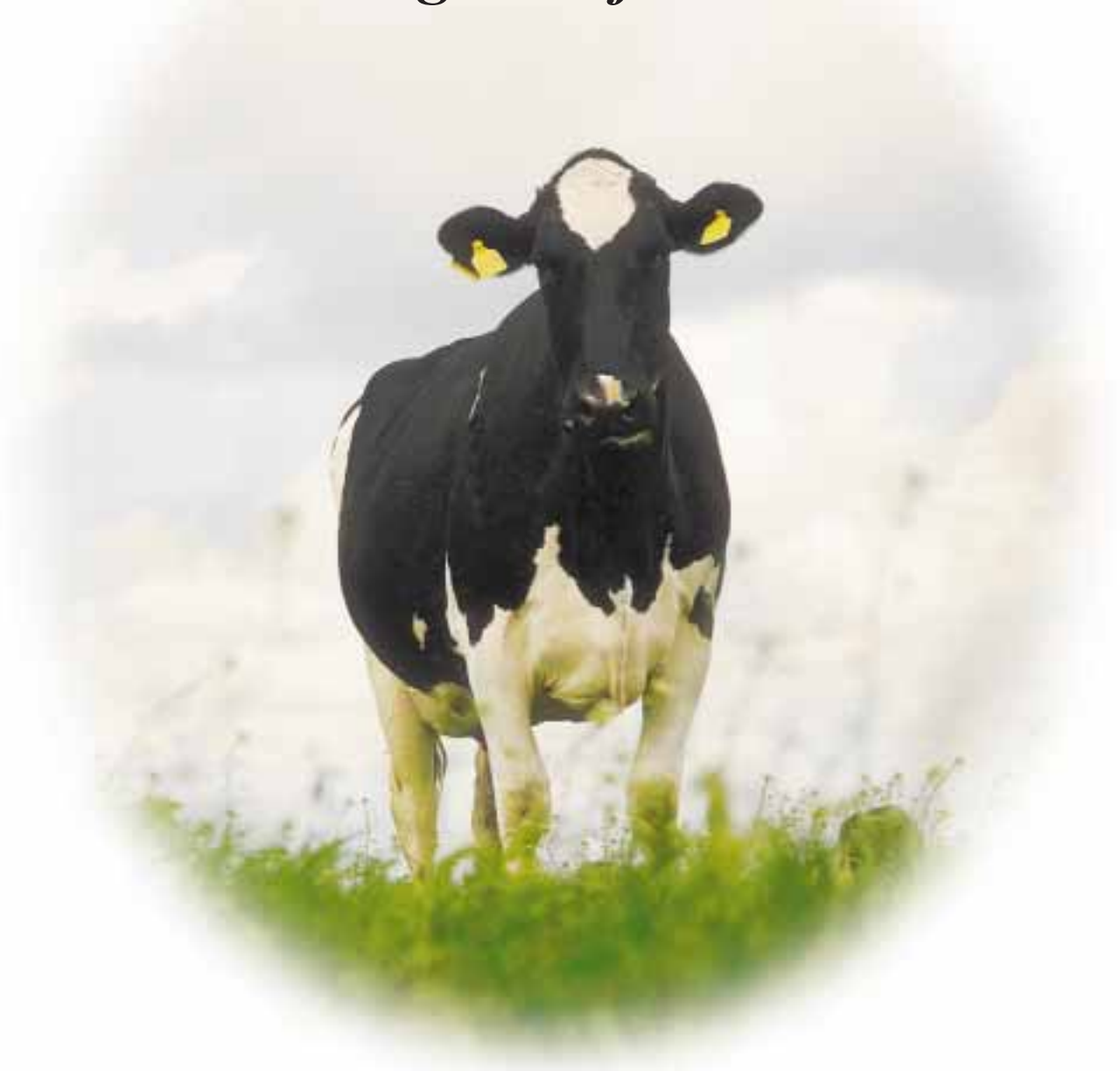

Den enkla vägen för en trygg framtid....

Vad ger Excenel dig?

Excenel är ett nytt antibiotikum för kor, ungdjur och kalvar.

Effekt

Excenel är effektivt vid behandling av bakteriella klövinflammationer[1] och lufvägsinfektioner[2].

Ingen mjölkkarens

Excenel går inte ut i mjöken. Excenelbehandlade kor behöver därför inte särmjölkas och mjölken behöver inte kasseras[4].
Karenstiden för slakt är 5 dygn.

Säkerhet

Studier visar att Excenel är en säker behandling som dessutom är vävnadsvänlig[3].
Eftersom mjölken efter Excenelbehandling inte innehåller några antibiotikarester kan både kalvar, barn och mejerier tryggt fortsätta att använda mjölken utan rädsla för konsekvenser av antibiotika.

Kostnadseffektivitet

Ett fördelaktigt pris per behandling är inte hela sanningen. Kostnaden för särmjölkning och kasserad mjölk måste också räknas in i den totala kostnaden. Eftersom Excenelbehandlingen ger hög effekt och saknar mjölkkarens sänks den totala kostnaden.

Excenel pulver till injektionsvätska finns i förpackning om 4 g.
Dosering:1ml/50 kg kroppsvikt/dygn i 3-4 dagar.
4g ger 80 ml (50mg/ml) färdig lösning.
För ytterligare information se FASS® VET.

1. North American clinical efficacy data for Excenel sterile powder (Ceftiofur Sodium) as therapy for naturally occuring acute bovine interdigital necrobacillosis. C.L. Henke, D.W. Morck, K.B. Quinn, B.J. Hanson. University of Calgary, Biosciences Building 055A, 2500 University Drive, N.W., Calgary, Alberta, Canada T2N 1N4. Pharmacia&Upjohn Animal Health, 40 Centennial Road, Orangeville, Ontario, Canada, L9W 3T3. J. Am. Vet. Med. Assoc. 1998 Jan. 15;212(2):254-7.

2. Schumann, F.J. and Janzen, E.D. Comparison of ceftiofur sodium and sulbactam - ampicillin in the treatment of bovine respiratory disease. Wien. Tierärztl. Mschr. 78,185-188, 1991.

3. Brusse, D.M., Jackson, T.A.& Cypher, J.J. A comparison of the injection site reactions of U-64279E (Naxcel), U-64279A (Excenel), Tilmicosin (Micotil) and oxytetracyklin (Liquamycin) in cattle. TR No 720-92-021, The Upjohn Company.

4. Jaglan P.S., Yein F.S., Hornish R.E., Cox B.L., Arnold T.S., Roof R.D., Gilbertson T.J. "Depletion of intramuscularly injected ceftiofur from the milk of dairy cattle". J Dairy Sci 1992 Jul; 75 (7): 1870-6.

PHARMACIA Animal Health

Pharmacia Animal Health AB, Box 921, 251 09 Helsingborg. Tel. 042-28 80 00, Fax 042-28 89 75, www.pah.nu

Sakfrågorna åter på FVE-mötet

I mitten av november förra året ägde det senaste mötet för den europeiska veterinärfederationen FVEs generalförsamling rum i Bryssel. Flera föregående möten har dominerats av procedurfrågor, men denna gång togs många veterinärpolitiska ärenden upp på dagordningen. Den svenska delegationen kunde bland annat glädjas åt att djurskydd åter ansågs vara värt att diskutera.

Federation of Veterinarians of Europe (FVE) är den gemensamma intresseorganisationen för veterinärförbunden i Europa. Medlemsländerna träffas i en generalförsamling två gånger per år, då policys och gemensamma uttalanden i aktuella frågor diskuteras. Många gånger blir dessa uttalanden uddlösa och urvattnade på grund av deltagarnas mycket olika kulturella, traditionella och etiska bakgrund. Procedurfrågor som hur styrelse, underföreningar och röstantal ska fördelas har också dominerat många av församlingens möten. Ändå ger dessa möten en möjlighet för medlemsländernas delegater att stöta sina frågeställningar mot kolleger med en annan utgångspunkt. Även om man kan känna frustration över andra delegaters ointresse eller motarbetande av de egna frågorna, ger diskussionerna ett perspektiv åt den svenska veterinära verkligheten.

FVE:s senaste generalförsamling ägde rum den 16–18 november 2000 i Bryssel. Just de svenska frågorna fick denna gång lite extra uppmärksamhet, mycket beroende på det svenska ordförandeskap i EU som började den 1 januari 2001. Så kom t ex djurskyddet tillbaka på agendan, efter att ha strukits såsom varande ”ej veterinär fråga” under föregående generalförsamling.

Specialföreningarna

Sammankomsten inleddes traditionsenligt med en dags möten för FVEs specialföreningar. Sverige var representerat i UEVP (European Union of Veterinary Practitioners) av Erik Kjellgren, Christina Arosenius och Johan Beck-Friis, i UEVH (European Union of Veterinary Hygienists) av Margareta Widell och i EASVO (European Association of State Veterinary Officers) av Herbert Lundström. Dessa möten är förberedande inför kommande dagars generalförsamling. Specialföreningarna tar fram förslag till beslut, som sedan accepteras, modifieras eller förkastas av generalförsamlingen.

Under UEVP-mötet spelade de europeiska hästveterinärernas organisation FEEVA (Federation of European Equine Veterinary Associations) en framträdande roll. Dess sekreterare Richard Jones tog upp flera ämnen, bland annat brännmärkning av hästar och transporter av slakthästar i Europa.

Beträffande brännmärkningen kom UEVP fram till en resolution som senare klubbades av generalförsamlingen. Där framgår att FVE anser brännmärkning vara en stympning och att det inte får användas innan alla andra märkmetoder uteslutits. Som vanligt kunde FVE inte uttala ett fullständigt avståndstagande, eftersom i detta fall britterna hävdade att vissa typer av ponnys bara går att märka genom brännmärkning.

Djurtransporter

När det gällde slakthästtransporter visade Richard Jones en skrämmande film om hur denna handel går till i verkligheten. Utmattade hästar som varken fått vila, vatten eller foder som de borde, släpades liggande ur transportbilar på raststationer i Östeuropa för att återhämta sig så pass att de kunde stå upp i bilen igen. Ämnet återkom senare under dagen när djurskyddsfrågorna stod på dagordningen. Den brittiska delegationen hade förberett en resolution om att FVE ska verka för att EUs transportdirektiv följs. Texten bearbetades av UEVP-mötet och togs sedan upp under generalförsamlingen. Här försvann det ena efter det andra av från svensk sida självklara krav. Kvar blev i alla fall ett beslut att FVE ska tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att få EU-kommissionen och EUs ministerråd att minime-

FVE:s styrelse med ordföranden Karlheinz Simon som andre man från höger, förbereder sig inför generalförsamlingsmötet.

Delar av den svenska delegationen, från vänster Christina Arosenius, Erik Kjellgren och Margareta Widell, följer mötesförhandlingarna i den mängd dokument som ges ut inför mötet.

ra mängden och maximera förhållandena för levandedjurstransporter i Europa. Fransmän och italienare försökte genom procedurfrågor förhala gruppen, men en inofficiell grupp bildades efter de egentliga mötesförhandlingarna, där Johan Beck-Friis ingår som svensk representant.

Britterna föreslog under UEVP-mötet också att FVE ska bilda en besiktningsgrupp för djurtransporter. Gruppen ska kunna kontrollera förhållandena hos alla länder som sänder, tar emot eller har passage av transporter genom sig. Detta förslag framfördes dock inte skriftligt, varför frågan bordlades till nästa möte.

Fred Nind från Storbritannien skötte på ett utmärkt sätt ordförandeskapet i specialföreningen UEVP.

Övriga UEVP-ärenden

På smådjurssidan diskuterades livligt vilken utbildning djurskötarpersonalen bör få. Vissa länder, främst de sydeuropeiska, ville begränsa djursjukvårdarnas utbildning av rädsla för konkurrens. Man tog det svenska systemet med seminörutbildning som avskräckande exempel. Svenska seminörer utför det arbete som görs av veterinärer i t ex Italien. Man befarade en liknande utveckling på smådjurssidan om djursjukvårdarna skulle få en allt för kvalificerad utbildning. Från svensk sida framhölls vikten av välutbildad personal, men här märktes ytterligare en kulturkrock. I Sydeuropa sker en sådan överproduktion av veterinärer att alla tjänster med minsta veterinära anknytning ska besättas av en veterinär.

Andra ämnen som kom till diskussion var livsmedelshygien, där UEVP-mötet gick samman med livsmedelskollegerna i UEVH. Debatten blev livlig när det gällde EU-kommissionens dokument om förslag på nya regler för köttbesiktning. Kommissionen vill ta bort kravet på veterinärbesiktning vid slakterierna, och i stället införa en typ av administrativa besiktningsveterinärer. Den faktiska köttbesiktningen ska kunna skötas uteslutande av assistenter. Flera mötesdeltagare ifrågasatte de vetenskapliga grunderna bakom förslaget, och antydde att det snarare var styrt av kommersiella intressen. Kommissionens talesman Willem Daelman hävdade dock att dagens köttbesiktning är föråldrad och letar efter fel faror. Besiktningen måste inriktas mer på mikrobiella och kemiska risker, ansåg han.

Generalförsamlingen

Mötets två sista dagar upptogs helt av FVE:s generalförsamling. Den inleddes av den tyske veterinären, tillika ledamoten i Europaparlamentet, dr Horst Schnellhardt. Som livsmedelshygieniker kommenterade även Schnellhardt kommissionens förslag till nya regler för livsmedelsbesiktning. Han ansåg att det föreslagna systemet med strängare HACCP-kontroll var mycket bra, då det ger dokumentation av varje steg i processkedjan. Dessa regler bör skrivas som en förordning, vilken måste införas ordagrant i medlemländernas lagstiftning, menade han.

FVE-delegaterna delade dock inte entydigt Schnellhardts entusiasm. Katerine Mier från Frankrike såg en fara i att delegera köttbesiktningen till företagen

En av få, om inte den ende veterinären i Europaparlamentet, är Horst Schnellhardt från Tyskland.

Herbert Lundström ingår i den arbetsgrupp som ska kommentera EU-kommissionens förslag om nya regler för köttbesiktning.

själva. Kommissionen förflyttar genom HACCP-ansvaret för kontrollen från myndigheterna till företagen. Roger Green från Storbritannien konstaterade vidare att HACCP-systemet inte varit framgångsrikt vid slakterier i USA och Australien, och frågade varför det skulle bli det i Europa. En irländsk delegat poängterade att EU inte får skaffa ett besiktningssystem som är sämre än det vi har idag, bara för förändringens skull. ”När besiktningsveterinären lämnar slakterigolvet händer det alltid intressanta saker”, avslutade han menande. FVE:s ordförande Karlheinz Simon ansåg utvecklingen som mycket farlig om veterinären reduceras till någon som sitter på ett kontor utan att varken se djur eller kött. Schnellhardt trodde dock inte att Europaparlamentet är intresserat av att avstå från den veterinära kompetensen i besiktningskedjan.

Efter Schnellhardts presentation beslutades att FVE:s arbetsgrupp för köttbesiktning ska lägga motförslag till Europaparlamentet på de delar av förslaget som FVE inte stödjer. Svensk representant i denna grupp är Herbert Lundström.

Svenska CVO:s

Med andledning av det svenska ordförandeskapet i EU hade FVE denna gång bjudit in de svenska CVO:s (chief veterinary officers) Håkan Stenson och Bengt Nordblom att tala om vilka frågor Sverige tänker prioritera.

Som CVO för området ”animal health” redogjorde Bengt Nordblom inledningsvis för de svenska planerna. Dels tänker Sverige driva arbetet att få fram en författningsmässig bas för att kunna kontrollera och förebygga överförbara spongiforma encefalopatier hos djur och djurprodukter. Arbetet med ett nytt juridiskt ramverk för hantering av animaliskt avfall hör nära ihop med denna fråga. Vidare sade Nordblom att uppdatering av EU:s zoonosdirektiv är en mycket viktig fråga för Sverige, liksom förstås djurskyddsfrågorna. Här nämnde han minimikrav för skydd av grisar och djurtransportproblematiken som centrala frågor.

Håkan Stenson talade som CVO för ”food safety” om kommissionens förslag till ny köttbesiktning, som får mycket stöd från Sverige. Övervakningsprogrammen i olika länder måste samordnas, menade han. Stenson nämnde även ett förslag från EU-kommissionen om en allmän livsmedelslag. Han sade att Sverige helt stödjer tanken på att de allmänna reglerna för livsmedelshygien slås samman med de veterinära reglerna för animaliska livsmedel.

Djurskyddsdebatt

När de svenska chefveterinärerna talat färdigt handlade nästa punkt på dagordningen lämpligt nog om djurskydd. Denna del inleddes genom en utmärkt föredragning om krav på slaktdjurstransporter, hållen av John Williams från engelska MAFF (Ministry of Agriculture, Fisheries and Food). Han ifrågasatte om de långa transporterna över huvud taget är nödvändiga, och krävde en rad förbättringar hos de transporter som ändå förekommer. Restiden måste reduceras, fordonen måste förbättras, antalet stopp måste minskas och slakterierna måste placeras bättre. Williams kritiserade även den färdplan som föreskrivs i EU:s transportdirektiv. Färdplanen saknar helt krav på uppgifter om djurskydd, t ex om djuren är i stånd att transporteras när resan börjar.

I den följande diskussionen fördes UEVP:s resolution om djurtransporter från föregående

På grund av det svenska ordförandeskapet i EU fick Sverige extra uppmärksamhet under FVE-mötet. Här redogör de svenska CVO Håkan Stenson och Bengt Nordblom för planeringen.

John Williams från det engelska jordbruksdepartementet ifrågasatte nödvändigheten av långa slaktdjurstransporter.

dag upp, vilken tyvärr som redan sagts reducerades till ett beslut om att en arbetsgrupp ska bildas. Meningar som t ex ”FVE uppmanar medlemsförbunden att agera så kraftfullt som möjligt för att försäkra sig om att existerande regler efterlevs i det egna landet” förkastades snabbt av de länder som bäst skulle behövt dem.

– Man ska inte förvänta sig att något händer snabbt och radikalt i FVE, som en av de brittiska delegaterna luttrat uttryckte saken i pausen efteråt.

Kamphundar och MRL-regler

Bland övriga frågor inom djurskyddsavdelningen fanns märkligt nog ett uttalande om kamphundar. Generalförsamlingen enades om en formulering att det bästa sättet att förebygga och kontrollera aggressivitet är att rikta åtgärderna mot individuella hundar och deras ägare, snarare än mot någon specifik ras. Mer forskning behövs för att utveckla metoder som objektivt kan bedöma aggressivt beteende hos en hund. Framför allt måste dock åtgärder sättas in mot de hundägare som tränar sina djur på ett olagligt sätt.

Som slutkläm på mötet diskuterades veterinära läkemedel, och då särskilt problemen kring MRL-reglerna. EU-kommissionen meddelade i slutet av förra året att man, trots motsatta besked tidigare under året, inte accepterar hästpass som dokumentation av behandling med läkemedel utan MRL-värde. I Sverige gäller fortfarande att vårt svenska särskilda behandlingsbevis för hästar ska fyllas i vid behandling av läkemedel innehållande substanser som inte är upptagna i MRL-förordningens bilagor. Dessa regler gör det lagligt för svenska veterinärer att behandla hästar med alla typer av läkemedel. Det är dock fortfarande oklart om EU:s övergripande regler egentligen tillåter behandling av hästar med preparat som saknar ett MRL-värde.

Med detta trista besked närmade sig generalförsamlingen sitt slut för denna gång. Även om man inte tagit några stora steg framåt i de centrala frågorna hade många åsikter ventilerats, och många informella kontakter knutits över landsgränser. Kanske ska man se detta som det viktigaste resultatet i en organisation som FVE.

Johan Beck-Friis

Djur offer för grym tortyr

I samband med FVE-mötet i Bryssel den 16–18 november publicerades följande artikel i den franska tidningen Le Soir, fredagen den 17 november 2000. Artikeln låg på alla FVE-delegaternas frukostbord under generalförsamlingens första dag. Den beskriver djurskyddsvidriga förhållanden på en djurmarknad och ett slakteri i Belgien. Den underströk på ett talande sätt det svenska initiativet att föra in djurskydd på FVE:s agenda.

Djurrättsorganisationerna Gaia och Djur i fara (Animaux en péril) har distribuerat en film tagen med dold kamera på två platser i Belgien, djurmarknaden i Ciney som är landets största, och slakteriet i Anderlecht. Filmen är tagen under perioden juli till oktober 2000 och kastar ytterligare tvivel över hur djurindustrin ser ut, en industri som redan befinner sig i kris på grund av galna ko-sjukan.

Filmen som visades första gången den 16 november innehåller förfärliga bilder. Den visar slaktdjur som utsätts för brutal behandling på de ovannämnda

Bilder av grym misshandel av djur på ett belgiskt slakteri och en belgisk djurmarknad väckte viss uppståndelse när de visades i Belgien i november 2000. När samma bilder visades i Sverige i januari 2001 uppstod en protststorm. Foto: Gaia.

två platserna. Upprepade, hårda slag med käppar, djur med skadade ben som släpas genom gruset, magra och vacklande djur, djur med sårskador, elpådrivare som förs in i ändtarmen på djur och en grupp män i blå förkläden som tycks inbegripna i en tävling i att slå en kviga med käppar.

De två organisationerna krävde vid visningen av filmen en omedelbar stängning av ovannämnda två inrättningar och avstängning av samtliga personer som kunde identifieras på filmerna när de begick grova brott. De kräver inrättande av nya rutiner som tillåter att uppfödarna säljer sina djur direkt till slakterierna, något som redan är rutin för ekologiska köttprodukter.

Talesmannen för slakteriet i Anderlecht förklarade att han var chockad av bilderna eftersom de gjort stora ansträngningar sedan september att kontrollera situationen. Talesmannen för marknaden i Ciney förklarade däremot att bilderna var överdrivna och lögnaktiga. Hade de varit sanna skulle marknaden varit stängd för länge sedan. Han framförde också hypotesen att de flesta djur som verkade misshandlade i stället hade skadat sig själva eller varandra.

Hälsoministern och jordbruksministern utfärdade en gemensam kommuniké som sade att dessa situationer var oacceptabla och ej kan tolereras. Alla tillgängliga filmbilder skall skrupulöst granskas av experter och när det befinns nödvändigt skall myndigheterna, tillsammans med representanterna för marknaderna, försöka identifiera lagbrytarna. Ministrarna lovar också att nödvändiga lagliga åtgärder skall vidtagas mot dessa.

Översättning:
Christina Arosenius

Ultraljud köpes/hyres
Äldre, fungerande U-ljud för stogynekologi, Ulf Hedenström, 0640-123 44, 070-543 97 67, Ulf.Hedenstrom@spray.se

Forskningspengar till coronavirus

Den 15 december 2000 ägde en högtidlig ceremoni rum, när Forskningsstiftelsen Intervet delade ut 146 000 kronor till veterinärmedicinsk forskning. Denna gång gick hela beloppet till forskning kring coronavirus, såväl de som drabbar katter som de som orsakar sjukdom hos kalvar.

Läkemedelsföretaget Svenska Hoechst AB beslutade 1994, på inrådan av sin chef Rune Persson, att starta en stiftelse för veterinärmedicinsk forskning. Syftet med stiftelsen är att främja diagnostik, profylax och terapi av infektionssjukdomar hos alla domesticerade djurslag. Stiftelsen är dessutom den enda i sitt slag både inom Hoechstkoncernen och hos nuvarande ägare Intervet.

Företaget Svenska Hoechst AB finns idag inte längre kvar, men väl dess gamla bemanning Rune Persson, Gösta Nyberg och Christian Klingspor, som nu ingår i Intervet AB. Forskningsstiftelsen finns också den kvar, under nytt namn, och kunde den 15 december förra året dela ut medel för femte gången.

Stipendiaterna

Årets tema för framtida forskningsinsatser var coronavirus, både hos nöt och katt. Av de 146 000 kronor som delades ut gick 98 000 till Sándor Belák för framställning av DNA-vacciner mot felint coronavirus, och 48 000 kronor till Madeleine Tråvén för kartläggning av coronavirus betydelse för luftvägsinfektioner hos kalvar.

Förutom läkemedelsbolagets egna representanter ingick Kristina Narfström, Peter Franzén och Mats Törnquist i den styrelse som utsåg stipendietagarna. Under stipendieutdelningsceremonin på Intervets huvudkontor i Stockholm bjöds styrelsen, tillsammans med övriga närvarande, på en kortare presentation av respektive forskningsområde. Mottagarna av stipendierna fick själva presentera sina arbeten.

Coronavirus och luftvägsinfektioner hos kalv

Madeleine Tråvén var den första av de två som redovisade sitt projekt. Hon blev veterinär 1984 och

Madeleine Tråvén och Sándor Belák var glada mottagare av Forskningsstiftelsens Intervets bidrag på totalt 146 000 kronor för studier av coronavirus.

Coronavirusberoende luftvägsinfektioner hos kalvar är det område som Madeleine Tråvén ska granska närmare.

disputerade just på coronavirus hos kalvar under år 2000. Hon har allt sedan sin legitimation huvudsakligen arbetat inom bujatriken, med inriktning på virussjukdomar. Idag är hon verksam vid Institutionen för idisslarmedicin och epidemiologi, SLU.

Coronavirus är en välkänd orsak till flera sjukdomar hos nötkreatur, såsom kalvdiarré, luftvägsinfektioner och vinterdysenteri. Just vinterdysenteri och diagnostiskt användbara antikroppssvar på infektionen med flera olika typer av antikroppar (Igm, IgA, IgG) var ämnet för hennes avhandling (se SVT 7/00).

Det hon fått nya forskningsmedel för är en kartläggning av coronavirusassocierade luftvägsinfektioner hos kalvar. Tidigare utländska studier visar att bovint coronavirus (BCV) är ett vanligt fynd hos kalvar med luftvägsinfektioner. Madeleine Tråvén ska nu analysera redan insamlade blodprover från svenska kalvar på förekomsten av olika typer av antikroppar mot BCV, och leta efter lämpliga diagnostiska metoder.

Coronavirus hos katt

Som andre stipendiemottagare presenterade Sándor Belák sina idéer om ett DNA-vaccin mot coronavirus hos katt. Belák blev veterinär 1969 i Budapest, och har sedan dess verkat som virolog i många länder såsom Ungern, Turkiet och USA. 1983 kom han till Uppsala och började arbeta vid avdelningen för virologi, SVA, 1985. Där är han fortfarande verksam, nu som professor.

Coronavirus är vanligt förekommande hos svenska katter, inledde Sándor Belák. Ca 30 procent av landets katter är infekterade av någon av de två biotyperna FECV (feline eneteric corona virus) eller FIPV (feline infectious peritonitis virus).

Det är främst FIPV som ger stora problem genom att den kan orsaka den fruktade infektiösa peritoniten. Även FECV, som normalt bara orsakar lätt diarré, kan dock bli patogent. Här spekuleras om virusgenomet genomgår en punktmutation eller om andra patogenositetsfaktorer spelar in. I vilket fall är de immunologiska sambanden mycket komplicerade, speciellt som båda virustyperna kan ligga latent i infekterade makrofager innan de plötsligt aktiveras av någon stressituation. Detta virus är vaccintillverkarens mardröm men virologens dröm, som Sándor Belák utryckte saken.

Eftersom behandling av felin coronavirusinfektion saknas, bygger bekämpningen på bättre diagnostik, bättre vaccin och striktare avelsåtgärder. Forskningsmedlen ska användas till att ta fram ett DNA-baserat vaccin, där olika gener av felint coronavirus väljs ut och utvärderas in vitro. Steg två i arbetet blir att testa vaccinet in vivo på möss och kattungar. Det rör sig dock om flera år innan man hunnit så långt, och arbetet är som Intervets stipendieutdelare Gösta Nyberg sade ett ”högriskprojekt”.

Inte desto mindre var forskningsstiftelsen villig att satsa pengar på det, vilket bådar gott för framtiden. I dessa tider av ständigt minskade statsanslag är all extern sponsring av veterinärmedicinsk forskning välkomna tillskott.

Johan Beck-Friis

Rune Persson och Sándor Belák skriver på var sin del av det ekonomiska avtalet, under överinseende av Gösta Nyberg.

Jordbruksverket

Jordbruksverket är regeringens expertmyndighet på det jordbrukspolitiska området och har ett samlat sektorsansvar för jordbruk, trädgård och rennäring. Verket arbetar bl.a. med hantering av EU-stöd, kontakter med Bryssel, miljöfrågor, djurskyddsfrågor och livsmedelsberedskap samt är chefsmyndighet för distriktsveterinärorganisationen. Jordbruksverket har totalt ca 850 anställda varav 550 i Jönköping.

DISTRIKTSVETERINÄRER

Det är många som är beroende av att våra veterinärer är kunniga, engagerade och kan modern teknik. Därför är kompetensutveckling och kvalitetstänkande prioriterade områden inom vår organisation. Vi söker er som har allsidig erfarenhet från veterinärt arbete, god samarbetsförmåga, datorvana och är serviceinriktade. Tillsammans skapar vi en framgångsrik organisation där vi sätter kunden i främsta rummet.

Hallsberg (ref.nr. 06-130/01) en heltidsanställning

Hallsbergs veterinärstation har praktik inom samtliga djurslag. Vi ser gärna sökande med intresse för häst och smådjur. Visst utvecklingsarbete centralt på DV-avdelningen kan komma att ingå i tjänsten. Tala gärna med stationsansvarig Per Norström, tel. 0582-138 20.

Högsäter/Bengtsfors (ref.nr. 06-6622/00) en heltidsanställning

Högsäters distrikt i västra Dalsland är ett glesbygdsområde med blandad praktik. Stationen har tre veterinärer. Delar av tjänstgöringen sker på filialen i Bengtsfors. Intresse för förebyggande djurhälsovård och god erfarenhet av smådjur är meriterande.
Ring gärna stationsansvarig Isak Strandvik för mer information, tel. 0528-400 67 eller 070-633 10 39.

Karlskrona (ref.nr. 06-6623/00) två vikariat t.o.m. 31 december 2001

Veterinärstationen i Karlskrona har en blandad verksamhet bestående av bl.a. förebyggande djurhälsovård, ambulant hästpraktik samt smådjur. Vi söker en veterinär som är intresserad av att arbeta inom alla dessa områden. På veterinärstationen har vi ett femjoursystem med en ledig dag i veckan. Tillträde snarast. Vid frågor kontakta stationsansvarig Cecilia Trägårdh, tel. 0708-86 61 15

Linköping (ref.nr. 06-6624/00) en halvtidsanställning

Distriktsveterinärstationen i Linköping har en allsidig verksamhet. Stationen utökas nu med en veterinär på halvtid. Vi söker dig som har allsidig erfarenhet och är intresserad av smådjur.
Välkommen att ringa stationsansvarig Anders Sandberg, tel. 013-13 75 69 eller 010-270 02 35.

Vårgårda (ref.nr. 06-6625/00) ett vikariat t.o.m. 30 september 2001

Vårgårda veterinärstation är vackert beläget i herrgårdsmiljö. Stationen har tre veterinärtjänster och praktiken består av lika delar nöt, häst och smådjur.
Tala gärna med stationsansvarig Helene Duvgren, tel. 0322-62 44 71 eller 070-399 65 30.

Ånäset (ref.nr. 06-6630/00) en heltidsanställning

I Ånäsets veterinärdistrikt är kundunderlaget gott och praktiken blandad. Veterinärstationen är välutrustad och har tre veterinärer. Tyngdpunkten ligger på en ganska intensiv mjölkproduktion. Tillträde snarast. Välkommen att ringa stationsansvarig Anders Karlsson eller Ulf Persson, tel. 0934-203 75.

Distriktsveterinärerna i västra Värmland

I västra Värmland satsar vi nu på en utveckling av organisationen. Samarbetsprojektet i området är en försöksverksamhet på ett år med trolig förlängning. Vi söker er som gärna arbetar i team. Teamets ledare blir Kerstin Vikman.

Genom ökad samverkan mellan distrikten vill vi skapa en bättre social situation för de anställda. Vi vill också ge större möjligheter till personlig utveckling och specialisering. Till dig som söker dessa tjänster i Värmland erbjuder vi särskilt två veckors kompetensutveckling/auskultation. Underlaget av både lantbrukets djur, hästar och smådjur är gott i större delen av området. Assistenter finns på samtliga stationer.

I Arvikas distrikt finns två stationer, Arvika och Kil med totalt fyra veterinärer.

Arvika (ref.nr. 06-6626/00) två heltidsanställningar

Tjänsten innefattar jourtjänstgöring i Arvika och Kil. Intresse för smådjurspraktik och förebyggande djurhälsovård är meriterande.

Kil (ref.nr. 06-6627/00) en heltidsanställning

Stationen i Kil är under uppbyggnad. Tjänsten innebär bland annat planerat arbete i närliggande distrikt. Jourtjänstgöring i Arvika och Kil ingår. Intresse för ambulant hästpraktik är meriterande.

Sunne (ref.nr. 06-6628/00) en heltidsanställning

I Sunne finns en fyr-veterinärstation. I tjänsten ingår arbete på filialen i Hagfors. Intresse för smådjurspraktik är meriterande.

Säffle (ref.nr. 06-6629/00) en heltidsanställning

Säfflestationen har fem veterinärer. I tjänsten ingår arbete på filialen i Årjäng. Intresse för svinpraktik är meriterande. Vi ser gärna manliga sökande.

För mer information om någon av tjänsterna i västra Värmland kontakta stationsansvarig Kerstin Vikman, tel. 0565-71 19 27 eller 070-208 96 01.

Har du frågor kring anställningsvillkor är du välkommen att ringa Hillevi Lindström 036-15 59 23 eller Eva-Britt Axelsson 036-15 58 27 på DV-avdelningen. Jourtjänstgöring ingår där vi strävar efter att minst tre veterinärer delar på tjänstgöringen. Organisationens veterinärer är också officiella veterinärer och utför uppdrag föranledda av EU:s regelverk.

Välkommen med din ansökan med meritförteckning till Jordbruksverket, 551 82 Jönköping
senast den 7 februari 2001. Märk ansökan med aktuellt referensnummer.

JORDBRUKS VERKET

www.sjv.se

Forskarguldtackan 2000 till fjäderfäexpert

Utdelningen av djuromsorgspriset Guldtackan år 2000 ägde rum den 30 november förra året. Liksom tidigare gånger delades ett praktiker- och ett forskarpris ut. Det senare gick nu till Linda Keeling, docent vid Sveriges Lantbruksuniversitets institution för husdjurens miljö och hälsa i Skara, för hennes forskning kring djurskydd och djuromsorg främst för fjäderfä.

Linda Keeling har bland annat pekat på sambandet mellan lönsamhet och god djuromsorg i sitt arbete. Hon belönades för sina insatser med Guldtackan 2000.

– Det gäller att ha starka symboler i handling och i personer för att visa konsumenterna att svenska producenter bryr sig om djuromsorgen. Detta var inledningsorden från Swedish Meats ordförande Bengt Håkansson när han öppnade guldtackeutdelningen år 2000 i Svenska Läkarsällskapets lokaler i Stockholm. Och eftermiddagen bjöd på både starka personer och starka handlingar, presenterade av Swedish Meats djuromsorgsveterinär Gunnar Johansson.

Pristagarna

Gunnel och Stig Sundin, mjölkproducenter på Ingelstorps gård utanför Ängelholm, fick tillsammans med Linda Keeling vid institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Skara, år 2000:s Guldtackor för sina insatser för god omsorg i djurskötseln. Belöningarna som är på 25 000 kronor var delades ut av Swedish Meats i samarbete med tidningen Land Lantbruk. Guldtackan delas ut vart annat år sedan 1986, och består av ett praktikerpris och ett forskarpris.

I motiveringen till praktikerstipendiet betonade juryn att Gunnel och Stig Sundin i sin mjölkproduktion jobbar på ett föredömligt sätt för bästa kvalitet, med djuromsorgen och hälsan i centrum. Gunnel Sundin lovordades bland annat för sin imponerande kalvskötsel, där kvalitetstänkande kombineras med god djurkänsla. Inga av familjen Sundins kalvar exporteras t ex till Holland, och juryn menade att denna besättning är en förebild för svenska djurbönder.

I motiveringen till Linda Keelings forskarpris sades att hon under lång tid arbetat med frågor som har central betydelse för svenskt djurskydd och djuromsorg. Linda Keeling har bland annat byggt upp en mycket välrenommerad forskargrupp när det gäller forskning kring fjäderfä. Hon har i sitt arbete pekat på sambandet mellan lönsamhet och god djuromsorg. Linda har även gjort stora insatser för andra djurslag, och är en viktig internationell ambassadör för de värden Sverige står för. Dessutom är hon en uppskattad föreläsare för både veterinärstudenter och agronomstudenter.

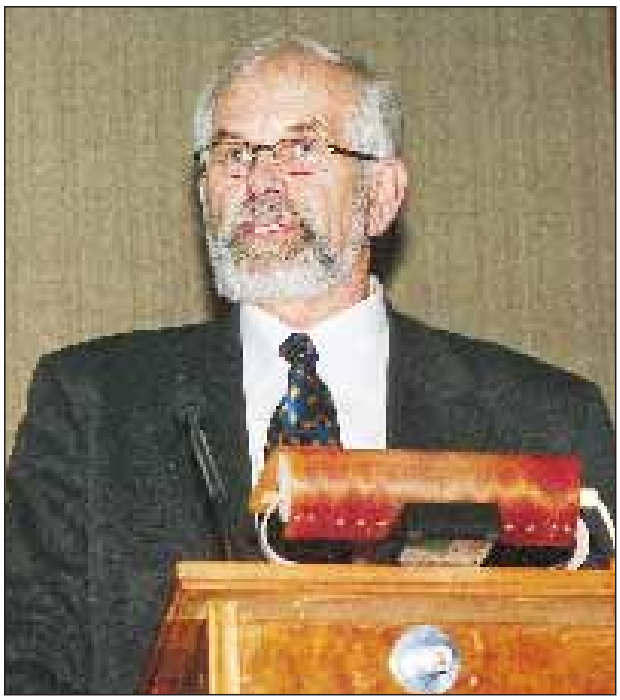

– Det gäller att ha starka symboler i handling och i personer för att visa konsumenterna att svenska producenter bryr sig om djuromsorgen, sade Swedish Meats ordförande Bengt Håkansson den 30 november. En dryg månad senare gick debattens vågor höga om svensk kontra utländsk animalieproduktion.

Proaktivt djuromsorgsarbete

I sitt tacktal sade Linda Keeling att hon var stolt över att som icke-svensk få detta svenska pris. Det betydde extra mycket för henne, då hon nu känner sig helt accepterad i Sverige.

Linda Keelings fokus under många år har varit höns, vilka också var orsaken till att hon kom till Sverige från början. Hon

framhöll dock att hon även jobbar med andra djurslag, t ex svansbitning hos gris. Här finns fortfarande mycket att göra, konstaterade hon. Ca två procent av de 3,5 miljoner slaktsvin som produceras i Sverige varje år lider av svansbitning, vilket blir ganska många grisar. Keeling vill nu titta på problemet på individnivå. Varför biter vissa grisar, och varför blir andra bitna?

Hon gav rådet till sina svenska forskarkolleger inom produktionsdjurssektorn att vara mer proaktiva vad gäller djurskydd. Det gäller att hitta och åtgärda problemen innan konsumenterna gör det.

Som avslutning konstaterade Linda Keeling att den bästa belöning hon som forskare kunde få var att få uppskattning för sina insatser.

Lönsamt vara etisk

Som avrundning på prisutdelningen gjorde Daniel Steinholtz, VD för PR-byrån Förebildsföretaget, en betraktelse över nyttan att vara god.

Etik är ett av dagens modeord, ungefär som miljö var för tio år sedan, sade han. Etik är därmed en viktig faktor för marknadsföring, goodwill och kundförtroende – begreppet kan ”bygga ett varumärke”. Det är samtidigt lätt att slå hål på moraliska/etiska satsningar, eftersom de aldrig är helt konsekventa. Ändå har dessa satsningar viss kvarstående positiv effekt. Även om miljön idag till stor del är ”ute”, och media slutat prata om den, har alla företag någon typ av miljöprogram. De som inte har det är mycket illa ute.

Samma utveckling kommer förmodligen att ske med synen på etiska produkter, där livsmedlen utgör en betydande del. Daniel Steinholtz konstaterade avslutningsvis att det i undersökning efter undersökning visat sig att 99 procent av alla konsumenter någon gång valt bort en produkt, bara för att de inte tyckt om tillverkarens värderingar. Därför bör satsningar på etisk djurhållning bli allt viktigare för de djurproducenter som vill överleva.

Juryn

Prisutdelningen avslutades traditionsenligt med en Scan-buffé, där bara etiska köttbitar serverades.

I vimlet mellan bufféborden stötte man på såväl pristagare som jury. Den senare bestod av Kerstin Ohlsson, professor vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Lars Vikinge, teol dr vid Linköpings Universitet, Per Lingvall, agronom vid Sveriges Djurskyddsföreningars Riksorganisation, Alf Andersson, lantbrukare och representant för Skanek, Lennart Andersson, direktör vid Svensk Husdjursskötsel, Gunnela Ståhle, agronom på LRF, Torbjörn Wennebro, chefredaktör för Land Lantbruk, Marina Tell, reporter på Land Lantbruk samt Gunnar Johansson, veterinär och djuromsorgsansvarig vid Swedish Meats.

Även denna gång hade jurymedlemmarna lyckats utse mycket värdiga pristagare, vilket bådar gott för nästa omgång av Guldtackan. Men nog kunde väl prissumman, som varit oförändrad sedan 1986, åtminstone följa med inflationen upp?

Johan Beck-Friis

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Statens Veterinære Serumlaboratorium

Seniorforsker/Forsker

(dyrlæge)

Ved Afdeling for Mikrobiologi, København, er en stilling som seniorforsker ledig til besættelse 1. april 2001 eller snarest derefter.

Arbejdsopgaverne omfatter primært varetagelse af diagnostik- og forskningsopgaver vedr. anaerobe bakterier, herunder udvikling og implementering af molekylære metoder til påvisning og karakterisering. Arbejdet vil tillige omfatte aktuelle forskningsprojekter vedrørende anaerobe bakterier, herunder studier af interaktioner mellem anaerobe patogener, tarmens normalflora og foder hos svin. Desuden omfatter arbejdet deltagelse i afdelingens generelle mikrobiologiske diagnostik.

Stillingen ønskes besat med en dyrlæge med dokumenterede videnskabelige kvalifikationer på seniorforskerniveau inden for mikrobiologi.

Såfremt den foretrukne ansøger ikke kan ansættes som seniorforsker, kan stillingen besættes på vilkår som forsker, hvilket kræver kvalifikationer, der svarer til ph.d.-niveau.

Ansøgeren skal tilkendegive om man søger stillingen som seniorforsker og/eller forsker. Kun ansøgere, der søger stillingen som seniorforsker, vil blive bedømt af et fagkyndigt udvalg.

Aflønning vil være i henhold til overenskomst for akademikere. Yderligere oplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til afdelingsforstander Kristian Møller (telefon 3530 0189) eller seniorforsker Øystein Angen (telefon 3530 0201).

En udførlig beskrivelse af stillingen, som er nødvendig for udarbejdelse af ansøgning, kan rekvireres fra SVS' hjemmeside www.svs.dk eller fås ved henvendelse til Statens Veterinære Serumlaboratorium, personalekontoret, Bülowsvej 27, 1790 København V, telefon 3530 0131. Ved henvendelse henvises til **j.nr. 3142-0169**. **Ansøgningsfrist er 1. marts 2001 kl. 12**.

Statens Veterinære Serumlaboratorium opfordrer alle kvalificerede til at søge stillingen uanset alder, køn, race, religion eller etnisk tilhørsforhold.

Statens Veterinære Serumlaboratorium er en sektorforskningsinstitution under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. SVS udfører diagnostik og forskning vedrørende husdyrsygdomme og zoonoser. Læs mere om SVS på Internettet: www.svs.dk.

Agria Djurförsäkring finansierar 23 forskningsprojekt

CINA SEIDEFORS, informatör, Agria Djurförsäkring, Box 70306, 107 23 Stockholm.

Friskare klövar hos suggor, förbättrad diagnostik för hästar med ryggont, ökad kunskap om svenska hundar och hästar. Detta är några av resultaten som Agrias Forskningsfond ska bidra till. Till forskningsåret 2001 har 23 forskningsprojekt fått sammanlagt 1,8 miljoner i forskningsbidrag.

Agria Djurförsäkring är en av de största enskilda bidragsgivarna för veterinär forskning. En viktig del i Agrias affärsidé är att främja god djurhälsa och djurhållning, samt verka för ett ökat djurintresse. Agria avsätter varje år fyra promille till forskning inom veterinärmedicin, djurhälsa och djurhållning. Under slutet av 2000 fördelades drygt 1,8 miljoner till 23 olika forskningsprojekt som berör hästar, hundar och lantbruksdjur (Tabell 1). Forskningskommittén består av sex ledamöter, fristående från Agria samt Anders Mellberg, Agrias VD.

Lantbruk

Inom område Lantbruk har medel delats ut till sammanlagt fyra projekt. Ett av dem behandlar en hittills relativt okänd mikroorganism som drabbar fjäderfän. Åsikterna går till exempel isär huruvida mikroorganismen är en svamp eller en bakterie. Projektet omfattar studier kring biokemisk, morfologisk och genetisk karaktärisering av ”megabakterier”.

Inom lantbruksområdet finansierar Agria ytterligare tre projekt. Det första ska utveckla registreringsmetodiken i syfte att minska klövhälsoproblemen hos mjölkkor. Det andra behandlar metoder och tillämpning av klövhälsoregistrering av mjölkkor. I det tredje undersöks betydelsen av coronavirusinfektioner i samband med utbrott av luftvägsinfektioner hos nyligen insatta förmedlingskalvar.

Smådjur

Inom område smådjur har medel tilldelats tio projekt. Därav har medel beviljats för ett projekt som ska testa hypotesen att en andel av tikar med pyometra uppvisar ett aktivt systemiskt inflammationssvar orsakat av inflammationsmediatorer från livmodern som nått cirkulationen och därmed påverkat hela organismen. Graden av inflammationssvaret kommer att bestämmas genom analys av den kliniska bilden i kombination

Ett av de forskningsområden Agria avsatt pengar för syftar till att minska klövhälsoproblemen hos mjölkkor.

Tabell 1. Dessa 23 projekt har beviljats medel ur Agrias Forskningsfond för forskningsåret 2001.

Projektområde	*Mottagare*	*Projektbeskrivning*
Lantbruk	Ehlorsson Carl-Johan, Olsson Ove	Förebyggande insatser för förbättrad Klövhälsa hos suggor
Lantbruk	Jansson Desirée	Karakterisering av ”Megabakterier” mikroorganismer associerade med proventrikulit hos burfåglar, fjäderfän och vilda fåglar.
Lantbruk	Manske Thomas Hultgren Jan Bergsten Christer	Registrering av klövhälsa hos mjölkkor – metoder och tillämpning.
Lantbruk	Tråvén Madeleine	Coronavirus - betydelse för luftvägsinfektioner hos förmedlade kalvar.
Smådjur	Andersson Marianne, Sevelius Ewa	Undersökning av alfamakro-globulin hos hundar. Förekomst av avvikande ”katodalt A-2-M” och eventuellt samband med raser och/eller diagnoser.
Smådjur	Egenvall Agneta Bonnet Brenda	Fortsatta studier av sjukdom och död hos försäkrade svenska hundar med hjälp av Agrias försäkringsdatabas. Steg II.
Smådjur	Fransson Boel, Lagerstedt Anne-Sofie, Campbell Bonnie G	Systemiskt inflammationssvar hos tikar med pyometra.
Smådjur	Grill Dan	Spinala nervskador samt smärta inducerade av spinal kompression och nucleus pulposus hos hund.
Smådjur	Holm Lars, Egenvall Agneta	Använda existerande databaser för att inventera förekomsten av hudsjukdomar hos svenska hundar.
Smådjur	Jerre Sune, Kjaerstad Fredrik, Mattsson Anette	Rehabilitering efter korsbandsoperation.
Smådjur	Vatne Målfrid	Morfologiska ultrastrukturella och immuncytokemiska studier av glykoproteiner i samband med kroniska hepatiter och levercirros hos hund.
Smådjur	Belák Sándor, Klingeborn Berndt, Kiss István	Utveckling av genetiskt modifierade vacciner för bättre skydd av katter mot felin infektiös peritonit.
Smådjur	Jansson Inger	Hälsoenkät, uppföljning, av engelsk Springer Spaniel.
Smådjur	Lindberg Jan Erik Sallander Marie	Studier av näringsmässig kvalitet och skattning av energiinnehåll i hundfoder.
Häst	Belák Sándor, Mitteholzer Christian, Baule Claudia, Johansson Irja	Ekvin virusarterit: Internationell sjukdomskontroll genom förbättrad diagnostik och karakterisering av virus.
Häst	Edner Anna, Essén-Gustavsson Birgitta, Nyman Görel	Finns det samband mellan hästens preoperativa metabola status och postoperativa komplikationer.
Häst	Egenvall Agneta, Pringle John, Bonnet Brenda	Användning av existerande databaser för att fastställa hälsoparametrar hos den svenska hästpopulationen. Fas 1. Att utvärdera Agrias försäkringsdatabas
Häst	Einarsson Stig, Johannison Anders, Malmgren Lena, Rodriguez-Martinez Heriberto	Kvalitetsbedömning av djupfryst hingstsperma med hjälp av nya laboratoriemetoder.
Häst	Ekman Stina	Markörer för benskleros.
Häst	Gunnarsson Anders, Båverud Viveca, Engvall-Olsson Eva, Franzén Peter	Undersökning av seroprevalens mot Leptospira hos svenska hästar
Häst	Johnston Cristopher, Holm Karin, Lord Peter	Ryggömhet hos ridhäst: Diagnostik
Häst	Lindgren Jan-Åke Lindberg Åsa	Bildning och patofysiologisk betydelse av leukotriener vid COPD hos häst

Agneta Egenvall har tilldelats medel för populationsstudier av hur hundars veterinärvård påverkas av deras kön, ålder, ras, geografiska lokalisering och human populationsdensitet.

med bestämningar av dessa mediatorer.

Inom veterinärmedicin utgör diskbråcken ett specifikt problem hos flera hundraser. Orsakerna till diskbråck är till stora delar känd, men stora kunskapsluckor återstår om de patofysiologiska förändringarna som uppstår under och efter ett diskbråck. Syftet med projektet som beviljats medel är att utöka kunskapen om de patofysiologiska förändringarna, med inriktning på nervskadefaktorer och neuropeptider, under och efter ett spinalt kompressionstillstånd. Ytterligare ett syfte med denna studie är att tillföra den humanmedicinska forskningen kliniskt material av komparativt intresse från en patientgrupp som i de flesta fall uppvisar kraftigare symtom.

Medel har beviljats för ett projekt som ska utvärdera behovet av professionell rehabilitering efter korsbandsoperation på hundar. Halva försöksgruppen kommer att få skrivna eftervårdsinstruktioner, den andra halvan får professionell hjälp vid djursjukhusets rehabiliteringsavdelning.

Agneta Egenvall, som år 2000 disputerade med sin avhandling ”Hälsa, sjukdom och död hos svenska hundar”, fortsätter att söka ny kunskap ur Agrias försäkringsdatabas. Denna gång fokuseras studierna på i vilken utsträckning hundar behandlats av veterinär med hänsyn tagen till kön, ålder, ras, geografisk lokalisering och human populationsdensitet.

Häst

Agneta Egenvall är även en av medsökande i ett av de åtta projekt som beviljats medel inom område Häst. Projektet ska utvärdera och validera Agrias databas för att skapa insikt om hälsa och sjukdom hos svenska hästar, precis som det förut gjorts med hundar. Agrias databas kommer att bearbetas så att generell statistik över mortalitet och morbiditet hos svenska hästar kan presenteras. Fördelar och nackdelar med databasen kommer sedan att utvärderas både beträffande datakvalitet och hur försäkrade hästar skiljer sig från hela den svenska hästpopulationen.

Ett annat av projekten syftar till att förbättra diagnostiken och karakteriseringen av ekvin virusarterit genom internationell sjukdomskontroll. Virusarteritvirus sprids till stor del via sperma från infekterade hingstar. Dessa hingstar kan under lång tid utskilja virus med sperma utan att själva visa klinisk sjukdom. Projektet syftar bland annat till att utveckla och förfina en ny metod att påvisa virus i sperma från hingst. Vidare vill gruppen försöka differentiera immunsvaret från infekterade hingstar från hingstar som blivit vaccinerade. Detta är ett projekt som även finansieras av bland annat EU.

Finansiering utgår även till ett projekt där sambandet mellan hästens preoperativa metabola status och postoperativa komplikationer ska undersökas. I ansökan refererar Anna Edner, SLU, till en brittisk studie som redovisar en mortalitet i samband med anestesi hos friska hästar på 0,9 procent. Hos hästar som genomgick kolikkirurgi är andelen så hög som 7,9 procent. Det är därför av stor vikt att på ett tidigt stadium kunna identifiera hästar där komplikationsrisk föreligger.

Samarbetet mellan veterinärer och Agria inleddes för 80 år sedan när dåvarande Agria donerade en halv miljon kronor till uppbyggnaden och driften av ny utbildningsinrättning för veterinärer. Den första forskningsfonden startade 1938, åtta år senare, vid dåvarande VD:n Wilhelm Virgins femtioårsdag. Grundplåten var en penninggåva från Sveriges veterinärer.

Smådjursveterinär sökes till Trelleborgs Veterinären

Nybyggda välutrustade lokaler i centrala Trelleborg. F.n. 3 veterinärer varav 2 med specialistkompetens.

Anställning alt. delägarskap kan diskuteras.

För ytterligare info Leg. Vet. Birgitta Lindblad 0410-180 80 arb. 040-45 40 12 bost.

medipharm

Ett företag i ArlaFoods-gruppen

Medipharm AB utvecklar, producerar och säljer bakterieprodukter för såväl humana som animaliska applikationer. Företaget som är lokaliserat till Kågeröd i Skåne, har dotterbolag med produktion och försäljning i USA, Tjeckien och Ungern.

Koncernen omsätter ca 90 Mkr och har totalt ca 75 personer anställda varav 25 är placerade i Kågeröd. Medipharms produktportfölj består av human- och foderprobiotika, ensileringsmedel och starterkulturer för livsmedelsindustrin. Ca 65% av den svenska produktionen exporteras.

Samtliga produktsegment har f.n. en kraftig tillväxt och vi behöver nu förstärka vår organisation med en

Produktchef, lantbruk

Vårt behov är en produktchef (**veterinär**) som kan ta hand om vårt produktprogram för fodertillsatser och foderkomplement.

Inom det mikrobiologiska området anser vi oss ha en ledande position i Europa och som produktchef ansvarar du för produktvården, registreringar hos myndigheterna i de olika länderna, information till våra kunder samt marknadsföringen. Självklart är du också den drivande kraften bakom produktområdets utveckling och framtagningen av nya produkter.

Som stöd i utvecklingsarbetet har du tillgång till hela vår organisation med gediget mikrobiologiskt och lantbrukstekniskt kunnande. Vi har dessutom väl utvecklade kontakter med institutioner och universitet i Europa där vi vanligtvis förlägger utvecklings- och försöksarbete.

Vi söker en **veterinär** med intresse för marknadsföring.

Då största delen av våra produkter säljs på en internationell marknad är goda kunskaper i engelska ett krav. Kunskap i tyska och/eller erfarenhet av exportförsäljning är för tjänsten meriterande.

Frågor angående tjänsterna besvaras av VD Lennart Persson, Tel. 0418-44 97 01; eller Marknadschef Anders Hulting, tel 0418-44 97 04.

Ansökan med CV och löneanspråk skickas till lennart.persson@medipharm.se, alternativt med post till nedanstående adress. Denna annonsen ligger ute under januari–mars 2001, men din ansökan behandlas så snart den kommer in och tillsättning av tjänsten kan ske med omedelbar verkan.

För tjänsten gäller att den sökande är beredd att kavla upp ärmarna och hjälpa till med lite av varje i den lilla men dynamiska organisation som Medipharm eftersträvar.

Postadress: Medipharm AB
Platsansökan
Box 101
260 23 Kågeröd

Här är din styrelse år 2001

Sex nya veterinärer tar plats i veterinärförbundets styrelse nästa år. Dag Hultefors är nyvald ordförande och Åsa Bergquist nyvald vice ordförande. Torkel Ekman, Karin Petterson, Susanna Sternberg och Anders Forslid är nya ledamöter. Svensk Veterinärtidning frågade de nya och gamla styrelsemedlemmarna vilka ambitioner de har med sitt uppdrag.

Dag Hultefors,

Ny ordförande i Sveriges Veterinärförbund och f d länsveterinär i Halmstad

Vilka är dina ambitioner med styrelseuppdraget?

– Jag hoppas kunna stärka veterinärmedicinens roll i samhället. Detta innefattar bland annat en ökad förståelse för betydelsen av veterinärernas folkhälsoinsatser, att göra begreppet veterinär folkhälsa (veterinary public health) bättre känt. Jag vill lyfta fram veterinärernas betydelse för att säkerställa en hög livsmedelskvalitet, inklusive etiska aspekter som till exempel djurskydd, ett gott smittläge och även de positiva effekterna på folkhälsan av sällskapsdjuren. För att lyckas med detta krävs att konsumenterna och samhället har ett stort förtroende för veterinärverksamheten. En annan förutsättning är hög kvalitet i utbildning och forskning. Jag hoppas också kunna öka samhörighetskänslan mellan medlemmarna och förbundet.

Vilken är den viktigaste frågan för styrelsen?

– Att få veterinärkåren att sluta leden och satsa på framtidsfrågorna i stället för att fokusera på det förflutna. Vi måste samverka för att vara med och påverka vår framtid – annars är det andra som kommer att avgöra den. Men tillsammans är vi starka!

Har du några övriga tankar kring veterinärförbundet?

– Mina känslor inför mitt uppdrag som förbundsordförande är en blandning av stor glädje, ödmjukhet inför förtroendet och stolthet över att få leda något så fint som den svenska veterinärkåren. Jag ser fram emot att börja arbetet i den nya styrelsen och på kansliet.

Åsa Bergquist,

besiktningsveterinär i Kävlinge och ny vice ordförande i Sveriges Veterinärförbund

Vilka är dina ambitioner för styrelseuppdraget?

– Göra ett bra jobb och att engagera mig i de frågor som dyker upp.

Vilken är den viktigaste frågan för styrelsen inför år 2001?

– Att ta itu med alla de uppdrag som årets fullmäktigemöte gav styrelsen. Det kommer att krävas en stor insats av den nya styrelsen.

Gamla tvistefrågor inom förbundet kan förhoppningsvis lösas via dessa frågor och de arbetsgrupper som måste bildas. Styrelsen arbetar ju på fullmäktiges uppdrag.

Har du andra tankar kring veterinärförbundet?

– Det hänger ihop med ovanstående. Om de gamla tvistefrågorna kan lösas på ett acceptabelt sätt får styrelsen mer arbetsro och förbundet blir inte så splittrat. Vi kan koncentrera oss på andra frågor. Vilka frågor som dyker upp framgent vet jag ju inte, så det är svårt att förutse hur styrelseuppdraget skall gestalta sig.

Susanna Sternberg,

avdelningen för sjukdomskontroll och smittskydd, SVA

Vilka är dina ambitioner med styrelsearbetet?
– Identifiera för kåren gemensamma mål, så att styrelsen kan driva frågor i medlemmarnas intressen och motverka söndring inom kåren. Det är kanske en utopi att försöka få Sveriges veterinärer att enas i någon facklig fråga, men man kan ju alltid ha ambitionen att göra detta.

Försöka uppnå balans mellan enskilda medlemmars intressen och vad som gynnar majoriteten, så att medlemmarna känner att styrelsen arbetar för dem.

Vilka är de viktigaste frågorna för styrelsen?
– Arbetsmiljö, hotande utbrändhet bland många medlemmar, hur tar man ansvar för sin arbetsuppgift utan att behöva jobba ihjäl sig.

Veterinärarbetsmarknad i framtiden, hur vi ska behålla de arbetsområden där veterinärkompetens bör vara en självklarhet och hur vi ska övertyga oss själva och omvärlden om att vi behövs även inom ”randområdena”.

Balansen mellan staten och den privata sektorn, hur denna uppnås utan att ge avkall på svensk veterinärmedicins hjärtefrågor djurskydd och smittskydd, och utan att skapa olika ”läger” inom kåren med olika prioritering av dessa frågor.

Har du några andra tankar kring förbundet?
– Egentligen är det en omöjlighet att ena så många egensinniga och viljestarka människor som är vana att fatta snabba beslut och bestämma efter eget huvud. Samtidigt delar vi så många intressen, erfarenheter och åsikter att det vore otänkbart att inte samarbeta i de frågor som är gemensamma. Konflikter kommer alltid att finnas inom SVF men vi borde kunna enas om de gemensamma målen, även om vi är oense om hur de ska uppnås. Den dag alla SVF:s medlemmar tycker likadant har vi tappat sugen allihop.

Per Sahlander,
länsveterinär i Västmanlands län

Vilka är dina ambitioner med styrelsearbetet?
– Att medverka till att SVF:s mål för förbundets arbete uppfylls. Det vill säga främja veterinärmedicinsk utveckling i samhället samtidigt som veterinärernas sociala och ekonomiska intressen tillvaratas.

Vilken är den viktigaste frågan för styrelsen inför 2001?
– Att verka för att alla medlemmars behov och intressen tillgodoses. Att bidra till att löneutvecklingen förbättras och att arbetsmiljön såväl fysiskt som psykosocialt ligger på en acceptabel nivå för våra medlemmar.

Karin Pettersson,
doktorand i Skara

Vilka är dina ambitioner med styrelseuppdraget?
– Jag skulle vilja bidra till att skapa ett bra och stabilt arbetsklimat för oss veterinärer där man ser till olika gruppers, yrkesmässiga såväl som generationsmässiga, behov, så att var och en kan få bästa möjliga hjälp till och förutsättningar för, att utöva sitt yrke på det sätt man har valt.

Vilken är den viktigaste frågan för styrelsen?
– Att utveckla det arbetsklimat jag talar om ovan där frågor från alla de olika yrkesinriktningarna inom det veterinära yrket har samma dignitet.

Har du några övriga tankar kring styrelsearbetet eller veterinärförbundet?
– Jag ser styrelsen som ett pussel, där varje pusselbit bidrar med sitt kunnande och sin yrkeserfarenhet. Mitt kunnande och min erfarenhet kommer givetvis från min egen situation, jag vet hur det är att vara ny på den veterinära arbetsmarknaden som ung tjej.

Evamari Lewin,
leg veterinär, Stockholm

Vilka är dina ambitioner med styrelsearbetet?
– Jag vill vara lyhörd inför kollegernas erfarenheter och synpunkter. Sedan är djurskyddet en jätteviktig fråga. Särskilt år 2001 då vi är ordförandeland i

EU. Nu har vi möjlighet att profilera vårt arbete för djurskydd.

Vilken är den viktigaste frågan för styrelsen inför 2001?
– Det är att föra yrkesfrågorna framåt. Att hålla oss enade. Vi är en så pass liten yrkesgrupp att det vore olyckligt om vi splittrades. Efter all turbulens som varit det senaste året tycker jag att det verkar som om vi nu nått enighet och med gemensamma krafter kan möta framtiden.

Andra tankar kring förbundet?
– Veterinärerna är så få och utgör en liten del av samhället. Därför är det viktigt att vi dels gör oss hörda i samhällsdebatten, dels att vi kan tala med enad röst.

Torkel Ekman,
universitetsadjunkt i obstetrik och gynekologi på SLU

Vilken är den viktigaste frågan för styrelsen 2001?
– Att vi på något sätt kommer igång med framtidsarbetet, så att vi gemensamt kan jobba för att lösa de viktigaste framtidsfrågorna. Jag tänker då bland annat på att bevara konsumentens förtroende för de svenska livsmedlen och att veterinärförbundet tar tydlig ställning i djurskyddsfrågor, till exempel djurtransporter. Det är också viktigt att vi får en fungerande fältorganisation vad gäller djurvård och djurskydd.

Vilka är dina hjärtefrågor?
– Kompetensutveckling av veterinärer. En god grundutbildning, fortbildning och specialistkompetens. Det är viktigt. Det är också viktigt att på alla sätt arbeta för att vidmakthålla förtroendet för svenskt livsmedel, som jag var inne på i mitt förra svar.

Har du andra tankar kring förbundet?
– Nja, jag är mycket mån om att vi tar tillvara på IT-utvecklingen vad gäller alla möjligheter som finns att lägga ut information på hemsidan.

Ilmars Dreimanis,
distriktsveterinär och ordförande i DVF, Svenska Distriktsveterinärföreningen

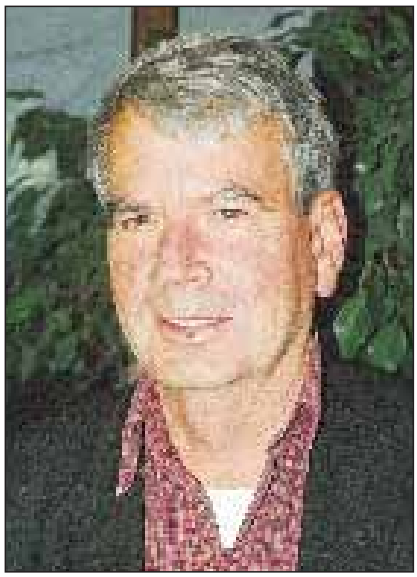

Vilken är den viktigaste frågan för styrelsen år 2001?
– Att ena hela förbundet.

Vad har du för hjärtefråga?
– Jag är väldigt road av Baltikum och förhållandena för veterinärerna där. Nu har jag arbetat mycket med TUVE-studenterna och mitt hjärta har jag hos utbildningsfrågor.

Andra tankar kring Veterinärförbundet?
– Förbundet måste bli ett starkt fackligt organ och se till att veterinärer hamnar i samma sits som övriga medlemmar i samhället. Veterinärerna ska ha rättigheter, inte bara en massa skyldigheter.

Anders Forslid,
universitetsveterinär vid Lunds universitet och ny ordförande i Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

Vilka är dina ambitioner med styrelseuppdraget?
– Jag tillhör den skara veterinärer som vill behålla det förbund vi har och det är tråkigt att veterinärkåren ännu inte enats i den viktigaste frågan vi har – även om vi tagit vissa positiva steg på vägen – om vi ska vi ha *ett* förbund. Vi måste jobba för att hitta de minsta gemensamma nämnarna för alla veterinärer för att därefter arbeta för en gemensam sammanslutning.

Vilken är den viktigaste frågan för styrelsen inför år 2001?
– En viktig fråga av mer praktisk karaktär är att vi nu sjösätter vårt stora vidareutbildningsprojekt. Det är en stor uppgift att vi får igång specialistprogrammen.

Andra tankar kring Veterinärförbundet?
– En viktig sak är att information om arbetsmarknaden till veterinärstuderande når ut. Idag är det inte bara att bota kor, grisar och hundar som är veterinära arbetsuppgifter, utan det finns en rad alternativa arbeten. Om dem är vi dåliga på att informera.

Katarina Hörlin Barnekow

Hon har utfärdat din legitimation – möt Jordbruksverkets grand old lady

Alla veterinärer har varit i kontakt med henne. En känd doldis, säger kollegerna. Vi for till Jönköping och lät Jordbruksverkets Birgitta Nisser träda fram. Här talar hon ut om den försenade veterinärkalendern, alla telefonsamtalen och släktspårning. Möt en folkdansande tennisspelerska med rätt att legitimera.

Känd doldis. Birgitta Nisser utfärdar alla veterinärlegitimationer sedan årtionden. Hon trivs på Jordbruksverket i sitt blomstrande rum, men det var en slump att hon hamnade här.

De senast månaderna har Birgitta Nisser varit nerringd av veterinärer. Alla har undrat samma sak.

– När kommer den nya Veterinärkalendern? Jag har haft ungefär tio samtal om den varje dag de senaste månaderna, säger hon, när vi träffas i ett konferensrum på Jordbruksverket. Bredvid henne vid det polishblänkande träbordet sitter kollegan Anna Waldensten. Det är den åttonde december och kalendern är ännu inte klar.

– Den är på gång. Uppgifterna är inmatade, men det fattas utskrifter.

Vet@-systemet heter boven i förseningsdramat. Det är ett administrativt datasystem som skulle varit igång i april år 2000. Men så blev det inte.

I systemet finns uppgifter om allt från journalföring, anställningsformer, djursjukdata och kalendern inlagt.

– Tack vare Vet@ kan vi få ut mycket specifik information, till exempel alla specialister inom hund och katt eller namnet på alla veterinärer födda efter 1970, förklarar Waldensten.

Poängen med Vet@-basen är att få tillgång till heltäckande uppgifter om veterinärer vilka kan utgöra grunden för statistik och forskning.

– Det finns en viss oro bland en del veterinärer att uppgifterna ska lämnas ut, men de ligger skyddade här för statistik och forskning. Vi följer sekretesslagarna, säger Birgitta.

– Man kan väl säga att Vet@-systemet innebär att vi har fler uppgifter härinne på verket, men lämnar inte ut dem, understryker Anna.

Birgitta Nisser och verkets systemförvaltare är de enda som har behörighet att gå in och ändra i systemet. Titta i systemet kan alla som arbetar på Jordbruksverket.

– Uppgifterna som läggs in här blir hela tiden aktualiserade. Därigenom finns det väldigt mycket uppgifter i systemet och när vi skulle föra över uppgifterna för kalendern till Vet@ gick det inte. Vi har fått föra in dem manuellt och därför har kalendern dröjt.

Birgitta Nisser har arbetat med Veterinärkalendern i tjugo år. Årets kalender har tveklöst vållat mest ve av alla.

– Förut har det bara flutit på. I början av år 2001 tror Nisser att kalendern kommer ut.

– Jag ska faktiskt jobba med den hela julhelgen.

Tvåtusentalets första kalender får ett klarrött omslag. Den kommer att innehålla fler e-postadresser än någonsin och dessutom skrivs växeltelefonnumren, inte bara direktnumret, ut i texten.

– Färgerna på omslaget väljer vi själva. Vi tar lite vad som är modernt och vad som går ihop med övriga böcker.

Birgitta sparar alla kalendrar. I bokhyllan står de på rad med sina röda, gula, bruna och gröna ryggar. Längst till vänster står de äldsta, inbundna banden med bruna skinnryggar, sedan följer några med plastpärmar och utbytessidor från 70-talet innan de nuvarande färgsprakande pocketböckerna tar vid.

Plastpärmar och utbytessidor. En variant av 1970-talets veterinärkalender.

– Ett tag skickades ändringslappar ut till alla prenumeranter när någon uppgift skulle ändras. Så fick veterinärerna själva klistra in den nya uppgiften. Men det var förr i tiden, det.

Den äldsta kalendern i Nissers arkiv är från 1948 och på försättsbladet har följande inskription tryckts: ”Veterinärkalender utgiven av Kungliga Veterinärstyrelsen på grund av föreskrift i 4§ 1 mom. Kungl.Maj:ts instruktion den 30 juni 1947”.

– Jag har sparat dem alla. Ganska ofta får jag frågor om jag kan hjälpa människor att spåra gamla släktingar som varit veterinärer. Det kan jag nästan alltid tack vare alla uppgifter som finns i kalendrarna.

En dag ringde en kvinna till Nisser. Hennes mor hade nyligen gått bort och kvinnan hade fått reda på att den man hon trodde var hennes far inte var det. Antagligen var hennes biologiske far veterinär. Tack vare Nissers spårande i sina kalendrar hittade hon mannen, som varit i Sverige några år och arbetat som veterinär. Han var nu 80 år och bosatt i Österrike.

– Det ryms många öden och äventyr i en veterinärkalender, säger Birgitta Nisser och skrattar.

Egentligen var det en slump att hon hamnade på Jordbruksverket.

– Jag hade bott i Amerika ett antal år på 1970-talet. Så kom jag hem hit och visste inte ett dugg vad jag skulle göra.

Birgitta arbetade på sjukhuset, därefter på hotell.

– Det var ganska slitsamt och tungt. Så jag sökte jobb här, det hette Lantbruksstyrelsen då och jag fick det. Jag hade nog inte tänkt att jag skulle vara kvar här så länge, men så träffade jag min man här och ja, jag är kvar.

De första åren utförde hon rena kontorssysslor. Det var främst maskinskrivning. Birgitta renskrev rapporter, brev och handskrivna manuskript.

– Innan datorerna kom var arbetet här ett helt annat. Det finns inte en arbetsuppgift som är densamma. Datorerna gjorde en total omkastning av alla arbetsuppgifterna. Veterinärkalendern rättades på blad, vi skrev in alla rättningar för hand och skickade det till ett stansföretag i Stockholm.

Kolleger kontrollerar kalendrar. Jordbruksverkets Birgitta Nisser och Anna Waldensten botaniserar bland veterinärkalendrarna.

Anna Waldensten lyssnar och ler. Hon har arbetat på Jordbruksverket i två år. Tillsammans med Birgitta har hon hand om de allmänna veterinärfrågorna.

– Behörigheter och legitimationer är våra tyngsta arbetsuppgifter. Vi är den oberoende delen av myndigheten, så vi har tillsyn över både de privata och statligt anställda veterinärerna. Frågor som rör utbildning, grundutbildning, specialistkompetens. Allt av veterinär karaktär som inte hör hemma på djurskydd och smittskydd tar vi hand om, berättar Anna.

Hon känner sig helt trygg i kollegan Nissers sällskap.

– Birgitta vet allt. Kan allt. Har koll på allt. Det här är ju en ganska orolig arbetsplats, med många omorganisationer och nya arbetsformer. Då är det tryggt att jobba ihop med någon som vet allt, säger Anna.

– Dessutom är hon en slags kändis, fast doldis, i hela veterinärvärlden. Jag tror inte att alla känner till hur mycket Birgitta gör. Hon gör allt. Som kollega är hon lätt att skoja med.

Allt i det här fallet verkar verkligen innefatta allt. Birgitta Nisser slöjdar, bakar, spelar tennis, dansar folkdans, senast i Jordanien, går ut med hunden, snickrar och syr. Hon bor i Husqvarna och utanför Gränna har hon sin föräldragård.

– Jag lägger ner mycket tid på upprustning och försköning av den gamla miljön. Jag tycker om när det händer saker.

Hon kan hålla med om att Annas epitet kändisdoldis faktiskt stämmer.

– Alla veterinärer har ju kommit i kontakt med mig, eftersom jag utfärdar alla legitimationer. Igår ringde en väldigt förvånad veterinär. Han ville ha ett papper hemskickat och innan han hann säga vart det skulle skickas så sa jag hans postadress. Han tappade luren. Hur kunde jag veta vem han var?

Hur kunde du det?

– Vi tar vårt tillsynsansvar på yttersta allvar, säger Birgitta, varpå hon och Anna faller in i ett unisont skratt.

– Nej, men det är en liten värld och efter alla år så minns man ju en del.

Birgitta Nisser gillar veterinärer.

– Jag har inte stött på någon som varit otrevlig. Någon gång har kanske någon ringt och svurit men då har det varit speciella skäl har det visat sig sedan. Sjukdom och så. Men det är jättesällan. Veterinärer är lätta att skoja med.

Katarina Hörlin Barnekow

Höstträff med Hallands Veterinärsällskap

Det regionala Hallands Veterinärsällskap anordnade i slutet av november ett höstmöte, på temat antibiotikaresistens. Artikeln sammanfattar de fakta som presenterades för sällskapet.

En mörk höstkväll den 20 november samlades 35 veterinärer i Hallands Veterinärsällskap till vetenskaplig information och samkväm. Kvällen i Lantmännens föreläsningssal i Halmstad inleddes med kaffe och lite ”mingel”. Därefter hälsade vice ordförande, Dag Hultefors, alla välkomna och presenterade mötets föreläsare, Christina Greko från SVA och den danske kollegan Bernt Andersen från Boehringer Ingelheim.

Antibiotikaresistens

Christina Greko inledde så sin högaktuella och mycket intressanta föreläsning – Antibiotikaresistens, politik eller vetenskap? – Christina, som är en fängslande och kunnig föreläsare, fick alla att inse att vi står inför ett världsomfattande problem. Antibiotikaresistens är redan idag ett hot både inom human- och veterinärmedicinen. De multiresistenta bakterierna ökar drastiskt inom humanmedicinen och en global antibiotikadebatt är redan igång både på human- och veterinärsidan.

Sverige har gjort ett stort och effektivt arbete genom att ändra de övriga EU-ländernas attityd, vad gäller framför allt användandet av antibiotika som fodertillsats i djurfoder. Detta trots att Sverige endast står för ca två procent av den totala animalieproduktionen inom EU. Under de senaste fem åren har den nordiska fodertillsatspolitiken vunnit gehör, och ett flertal foderantibiotika har nu förbjudits inom EG. Fortfarande är det dock bara Sverige som har ett totalt förbud mot antibiotika som fodertillsats till animalieproducerande djur. I Finland och Danmark avstår bönderna också från detta bruk genom frivilliga överenskommelser.

Christina Greko redovisade att de nordiska länderna använder betydligt mindre antibiotika till animalieproducerande djur än övriga EU-länder. Foto: Klas Påhle.

Genom ett exempel från Nederländerna pekade Christina på riskerna med användandet av foderantibiotika. Avoparcin har där länge använts till olika djur, till och med till mjölkkor. Avoparcin är nära besläktat med vancomycin, ett viktigt antibiotikum inom sjukhusvården. Bakterier som blir resistenta mot avoparcin bildar korsresistens mot vancomycin. I Sverige förbjöds avoparcin i likhet med andra tillväxtbefrämjande antibiotika 1986. En undersökning har visat att 40 procent av grisarna i Nederländerna bar på enterokocker som var resistenta mot vancomycin – i Sverige var motsvarande siffra noll procent.

Stora skillnader mellan länder

Skillnaderna mellan EU-ländernas terapeutiska användning av antibiotika till djur är också mycket stora. Här ligger de nordiska länderna långt under snittet vad gäller mängden använd antibiotika till animalieproducerande djur, jämfört med övriga EU-länder.

Även utanför EG är antibiotikaresistensdebatten i full gång. WHO manar till försiktighet vid antibiotikabehandling av djur samt vid tillförsel av fodermedelsantibiotika. Men hur det ser ut i tredje världen är ett stort frågetecken och kanske ett av de allra största problemen att lösa i framtiden. Vi behöver ju ”bara gå över pölen” (C Greko) till de baltiska länderna. Här säljs antibiotika helt fritt, utan recept eller annan kontroll.

Hallands veterinärsällskap samlat för ett såväl lärorikt som trevligt höstmöte. Foto: Klas Påhle.

Danmark ligger några år efter Sverige i sin hållning till antibiotika, ansåg Bernt Andersen. Foto: Klas Påhle.

Vice ordföranden tackade Christina Greko för den mycket tänkvärda föreläsningen och överlämnade en liten present.

Minskad foderantibiotika i Danmark

Efter mötesförhandlingarna följde en välsmakande middag, och sedan var det dags för en redogörelse för Danmarks antibiotikapolitik av Bernt Andersen. Bernt ansåg att Danmark ligger några år efter Sverige i sin hållning till antibiotika, med avseende på terapeutisk behandling samt som fodertillsats. Dock har förbrukningen av antibiotika som tillväxtbefrämjare i slaktsvinsfoder minskar från 163 ton till 75 ton under åren 1997-99 i Danmark.

Kvällen avslutades med en stunds diskussioner kring framför allt antibiotikaresistensproblemet, varefter vice ordföranden tackade föreläsarna för deras medverkan.

Dag Hultefors
vice ordförande,
Hallands Veterinärsällskap

Sugen på nytt jobb?

På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken ”Jobbtorget”. Gå dit och titta redan idag.

Ny djurskyddsmyndighet i Lund

Privata veterinärer och besiktningsveterinärer blir från och med 2002 anmälningsskyldiga om de upptäcker djurplågeri eller bristande djurhållning. Disciplinpåföljd blir straffet vid underlåtenhet av anmälan.

Det är några av förslagen i Svante Englunds betänkande om hur djurskyddet ska förbättras.

Regeringens särskilde utredare Svante Englund har på uppdrag av jordbruksminister Margareta Winberg undersökt hur djurskyddet ska vara organiserat i framtiden. Nu är han klar och lämnade i början av december fram sitt 58 sidor tjocka betänkande.

– Jag har analyserat ett stort antal alternativ. De flesta har jag avvisat direkt.

Ska ligga i Lund

Englund föreslår en ny fristående statlig djurskyddsmyndighet. Denna ska placeras i Lund.

– Närheten till universitet är en klar fördel. Inte bara den samlade kunskapen som finns i biokemi, medicin, zoologi, utan också den juridiska kompetensen, som är viktig på grund av EU:s lagkomplex.

Även närheten till Danmark var avgörande.

Svante Englund föreslår en ny djurskyddsmyndighet med 150 anställda, placerad i Lund.

– Det går en gräns norr om Alperna och vi som befinner oss norr om den gränsen har en radikalt annorlunda syn på djurskyddsfrågor än våra kolleger i syd. Vi ska liera oss med våra

Växtorps Djurklinik söker en smådjursveterinär

Vår Klinik ligger i södra Halland, 1,5 mil från Båstad och nära kontinenten. Vi erbjuder flexibla arbetsvillkor i en trivsam arbetsmiljö på landet, samt goda fortbildningsmöjligheter. Du får jobba tillsammans med 3 erfarna kollegor och 8 duktiga assistenter. Det är viktigt att Du har en kundnära attityd och är serviceinriktad.

Välkommen att kontakta Per Falk tel. 0430-30158 el fax 30884

vänner för att få kraft att påverka i Europa.

Tre brister

De uppgifter som idag sköts av Jordbruksverkets djuravdelning och distriktsveterinäravdelning, Centrala försöksdjursnämnden och de djurförsöksetiska nämnderna, samt den regionala och lokala tillsynen över djurskyddslagen förs i Englunds förslag alltså över till en ny myndighet. Personal som arbetar med dessa frågor kommer att erbjudas anställning vid den nya myndigheten.

Djurskyddet vilar idag på Jordbruksverket, som utövar den centrala tillsynen. Länsstyrelserna har hand om djurskyddsfrågorna inom länet och kommunerna ansvarar för den lokala tillsynen. Det nuvarande systemet har tre brister, enligt Englund.

– En och samma myndighet handlägger djurskydd och jordbrukets produktivitet, det är inte bra. För det andra svarar inte den lokala tillsynen mot de formella krav EU ställer. För det tredje saknas i stor utsträckning vetenskapligt stöd för djurskydd, debatten kännetecknas av känslor, konstaterade Englund.

Vetenskapligt skolad beställare

Med en fristående statlig myndighet kan EU-direktiven följas och för att forskningen ska komma igång ska den statliga myndigheten förses med pengar som ska gå till forskning.

– Beställaren ska vara vetenskapligt bildad och i sådan ställning att han kan påverka.

Den nya myndigheten kommer att bestå av 150 anställda, som ska arbeta centralt i Lund. Regionalt kommer 270 distriktsveterinärer vid 80 olika veterinärstationer att verka. Kommunalt kommer cirka 250 numera statligt anställda att verka som tillsynspersonal. Dessutom kommer 50 länsveterinärer att ingå i den nya organisationen.

– Privata veterinärer och besiktningsveterinärer ska också bli anmälningsskyldiga om de upptäcker djurplågeri eller bristande djurhållning. Anmälan till ansvarsnämnden och disciplinpåföljd blir straffet vid underlåtenhet av anmälan, säger Englund.

Det finns drygt 100 000 tillsynsobjekt, från hönserier och tävlingsanläggningar till vilthägn och fiskodlingar.

Kostnaden för den nya myndigheten beräknas bli 550 miljoner kronor.

Katarina Hörlin Barnekov

Några av utredarens förslag till förändringar i Djurskyddslagen som bör träda i kraft den 1/1 2002:

Nuvarande lydelse:
4§ Djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller pälsar eller för att användas för ändamål som avses i 19§ eller i tävling skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt.

Ersätts med:
4§ Djur skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och att hänsyn tas till djurens fysiologiska och beteendemässiga behov.

Förordningen med allmän veterinärinstruktion:

Nuvarande lydelse:
1§ I förordningen meddelas bestämmelser för länsveterinärer, för distrikts- och besiktningsveterinärorganisationerna samt för veterinärer som utan att höra till dessa organisationer utövar veterinäryrket som anställda eller enskilt.

Ersätts med:
1§ I förordningen meddelas bestämmelser för distrikts- och besiktningsveterinärorganisationerna samt för veterinärer som utan att höra till dessa organisationer utövar veterinäryrket som anställda eller enskilt.

Tillägg till 4§
En veterinär skall se till att djurskyddslagen (1988:534) och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen efterlevs. Detsamma gäller föreskrifter om djurs hälso- och sjukvård. Om veterinären har anledning anta att djur inte hålls eller sköts i enlighet med djurskyddslagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, skall han, om förhållandet inte rättas till, anmäla detta till Djurskyddsmyndigheten. För besiktningsveterinärer finns särskilda bestämmelser i 12§.

DJURKLINIKEN I PARTILLE
söker smådjursveterinär

Djurkliniken i Partille är etablerad sedan 1975 och arbetar med smådjur, i första hand hund och katt.

Vi söker en veterinär med intresse för hund och katt som kan arbeta 1–3 dgr per vecka.

Välkommen att kontakta oss på tel. 031-446842, 446921, fax 031-441590, mobil 0706-363083, eller e-mail djurklinipartille@swipnet.se.
Kontaktperson: Anita Urbäck

Vita sidor i kompendiet?

Kompendiet från Veterinärmötet 2000 innehåller ovanligt många blanka sidor, då flera av föreläsarna inte lämnat in skriftliga sammanfattningar av sina föredrag. Följande insändare tycker detta är en beklaglig attityd från föredragshållarna, och hoppas att de fortsättningsvis fullföljer det uppdrag de åtagit sig och fått betalt för.

Nyligen avhölls år 2000:s upplaga av Veterinärmötet. Programmet utlovade ett antal intressanta symposier, och av kolleger som

Insänt

var där har jag hört att det var gott om givande föredrag. Själv hade jag dock inte möjlighet att åka till Uppsala i år utan tänkte istället läsa föredragshållarnas sammanfattningar i veterinärmöteskompendiet, som finns att köpa från SVF. Döm om min besvikelse när det visar sig att sagda kompendium är fullt av tomma, vita sidor, där ingen sammanfattning inlämnats utan endast titel och författare anges.

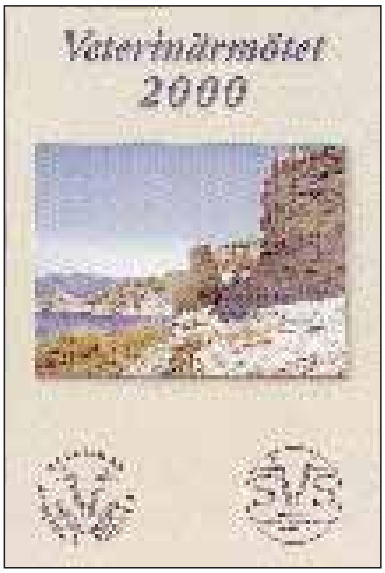

Veterinärmöteskompendiet 2000 innehöll allt för många vita sidor, påpekar insändaren.

Skriftlig redovisning ingår i föreläsaråtagandet

Föreläsarna vid veterinärmötet handplockas och tillfrågas personligen om de är villiga att ge en presentation i något för året aktuellt ämne där de besitter specialkunskaper som skulle kunna komma andra veterinärer till godo. För sitt arbete får de resor och hotell i Uppsala, fritt deltagande i hela veterinärmötet samt ett kontant arvode. Detta arvode är inte stort, men jag förutsätter att det ges just för att visa att man uppskattar den tid och energi föreläsarna lägger ner på sina presentationer.

Det visar sig att SVF:s kansli upprepade gånger kontaktat föreläsarna för att få in det skriftliga materialet i tid så att det kan komma med i kompendiet, men att detta i många fall inte haft någon effekt.

Försöksdjurssymposium utan dokumentation

En snabb bläddring i kompendiet visar också att det finns skillnader mellan de olika symposierna. Medan husdjurssymposiet är fyllt

Ny tjänst – ny lön – nya anställningsvillkor?

Om du står i begrepp att byta arbete eller om Du skall tillträda Din första tjänst

kontakta förbundskansliet

för rådgivning innan Du träffar avtal om anställningen. Ring Anders Lefrell eller Amelie Lothigius, tel 08-654 24 80.

NORSHOLMS DJURVÅRDSCENTER AB
(tidigare NORSHOLMS DJURSJUKHUS AB)

...söker en smådjursveterinär inför vårt pågående utvidgningsarbete. På kliniken arbetar f n tre veterinärer, varav två besitter specialistkompetens i sjukdomar på hund och katt, och sju utbildade djursjukvårdare/TA-personal. Kliniken som varit i drift sedan 1987 behandlar årligen ca 6 000 patienter med tyngdpunkten på ortopediska och dermatologiska fall. Kliniken har en rehabiliteringsavdelning för ortopedisk eftervård och har samarbete med hundkuratorer vid handhavandet av ”problemhundar” på filialkliniken i Norrköping. Vi erbjuder våra patienter ögon- och ultraljudsundersökningar samt tandläkarbehandlingar på konsultbasis.

Vi vill erbjuda en stimulerande arbetsmiljö för en veterinärkollega med ett brinnande intresse för smådjurssjukvård och med en utvecklad känsla för arbete i djursjukvårdsteam. Du bör vare serviceinriktad med goda handlag med både djur och djurägare. Tjänsten är tänkt som en deltidstjänst men kan utökas till att omfatta en heltidstjänst vid behov.

Om du känner att Du passar in i ovannämnda team är Du välkommen med din ansökan till:

Norsholms Djurvårdscenter, Biskop Henriksväg 6, 610 21 Norsholm.

Ansökan bör vara inne senast den 31 januari 2001.
Vid förfrågan kontakta klinikchef Arne Adolfsson eller klinikveterinär Rebecka Frey på telefon: 011-36 85 85.

av välskrivna artiklar är till exempel försöksdjurssymposiets fem föredrag helt utan dokumentation. Anser inte dessa föreläsare att deras skriftliga arbete tål granskning? Tycker man att ämnet är så ointressant att man inte orkar skriva en sida eller två som sammanfattning av sitt föredrag? Tror man inte att det om några år kan vara bra att kunna gå tillbaka till kompendiet och slå upp information om ”Försöksdjursveterinärens formella uppdrag” eller om ”Hur försöksdjursveterinären kan stötta forskningen”? Finner man det onödigt att skriva något för de kolleger som, till exempel på grund av jourtjänstgöring eller andra uppdrag, inte har möjlighet att delta vid veterinärmötet varje år?

Det är i så fall en ytterst beklaglig attityd. Jag hoppas att de föredragshållare som inte skrivit något alls nu åtminstone inser att de kanske gjort felaktiga prioriteringar när de valt att inte fullfölja sitt uppdrag, trots att de redan fått betalt för det.

Tack till er som skrev

Jag vill avsluta med att tacka de föredragshållare som tagit sig tid att lämna in någon eller några sidor text till veterinärmötes-kompendiet, till glädje och nytta både för dem som var där och för oss som inte kunde vara med.

Lotta Berg
leg veterinär, VMD, Skara

Var med i en spännande utvecklingsprocess

Schering-Plough Animal Health kommer, med start i år, att vidareutveckla sina åtaganden inom fjäderfä området. Ett första steg i denna utvecklingsprocess är lanseringen av ytterligare ett koccidiosvaccin – Paracox-5 vet. Vi söker därför med placering i den nordiska organisationen:

En nordisk produktchef för fjäderfäprodukter

Arbetet

- Du skall ansvara för försäljningen och information om våra läkemedel till fjäderfä i Norden.
- Du skall utarbeta såväl aktivitetsplaner som försäljningsmål inom Ditt ansvarsområde.
- Du skall deltaga i utarbetandet av kliniska försöksprotokoll och i uppföljningen av kliniska prövningar av läkemedel. Detta kommer att ske i nära samarbete med den nordiska fjäderfäbranschen och med vår internationella forskningsavdelning.
- Arbetsuppgifterna kommer att medföra resande och arbete på obekväm arbetstid.

Kvalifikationer

Vi föreställer oss att Du är legitimerad veterinär, gärna med erfarenhet från fjäderfäbranschen. Det är viktigt att Du har lätt för att samarbeta, kan koordinera olika projekt samt har en kommersiell inställning. Du bör också behärska skandinaviska och engelska.

Vi erbjuder

– ett spännande jobb i en väl fungerande nordisk organisation. Jobbet kommer att ge Dig en stor kontaktyta, såväl nordiskt som internationellt, varför utvecklingsmöjligheterna både yrkesmässigt och personligt är stora. Lön efter kvalifikation och insats.

Vill Du veta mera

– är Du välkommen att ringa Schering-Plough Animal Health:s nordiska chef Jens Dam på telefon +45 4495 5066.

Är Du intresserad

– så skall Du skicka Din ansökan, tillsammans med sedvanliga ansökningshandlingar och löneanspråk, senast den 15:e februari till Jens Dam, Schering-Plough Animal Health, Hvedemarken 12, DK-3520 Farum, Danmark.

Schering-Plough Animal Health är en av världens fem största tillverkare av veterinärläkemedel, i Norden är vi nummer tre. Av omsättningen går 10 % till forskning och utveckling. I den nordiska organisationen arbetar idag åtta stycken veterinärer.

Schering-Plough Animal Health
08-522 21 500 · fax 08-522 21 501

Kalvfrågan belystes på workshop

Satsa på kortare transporttid och höj åldersgränsen för transport av kalvar. Dokumentera vad som händer med kalvarna när de transporteras. Tre konkreta förslag som workshopen ”Mjölkraskalven – resurs eller exportvara?” ledde fram till.

Fem procent av landets kalvar exporteras varje år.

– Alla kalvar behövs i Sverige, sa Jenny-Ann Sundelöf, från SQM Beef inom Swedish Meats, under presskonferensen efter workshopen som hölls den 4 december i Stockholm. Representanter från bland annat SLU, Svensk Mjölk, SQM, SVA och SJV hade gemensamt diskuterat mjölkraskalven och dess roll som resurs eller exportvara.

– Genom att öka den integrerade produktionen, visa på god lönsamhet, ta fram bra systemlösningar och ändra ersättningen till integrerad produktion kan vi behålla fler kalvar i Sverige.

Exporten av ungkalvar till Holland har varit en fråga i fokus under hösten. I Skåne funderar överåklagare Sven-Erik Alhem på att inleda en förundersökning för att utreda om transporterna innebär djurplågeri.

671 gårdar i södra Sverige har exporterat sammanlagt 10 000 kalvar under år 2000. Under workshopen ställdes frågan om vi vet tillräckligt om hur unga kalvar reagerar hälso- och beteendemässigt på längre transporter?

– Vi vet mycket väl hur unga kalvar reagerar på långa transporter. Tvåveckorskalven mår dåligt av transport. Ju yngre de är desto sämre mår de, sammanfattade MAT21:s Lena Lidfors dagens diskussion inför den församlade skaran journalister.

En kalv får tidigast transporteras vid två veckors ålder och i högst 18 timmar totalt, enligt EU:s transportdirektiv.

– Vi vill ändra reglerna för transporter, styra mot kortare transporttid med en maxgräns på högst åtta timmar, sa Jordbruksverkets Anna Waldensten.

Innan djuret lastas för internationell transport besiktigas det av en veterinär i avsändarlandet. Veterinären ska skicka en kopia på färdplanen, där uppgifter om hur lång resan är, var vila och vattning ska ske, samt var mellanstationerna finns, till den kommunala nämnd som ansvarar för miljö- och hälsoskyddsområdet på avreseorten.

Dessa kalvar ska slaktas på ett svenskt slakteri, och slipper tranporter på hundratals mil med påföljande gödkalvsuppfödning.

– Transporterna är inte olagliga, det handlar om vilken etisk nivå man anser vara acceptabel. Gödkalven, som endast utfodras med mjölk för att ge vitt kött, diskuterades också under workshopen. Uppfödning av kalvar med helt vitt kött, dvs utan tillgång till något grovfoder, förbjöds i EU den 1 januari 1998. Flera länder, framför allt Holland, ligger dock och balanserar på tillåtna hemoglobinvärden hos kalvarna i sin kalvuppfödning. EU:s gränsvärden för tillåten hemoglobinnivå ligger dessutom långt under de fysiologiska normalvärdena. Uppenbarligen finns fortfarande en stor marknad för gödkalvskött.

– Vi skulle haft en stjärnkock med här på seminariet. Såvitt jag förstått är de de enda som verkar gilla gödkalv, sa MAT21:s Lidfors.

Inför framtiden hoppades deltagarna kunna utnyttja nästa års ordförandeskap i EU till att se över kalvhanteringen.

SQM berättade även om sin nya metod att behålla kalvarna i Sverige genom en ekonomisk garanti till bönderna. Projektet finansieras med fem miljoner av LRF. SQM upprättar kontrakt med lantbrukarna och i kontraktet står att kalven hämtas innan den blivit 70 dagar gammal, för att säljas vidare i landet. Priset blir 14 kronor kilot för Pluskalv, 12 kronor kilot för Primakalv och 8 kronor kilot för kvigkalv under 2001. Anmälan görs när kalven är mellan en till tre veckor gammal.

– Vi vill stimulera en fungerande marknad. Importen pressar visserligen priserna, men konsumenterna har ett stort förtroende för svenskt nötkött, sa Sundelöf.

SJV har gjort en sammanställning av EU-lagstiftningen vad gäller kalvdirektivet och den nationella tillsynen av djurtransporter. Läs mer på deras hemsida www.sjv.se/djurtransport/kalvtransporter.htm

Katarina Hörlin Barnekow

Id-bricka ersätter blått pappkort

Det gamla blåa behörighetskortet, som bevisar att du är veterinär, har ersatts med ett nytt inplastat ID-kort. Det nya kortet beställs hos Jordbruksverket.

– Det nya kortet är mycket behändigare än det gamla. Det är lätt att stoppa i fickan. De gamla korten var enkla att förfalska och fnasades lätt sönder i kanterna, säger Birgitta Nisser, Jordbruksverket.

Ingen legitimation

Det nya kortet ser ut som en legitimation, det är inplastat och ett fotografi av ägaren finns på kortets framsida. Men kortet gäller inte som legitimation. Personnumrets fyra sista siffror är inte med och det finns ingen magnetslinga på baksidan.

– Vi har försökt ta fram ett kort som både fungerar som legitimation och behörighetskort. Men det fungerade inte i samarbetet med posten. En legitimation ska kvitteras ut personligen. Om vi skulle administrera ett sådant hade det slukat all vår tid.

Beställning av behörighetskort

En veterinär behöver inte vara legitimerad för att vara behörig. Studenter kan vara behöriga att arbeta inom ett visst område där de har kompetens.

Anskaffandet av ett behörighetskort är frivilligt. Vill du ha ett, så kontakta Birgitta Nisser på Jordbruksverket så skickar hon ett ansökningsformulär. Birgitta nås på telefon 036-15 52 31 eller på e-post birgitta.nisser@sjv.se

Katarina Hörlin-Barnekow

Kongresser och kurser

Svenska

Nya

7–8/3 -01. Kurs för blivande banveterinärer anordnas på Solvalla av STC och SJV. Info: STC, Veterinäravdelningen, Madde Gyllenhammar tel: 08-627 22 49 eller Stig Hägglund tel: 08-627 20 87. (Se annons i denna tidning)

29–30/5 -01. Jordbruksdepartementet anordnar en konferens om Ethics and Animal Welfare 2001 i Stockholm. Info: Anna Carlsson, tel: 08-405 10 66, e-post: anna.carlssonn@agriculture.ministry.se; Agneta Meland Regnér, tel: 08-405 10 92, e-post: agneta.meland.regner@agriculture.ministry.se; Harriet Rehn, tel: 08-405 10 97, e-post: harriet.rehn@agriculture.ministry.se; Barbro Zelander Söderberg, tel: 08-405 10 83, e-post: barbro.zelander-soderberg@agriculture.ministry.se

Tidigare publicerade

26–27/1 -01. Kurs om mag- och tarmproblem hos hästar, Gustavsberg. Arr: Probi AB. (SVT 13/00)

29/1–2/2 -01. Fördjupningskurs i djurskydd – idisslare (2p), Skara. Arr: SLU och Umeå Universitet. (SVT 2/00)

3–4/2 -01. Kurs i Basal röntgendiagnostik, smådjur, Ultuna. Arr: Inst f klin radiologi, SLU och RadEko i samarbete med SVS smådjurssektion (SVT 15/00)

12–16/2 -01. Kurs i artificiell insemination av häst. Arr:Institutionen för obstetrik och gynekologi, SLU (SVT 14/00)

26/2–2/3 -01. Fördjupningskurs i djurskydd – svin (2p), Skara. Arr: SLU och Umeå Universitet (SVT 2/00)

1–2/3 -01. Fölkurs anordnas i Ultuna av Hippocampus. Info: Görel Nyman, Hästavdelningen, SVA, 751 89 Uppsala. Tel: 018:67 40 00 (SVT 16/00)

14–16/3 -01. Konferens om Food Chain 2001: Safe – sustainable – ethical, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 8-9/00)

19–23/3 -01. Fördjupningskurs i djurskydd – handläggning av djurskyddsärende (2p), Skara. Arr: SLU och Umeå Universitet (SVT 2/00)

23–24/3 -01. Kurs i Ryggömhet hos häst arrangeras i Ultuna av Hippocampus. Info: Görel Nyman, Hästavdelningen, SVA, 751 89 Uppsala. Tel: 018:67 40 00 (SVT 16/00)

24–25/3 -01. Grundkurs i fågelsjukdomar arrangeras i Spånga av Djurkliniken Roslagstull, Regiondjursjukhuset Strömsholm, föreningen Kloaken och Spånga gymnasium. Info: Gunnel Anderson, tel: 08-673 31 09, Bitte Kajler, tel: 08-508 413 24 (SVT 16/00)

29–31/3 -01. Kurs i hältdiagnostik hos hund, Falkenberg. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap och Hallands Djursjukhus (SVT 5/00, annons 16/00)

21–22/4 -01. Kurs i Kirurgi i reproduktionsorganen anordnas i Stockholm av Sällskapet för smådjursreproduktion. Info: Annelie Eneroth, tel: 0175-14091 (SVT 16/00)

23–27/4 + 28/5–1/6 -01. Kurs i djurskydd för sällskapsdjur (5p), Skara. Arr: SLU och Umeå Universitet (SVT 2/00)

2/5 -01. Kurs i anestesi och analgesi anordnas i Ultuna av Hippocampus. Info: Görel Nyman, Hästavdelningen, SVA, 751 89 Uppsala. Tel: 018:67 40 00 (SVT 16/00)

3–4/5 -01. AVA Spring Conference 2001, European College of Veterinary Anaesthesia hålls i Ultuna. Info: SLU Conference Service, www.service.slu.se/conference/ava2001 (SVT 16/00)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på World Veterinary Association's hemsida: http://www.worldvet.org/ och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: http://www.bsava.com

Nya

18–19/5 -01. Symposium om paratuberkulos arrangeras i Værløse, Danmark av NKVet. (Se annons på annan plats i denna tidning)

14–16/9 -01. 5th European Conference on Domestic Animal Reproduction arrangeras i Wien, Österrike av European Society for Domestic Animal Reproduction (ESDAR) och European Veterinary Society for Small Animal Reproduction (EVSSAR). Info: Stig Einarsson, Institutonen för obstetrik och gynekologi, SLU, Box 7039, 750 07 Uppsala. Tel: 018-67 10 00.

Tidigare publicerade

27/1 -01. Kurs i External Fixator Workshops, Stirling, Skottland (SVT 15/00)

9–10/2 -01. Kurs i Effective Fracture Fixations, Manchester, UK (SVT 15/00)

23–25/2 -01. Kurs i Imaging the Thorax and Abdomen – an integrated Approach, Ellesmere Port, UK (SVT 15/00)

2/3 -01. Kurs i 101 Ways to Optimise Your Anaesthesia in Practice, Ellesmere Port, UK (SVT 15/00)

7–10/3 -01. Association of Avian Veterinarians arrangerar sin 6:e europeiska konferens i München, Tyskland (SVT 14/00)

15–18/3 -01. SCIVAC anordnar sin 41:a årliga kongress i Montecatini, Italien (SVT 14/99)

24/3 -01. Kurs i External Fixator Workshops, Solihull, UK (SVT 15/00)

5–8/4 -01. British Small Animal Veterinary Association (BSAVA) anordnar sin årliga kongress i Birmingham, England (SVT 14/99)

20–21/4 -01. Kurs i Spinal Surgery, Liverpool, UK (SVT 15/00)

20–22/4 -01. Voorjaarsdagen Congress 2001, Amsterdam, Nederländerna (SVT 15/00)

11–13/5 -01. Kurs i Clinical Pathology, Ellesmere Port, UK (SVT 15/00)

12–15/5 -01. Sixth International Symposium on Ectoparasites of Pets, Irland (SVT 12/00)

25–26/5 -01. Kurs i Head and Neck Surgery, Liverpool, UK (SVT 15/00)

8–9/6 -01. Kurs i Total Hip Replacement, Liverpool, UK (SVT 15/00)

6–14/6 -01. Nordisk forskarkurs i veterinär epidemiologi, del 1, arrangeras i Finland. Info: Marie.Engel@epid.slu.se (SVT 16/00)

23–30/6 -01. 22nd World Medical Games arrangeras i Evian, Frankrike. Info: Corporate Sport Organisation, 2, avenue Elsa Triolet BP 63, FR-13266 Marseille Cedex 08, Frankrike. Tel: 0033-(0)4 91 16 53 14, fax: 0033-(0)4 91 17 60 59, e-post: info@medigames.com, hemsida: www.medigames.com (SVT 16/00)

25–30/6 -01. International Postgraduate Training Course: Risk Management in Agriculture – Principles and Applications anordnas i Wageningen, Nederländerna. Info: JG Bosman, International Training Centre PHLO, Wageningen University and Research Centre, PO Box 8130, 6700 EW Wageningen, Nederländerna. Fax: 0031-317-426547 (SVT 16/00)

13–14/7 -01. Kurs i An Introduction to Circular External Skeletal Fixation, Liverpool, UK (SVT 15/00)

8–11/8 -01. World Small Animal Veterinary Congress, Vancouver, Kanada (SVT 8-9/00)

15–19/8 -01. 32nd International congress on the History of Veterinary Medicine, Oslo, Norge (SVT 14/00)

26–30/8 -01. 18th International Conference of the World Association for the Advancement of Veterinary Parasitology (WAAVP), Stresa, Italien (SVT 14/00)

12–15/9 -01. British Equine Veterinary Association (BEVA) anordnar sin årliga kongress i Harrogate, UK (SVT 12/00)

19–21/10 -01. European Society for Emerging Infections håller sin 2:a internationella kongress i Budapest, Ungern (SVT 14/99)

19–23/8 -02. 22nd World Buiatrics Congress, Hannover, Tyskland (SVT 3/00)

11–14/9 -02. British Equine Veterinary Association (BEVA) anordnar sin årliga kongress i Glasgow, UK (SVT 12/00)

25–29/9 -02. 27th World Veterinary Congress, Tunis, Tunisien (SVT 14/00)

Från regering och riksdag

Bättre regler mot löneskillnader mellan könen

Jämställdhetslagen skärps från den 1 januari 2001. Lagen innebär bland annat att:

- Arbetsgivaren blir skyldig att varje år kartlägga och analysera de anställdas löner och anställningsvillkor samt bestämmelser och praxis för dessa, för att undersöka om det finns skillnader mellan kvinnor och män som har lika eller likvärdiga arbeten. Detta för att kunna upptäcka, åtgärda och förhindra löneskillnader som beror på könstillhörighet.
- Resultatet av lönekartläggningen ska redovisas i en handlingsplan för jämställda löner. I den ska arbetsgivaren ange de åtgärder som behövs och beräkna när de kan vara genomförda. Erforderliga lönejusteringar ska vara gjorda senast inom tre år. Företag med färre än tio anställda behöver inte upprätta någon handlingsplan.
- Förbud mot könsdiskriminering kommer att gälla hela rekryteringsprocessen och även om inget beslut om anställning har fattats.
- En ny och enhetlig bevisregel införs. En arbetstagare som anser sig diskriminerad ska lägga fram fakta som visar att det finns skäl att anta att

RS

VETERINÄR TILL STRÖMSHOLM 50%

Ridskolan Strömsholm har ca 170 hästar och utbildar bl a hippologer och ridinstruktörer.

Ridskolan söker en veterinär som vill arbeta i en stimulerande miljö med klinisk verksamhet samt undervisning av blivande ridlärare och ridinstruktörer. Utöver detta är du en veterinärmedicinsk resurs i ledning och planering av RS verksamhet.

Du bör ha erfarenhet av undervisning och intresse av att arbeta med ungdomar.

Ansökan med löneanspråk senast den 1 februari 2001. Tjänsten är en tillsvidareanställning och omfattar 50% tjänst. Kollektivavtal finns. Tillträde enligt överenskommelse. Förfrågan: Skolchef Sylve Söderstrand tel 0220-451 34 Välkommen med din ansökan på adress: Ridskolan Strömsholm, 730 40 Kolbäck

könsdiskriminering har förekommit. Om arbetstagaren lyckas med detta blir det arbetsgivarens sak att bevisa att skillnaden i behandling inte har samband med könstillhörighet.
– Arbetsgivaren ska vid kartläggning av löner och upprättande av handlingsplaner samverka med arbetstagarna. För att de fackliga organisationerna på ett effektivt sätt ska kunna samverka ska de ha möjlighet att ta del av uppgifter om bland annat arbetstagares lön.

Disputationer

Molekylär kartläggning av BVD-virus

Veterinär Claudia Baule, institutionen för veterinärmedicinsk mikrobiologi, SLU, försvarade fredagen den 1 december 2000 sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln ”Molecular characterisation of bovine viral diarrhoea virus, an important pathogen of cattle”. Opponent var professor Marian C Horzinek, Utrecht University, Nederländerna.

Bovint virusdiarrévirus (BVDV) är en betydelsefull patogen hos nötkreatur världen över. Medan BVDV-stammar i Europa och Nordamerika har studerats ingående, finns begränsad kunskap om stammar från andra kontinenter och särskilt från Afrika. Avhandlingen handlar huvudsakligen om kartläggning av BVDV-stammar från södra delen av den afrikanska kontinenten.

Analyserna av afrikanska isolat visade att beträffande BVDV typ I finns inte bara de tidigare påvisade subgrupperna Ia och Ib, utan även nya genetiskt distinkta subgrupper Ic och Id. Kliniska, virologiska och serologiska analyser demonstrerade att isolat av subgrupp Id kan orsaka respiratorisk sjukdom helt i avsaknad av andra respiratoriska patogener. En cDNA-klon av subgrupp Id tillverkades som ett verktyg för målinriktad manipulation av genomet. Klonen kommer att möjliggöra studier av olika aspekter av BVDV-infektion och -sjukdom. Den kan förhoppningsvis även bidra till konstruktion av nya typer av vaccin för kontroll av BVDV-infektioner.

Vätskereglering hos hästar

Veterinär Sara Nyman, institutionen för djurfysiologi, SLU, försvarade fredagen den 19 januari sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln ”Water intake and fluid regulation in the horse”. Opponent var professor Gary P Carlsson, University of California, USA.

Målet med avhandlingen har varit att studera vilka faktorer som påverkar vattenintag och vätskereglering hos hästen, både i vila och i samband med arbete. Arbetande hästar visar ibland liten vilja att dricka trots stora vätskeförluster och fri tillgång till dricksvatten.

Resultaten från avhandlingen bekräftar att brist på osmotisk törststimulering (dvs ökning av natriumkoncentrationen i blodplasma) minskar det frivilliga vattenintaget efter arbete hos hästar. Sättet att ge vatten spelar dock stor roll för hästarnas vilja att dricka. Dagsintaget var ca 40 procent högre när hästarna fick dricka från hinkar än när de fick vatten från en automatisk vattenkopp.

För att stimulera drickandet efter arbete erbjöds en saltlösning (9g NaCl/l), vilken fick hästarna att återta 84 procent av sin förlust av kroppsvikt tre timmar efter arbetet, jämfört med 46 procent hos hästar som erbjudits rent dricksvatten.

Avhandlingen visar att det tar flera dagar för hästen att återfå full vätskebalans efter en arbetsinducerad vätskeförlust på 10–15 kg. När hästarna fick ett supplement av 10 l saltlösning, återvanns vätskebalansen samma dag som arbetet utförts.

Läkemedel

Ändrade karenstider

Livsmedelsverket har utkommit med nya karenstidsföreskrifter, SLV FS 2000:39 som började gälla den 11 december 2000. Nedan följer ändringarna i Bilaga 1.

STC SVENSKA TRAVSPORTENS CENTRALFÖRBUND

JORDBRUKS VERKET

STC och SJV inbjuder till kurs för blivande banveterinärer

Krav: Veterinärexamen
Meriterande: dokumenterad hästpraktik
arbete som banveterinär
auskultation hos banveterinär

Kursen avhålls den 7–8 mars 2001 i STC:s lokaler i Hästsportens Hus, Solvalla.

Kursavgift: 2000 kr
Boende och kost utanför kursen bekostas av kursdeltagarna.

Ansökan skickas till STC, Veterinäravdelningen, 161 89 STOCKHOLM
Senast den 1 februari.

Information om kursen kan erhållas från Veterinäravdelningen, STC,
Madde Gyllenhammar 08-627 2249, Stig Hägglund 08-627 2087.

Ändrad karenstid i Bilaga 1
Dectomax suis vet injektionsvätska – karenstiden för svin ändrad till 56 dygn
Ivomec vet pulver 0,6% – karenstiden ändrad till 7 dygn för häst
Ketaminol vet injektionsvätska 50 och 100 mg/ml – karenstiden ändrad till ett dygn för häst
Pyrantel vet pasta 44% – karenstiden för häst ändrad till 0 dygn oavsett dosering

Karenstider för nya preparat i Bilaga 1
Advocin vet injektionsvätska – 3 dygn för svin, 2 dygn för mjölk (tidigare godkänt till icke lakterande nöt)
Novalgin vet injektionsvätska – 35 dygn för nöt och svin samt 21 dygn för häst
Synulox vet injektionsvätska – 14 dygn för svin
Zerofen vet oralt pulver – svin: 3 dygn för dos 5 mg/kg och 14 dygn för dos 25 mg/kg

H65 finns på Livsmedelsverkets webb-plats.

Förhandlingsnytt

Privatanställdas pensionsmedförande lön för 2000

ITP-försäkringen har två begränsande regler för den som har mindre än 60 månader (5 år) kvar till pensionsåldern när det gäller höjning av den pensionsmedförande lönen. Varje år fastställer SAF och PTK procentsatser för högsta tillåtna löneuppräkning som kan vara pensionsmedförande för dessa personer.

Det innebär att de pensionsmedförande lönehöjningarna under de sista fem åren före pensionsåldern begränsas till högst en viss procentandel av det föregående årets lön. SAF och PTK har bestämt 2000 års kapningstal till 3,5 procent.

Enligt den andra regeln sker sextiondelsreduktion, som innebär att lönehöjning över inflationen bara är pensionsmedförande till viss del. Lönehöjning som motsvarar stegringen av nettoprisindex är pensionsmedförande fullt ut. Resten av lönehöjningen, upp till lönekapningsnivån, blir pensionsmedförande med lika många sextiondelar som det återstår antal månader till pensionsåldern.

SAF och PTK har enats om att för 2000 ska 1,0 procent användas i stället för nettoprisindexförändring.

Kanslinytt

Nya medlemmar

Den 8 november 2000
Holly Cedervind, Uppsala; SYVF
Sandra Grönlund, Budapest, Ungern; SYVF
Karin Hård af Segerstad, Uppsala; SYVF
Maria Häger, Uppsala; SYVF
Jelena Jovanovic, Upplands Väsby; SYVF
Nicolas de Mitri, Sigtuna; DaVF
Johanna Nordell, Uppsala; SYVF
Nina Pettersson, Uppsala; SYVF
Vahid-Reza Sarrafzadeh, Göteborg; SYVF
Zinaida Turkic, Karlskrona; SYVF
Harold Tvedten, Björklinge; FVVI

Den 30 november 2000
Martina Cambrand, Uppsala; SYVF
Carolina Carlsson, Uppsala; SYVF
Gisle Ersvaer, Uppsala; SYVF
Mathias Haraldsen, Uppsala: SYVF
Fredrik Holm, Uppsala; SYVF
Monica Landström, Uppsala; SYVF
Ursula Larsson, Malmö; SYVF
Helena Nimmervoll, Uppsala; SYVF
André Rowe, Kolbäck; DaVF
Juha Toropainen, Uppsala; SYVF

Den 13–14 december 2000
Lene Høgset, Umeå; SYVF
Nina Isaksson, Uppsala; SYVF
Malene Lehman Mørk, Charlottenlund, Danmark; DaVF

Specialistkompetens

Enligt beslut av Statens jordbruksverk har nedanstående veterinärer erhållit specialistkompetens i hästens sjukdomar.

Anders Edman (25/10 -00)
Arne Lindholm (25/10 -00)
Bengt Ronéus (1/11 -00)
Anna Scherdin (25/10 -00)
Gunnar Wallgren (25/10 -00)

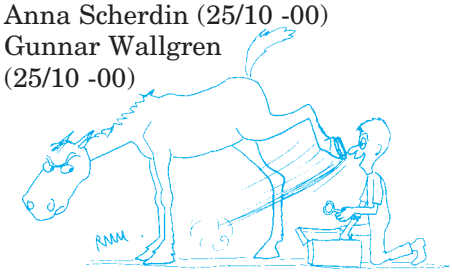

"Oh look! A horseshoe – that means good luck!"

Askim-Hovås Veterinärklinik söker smådjursveterinär

Vi är en privatklinik 1,5 mil utanför Göteborg som funnits i 27 år. Våra patienter är i första hand hund och katt.

Vi söker en veterinär med intresse för hund och katt som kan arbeta 3–5 dagar i veckan. Det går att lägga schema på halvdagar eller heldagar, du är själv med och bestämmer vilka dagar och tider du vill arbeta.

Vi satsar på kundnära relationer och vill att du ska tycka om att ge service.

Tillträde sker efter överenskommelse.

Välkommen att kontakta oss snarast på tel. 031-286313, fax 031-288743 mobil 0709-320823. Kontaktperson: Gertrud Claesson.

Noterat

2001 års veterinäravgifter hos SKK

Anne-Marie Darell vid Svenska Kennelklubben (SKK) meddelar att klubben från den 1 januari 2001 höjt sina avgifter för tjänster till veterinärer.

Vid avläsning av röntgenbilder avseende höftledsdysplasi, armbågsledsartros, knäledsstatus, bogstatus och utfärdande av internationellt FCI-intyg höjs priset från 120 till 130 kronor för en ledtyp/hund, från 185 till 200 kronor för två ledtyper/hund och från 230 till 250 kronor för tre eller flera ledtyper/hund.

Ögonblanketter kostar nu 25 kronor, och avgiften för registrering av ID-märkning för katt ligger på 80 kronor. Angivna priser är exklusive postens avgifter.

Bort med kött-, ben- och fjäderfämjöl i foder

Nytt år. Nya lagar som träder i kraft. Från och med den 1 januari i år har bearbetat animaliskt protein i foder till alla djur som är avsedda för livsmedel förbjudits i EU.

Protein från däggdjur är redan förbjudet i foder till idisslare, men nu förbjuds även köttmjöl, benmjöl och fjäderfämjöl i alla livsmedelsproducerande djurs foder. Allt sådant foder ska vid läsandet av den här notisen redan ha förstörts.

EU:s ministerråd tog beslutet om förbudet och det yttersta syftet är att foder till nötkreatur inte ska kunna innehålla köttprotein.

Förbudet mot det bearbetade animaliska proteinet gäller ett halvår, till den 30 juni 2001. Men det är mycket möjligt att i medlemsländer där EU-kommissionens inspektioner visat att ett enskilt land skulle behöva förlängt förbud eller där BSE finns ska förbudet vara längre.

Enligt Sydsvenska Dagbladet (6/12 2000) fortsätter Sverige att producera köttmjöl, vilket lagras i jättelager till dess förbudet beräknas upphöra i sommar.

CTG ger ut djurskyddsråd

Ännu ett steg har tagits för att förstärka djurskyddet. Från mitten av januari ska de nya allmänna råden för djurskyddstillsyn finnas hos Jordbruksverket.

Det är CTG, Jordbruksverkets centrala tillsynsgrupp, vilken tillsattes sommaren 1999, som sammanställt rekommendationer till djurskyddsinspektörer och andra som arbetar med djurskyddstillsyn. Råden ska leda till mer enhetlig tillämpning av lagen och ökade insatser på djurskyddsområdet.

Rekommendationerna omfattar: mål för djurskyddstillsynen,

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
och Hallands djursjukhus
arrangerar kurs i

Hältdiagnostik hos hund
torsdag den 29–lördag 31 mars 2001

Kursledare: Lars Gustafson
Föreläsare: Anna Bergh, inst.för anatomi och histologi, SLU
Lars Gustafson, Hallands Djursjukhus
Håkan Kasström, Gästrike Djursjukhus
Lennart Sjöström, Regiondjursjukhuset Strömsholm
Lars Thorén, Halmstads Djurklinik
Plats: Kursen är i form av ett internat på Hotell Strandbaden i Falkenberg
Tid: Kursen börjar kl 09 torsdagen 29 mars och avslutas kl 13 lördagen 31 mars
Målgrupp: Veterinärer som ingår i specialistutbildning i hundens och kattens sjukdomar samt övriga smådjurspraktiserande veterinärer
Program: Undersökningsgång, -teknik och diagnostiska hjälpmedel vid hältdiagnostik.
Beskrivning av den unga hundens, den vuxne hundens och den åldrande hundens hältor samt behandling av desamma.
Kursavgift: 4 400 kronor exkl. moms för medlem i SVS smådjurssektion och 4 700 kronor exkl. moms för icke medlem. I kursavgiften ingår dagpension med kaffe och lunch torsdag och fredag samt middag torsdag och fredag (med vinprovning) kväll. Dessutom tillkommer logi med 850 kronor för enkelrum. Kursdeltagarna bokar själva rum **senast 25 februari 2001** på Hotell Strandbaden, tel 0346-71 49 00, fax 0346-161 11 (vid bokning ange hältkurs SVS/Hallands Djursjukhus)
Anmälan: Skriftlig bindande anmälan skall vara inkommen senast **25 februari 2001** till Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap, Box 12 709, 112 94 Stockholm.
Upplysningar: Lars Gustafson, tel 0346-488 80, fax 0346-401 91 eller SVS kansli Marianne Lundquist tel 08-654 24 80, fax 08-651 70 82 (e-post marianne.lundquist@svf.se)

djurskyddsinspektörernas utbildning och praktik, förebyggande arbete, tillsynsfrekvenser och åtgärder vid allvarliga brister i djurhållningen, skriver Jordbruksverket i ett pressmeddelande.

CTG består av representanter för kommuner, länsstyrelser, Lantbruksuniversitetet, Livsmedelsverket och polisen.

Svensk veterinärlegitimation

Sissel Brenna
Claus Bundgaard Nielsen
Elsie Carjemo
Enrica Corti
Eleonor Fredler
Karin Frisk
Karen Gollnisch
Berit Hætta
Karin Ivarsson
Klara Lundh Ringborg
Marie Lundgren
Ann-Charlotte Palmgren
Anushka Postelnik
Sandra Rothstein
Thomas Rowe
Susanne Stieger
Helene Sörensen
Marie Tangen
Even Thoen
Katarina Varjonen

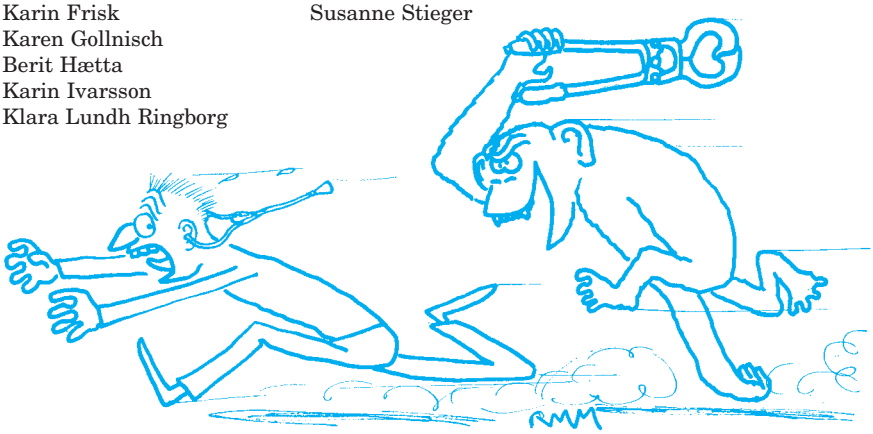

Fredrik Danielsson kirurgspecialist

Fredrik Danielsson, veterinär vid Regiondjursjukhuset i Helsingborg, avlade under sommaren 2000 examen för titeln Diplomate European College of Veterinary Surgeons.

Fredrik Danielssons väg till den internationella specialisttiteln har varit lång. Utbildningsprogrammet tog drygt sex år, och omfattade ett flertal steg. Det krävdes ca 20 kurser i kirurgi, handledning av tre färdiga Diplomates (Peter Schwarz och James Boulay från USA, med vilka han hade regelbundna kontakter under tre års tid, och Lennart Sjöström från Sverige), bokföring av alla opererade fall, där operationerna måste omfatta de flesta tänkbara kirurgiska procedurerna, publicering i refereetidskrifter av två artiklar som försteförfattare och slutligen en examen (muntlig, skriftlig och praktisk). Examen ges bara en gång per år i Europa, då ca 15 veterinärer examineras. De flesta klarar sig inte. Till skillnad från andra colleges kan ingen här bli Diplomate utan examen, inte ens de ursprungliga grundarna. Dessutom måste man regelbundet bevisa sin kompetens för att få behålla sin titel. Det är då inte så konstigt att det bara finns tre veterinärer (inklusive Fredrik Danielsson) i Norden som innehar denna titel för smådjurskirurgi.

Som kvitto på utbildningens kvalitet fick Danielsson nyligen en topptjänst vid Massey University, Nya Zeeland, med start i januari 2001. Han ska där ansvara för klinik och utbildning i ortopedisk kirurgi på smådjur, i första hand under ett år. Universitetet blir dessutom USA-godkänt under 2001, vilket ställer ännu högre krav på dess kollegium.

SVT gratulerar till specialisttitel och prestigefylld tjänst.

Jordbruksverkets medicinpriser anmäls

Veterinärerna Mikael Fälth, Ljungby och Per Arvidsson, Valla, har begärt att distriktsveterinärorganisationens (DVO:s) prissättning av läkemedel ska utredas av Läkemedelsverket, Riksrevisionsverket, Jordbruksverket och åklagarmyndigheten i Stockholm. Anmälarna vill att berörda myndigheter ska granska om det är motiverat med ett påslag på mer en 30 procent av grundpriset när DVO säljer läkemedel till djurägare.

Som motivering till anmälan nämns den både författningsmässiga och traditionella regeln att material och läkemedel som används vid en distriktsveterinärsförrättning bara ska debiteras till självkostnadspris. Anmälarna hänvisar också till en skriftväxling mellan FVE (Federation of veterinarians of Europe) och Sveriges Veterinärförbund sommaren 2000. Där skriver veterinärförbundet: ”I Sveri-

ge är det inte tillåtet för veterinärer att sälja läkemedel, eller att göra förtjänst på de läkemedel de använder. De får endast debitera kunden exakt vad de använda läkemedlen kostar, med ett litet påslag för att täcka svinn vid lagring och hantering. Detta påslag bör, enligt skattemyndigheterna, inte överstiga två procent".

I en kommentar till tidningen Land Lantbruk 51–52/00 säger DV-avdelningens chef Björn Sederblad att verkets påslag på 35 procent ska täcka organisationens kostnader.

20 000 nötkreatur i Sverige ska BSE-testas i år

Knappt 20 000 nötkreatur kommer att BSE-testas i Sverige under år 2001. Provtagningen gäller endast nötkreatur över 30 månader. Alla nödslaktade nötkreatur över 30 månader ska testas.

– Beräknat på föregående år kan det röra sig om ungefär 1 200 djur, säger Marianne Elvander, SVA.

Nödslaktade djur provtas på slakteri. Samtliga nötkreatur som obduceras kommer också att testas.

– Det blir ett par hundra djur.

Den stora delen, cirka 18 000 djur, bestående av självdöda och avlivade djur, kommer att provtas på en anläggning i Stenstorp.

– Dessutom ska vi BSE-testa djur som importerats från länder där BSE-smittan funnits. Det rör sig om cirka 30 djur per år, säger Elvander.

Provtagningen av de importerade djuren sker på slakteri.

BSE-testning kan endast göras på döda djur.

Förslag om nya regler vid djurtransport

Kortare transporttider. Kvalitetssäkrade transportfordon och transportörer. Begränsad transport av unga djur. Inte längre än åtta timmars transport för slaktdjur. Slopade bidrag till transport av levande djur.

Det är några av de förslag Jordbruksverket lämnade i sin rapport till regeringen i början av december. Verket fick tidigare i höst regeringens uppdrag att se över regelverket för transporter av djur inom EU.

Andra förslag som lämnas i rapporten är att det ska bli enklare att straffa dem som bryter mot reglerna. Transport av dräktiga djur ska begränsas. Även utfodring och vattning under transporten ska ske på ett bättre sätt, skriver Jordbruksverket i ett pressmeddelande.

Nytt djurhus på Karolinska

Ett nytt modernt djurhus ska byggas på Karolinska institutets område. Fem miljoner kronor föreslås i budgetpropositionen avsättas för byggandet år 2001, medel som fram till år 2003 ska öka till 20 miljoner kronor.

Utbildningsutskottet skriver i ett betänkande att "med hänsyn till brister i nuvarande djurhus är det (…) viktigt att det nya djurhuset kan tas i bruk inom en snar framtid". Utskottet betonar också att det är av stor vikt att de experiment som ska göras i det nya djurhuset noga prövas enligt de etiska regler som gäller för experiment med djur i Sverige. Det nya djurhuset ska därför inte bara ha en standard som uppfyller minimikraven, utan också "återspegla ett insiktsfullt och generöst förhållningssätt vad gäller omsorgen om försöksdjuren".

PERSONNOTISER

Födelsedagar i februari

Elsie Lindstedt, Värnamo 50 år den 4/2
Paul Holtenius, Uppsala 75 år den 11/2
Gunnar T Krantz, Stockholm 90 år den 17/2
Birgit Swensson, Lund 80 år den 19/2
Lars Hässler, Halmstad 80 år den 27/2

Avliden

F distriktsveterinär Karl Walde har avlidit den 27 december 2000. Han föddes 1926 i Johannishus, Blekinge län, avlade studentexamen i Karlskrona 1946 och veterinärexamen 1954. Han var AI-veterinär i Katrineholm 1958. 1961 var han distriktsveterinär i Långsele, 1967 i Älvängen, 1974 i Lilla Edet med stationeringsort Älvängen och 1983 i Trollhättan med stationeringsort Älvängen, från vilken tjänst han pensionerades 1991.

Nya utländska specialisttitlar

Jolanta Sundqvist, Allmenn Veterinær Spesialist Innen Spesialiteten Produksjonsdyr – Fjørfe, den 24 november 2000.

Jordbruksverket

JORDBRUKS VERKET

www.sjv.se

Jordbruksverket är regeringens expertmyndighet på det jordbrukspolitiska området och har ett samlat sektorsansvar för jordbruk, trädgård och rennäring. Verket arbetar bl.a. med hantering av EU-stöd, kontakter med Bryssel, miljöfrågor, djurskyddsfrågor och livsmedelsberedskap samt är chefsmyndighet för distriktsveterinärorganisationen. Jordbruksverket har totalt ca 850 anställda varav 550 i Jönköping.

Banveterinär

till Bodens travbana

sökes för tillsvidareanställning med tjänstgöring vid behov.

Meriterande vid tillsättningen är tidigare väl vitsordad anställning som banveterinär eller genomgången utbildning för blivande banveterinärer och auskultation som banveterinär. Erfarenhet från hästpraktik är dessutom en merit.

Lön utgår enligt gällande kollektivavtal mellan Jordbruksverket och Sveriges Veterinärförbund.

Har du några frågor angående ansökan, anställningsvillkor m.m. kan du ringa Tage Bark, tel. 036-15 58 26.

Välkommen med din ansökan tillsammans med meritförteckning till Jordbruksverket, 551 82 Jönköping **senast den 13 februari 2001.**

Märk ansökan med ref.nr 06-113/01.